កម្មវិធីអភិរក្សសត្វខ្លាធំ នៅកម្ពុជា
Cambodia Tiger Conservation Program

លទ្ធផលនៃការសំភាសន៍អ្នកប្រមាញ់លើកទី ២
Results of Second Interview Survey of Hunters

CAT ACTION TREASURY

THE NATIONAL FISH AND WILDLIFE FOUNDATION
SAVE THE TIGER FUND

COUNCIL OF AGRICULTURE

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ
≈≈≈≈≈

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខា-ប្រមាញ់ និង នេសាទ
នាយកដ្ឋាន រុក្ខា-ប្រមាញ់
ការិយាល័យការពារសត្វព្រៃ

របាយការណ៍

លទ្ធផលសំភាសន៍អ្នកប្រមាញ់លើកទី២

ចាប់ពីថ្ងៃទី ១៧ ឧសភា ១៩៩៩ ដល់ ថ្ងៃទី ០៤ កក្កដា ១៩៩៩

ដោយ :

- លោក ត្រី ម៉ះផល
- លោក រ័ត្ន ប៊ុនធឿន
- លោក ស៊ិន ប៉ូលីន
- លោក អ៊ុក គឹមសាន
- លោក អ៊ុច សីហា
- កែសំរួលដោយ : លោក ស៊ុន ហ៊ាន

ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០០

មាតិកា

≈≈≈

- សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ
- សេចក្តីសង្ខេប

	ទំព័រ
I- សេចក្តីផ្តើម :	១
.ស្ថានភាពទូទៅសត្វព្រៃនៅកម្ពុជា	១
.លទ្ធផលនៃការធ្វើសំភាសន៍លើកទី១	២
.មូលហេតុនៃការធ្វើសំភាសន៍លើកទី២	៣
.ការជ្រើសរើសតំបន់ស្រាវជ្រាវ	៣
II- ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចសង្គម:	៣
២.១- ប្រជាជន	៣
២.២- មុខរបរ	៤
២.៣-សុខាភិបាល	៤
២.៤-ការអប់រំ	៥
III- ស្ថានភាពសត្វខ្លាធំនៅក្នុងតំបន់ :	៥
៣.១- វត្តមាន	៥
៣.២- ភាពគំរាមកំហែង	៧
៣.២.១-ការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើ	៧
៣.២.២-ការប្រមាញ់	៧
៣.៣- ការធ្វើអាជីវកម្ម	៨
IV- វិធីសាស្ត្រ :	៩
៤.១- ការសំភាសន៍	៩
៤.២- ទីកន្លែងសំភាសន៍	៩
៤.៣- ការជ្រើសរើសព្រាន	១០
៤-៤-មូលហេតុនៃការប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រសំភាសន៍	១៤

V- លទ្ធផលនៃការសិក្សាសង់ : ១៤

៥.១. ភូមិភាគឥសាន ១៥

៥.១.១: ជួបខ្លា ១៥

៥.១.២ : ឃើញដាន ១៥

៥.១.៣: ទិន្នន័យខ្លាដែលបានសំលាប់ ១៦

៥.១.៤: ប្រភេទសត្វប្រមាញ់ ១៧

៥.១.៥: ការវាយប្រហាររបស់សត្វខ្លាមកលើមនុស្ស និង សត្វស្រុក ១៩

៥.១.៦: ប្រភេទសត្វដែលប៉ះពាល់ដល់ប្រពៃណី-ទំនៀមទំលាប់ ២០

៥.១.៧: ឧបករណ៍ប្រមាញ់ ២២

៥.១.៨: ការបែងចែកផលប្រមាញ់ ២២

៥.១.៩: សារៈសំខាន់នៃការប្រមាញ់ចំពោះគ្រួសារ ២៤

៥.១.១០: ចំណេះដឹងរបស់ព្រានពីនយោបាយសត្វព្រៃរបស់រដ្ឋាភិបាល ២៤

៥.១.១១: ចំណេះដឹងរបស់ព្រានទៅលើការអភិរក្ស ២៤

៥.១.១២: ការវាយតំលៃរបស់ព្រានលើស្ថានភាពសត្វព្រៃ ២៥

៥.២. ភូមិភាគខាងត្បូងបឹងទន្លេសាប ២៧

៥.២.១: ជួបខ្លា ២៧

៥.២.២ : ឃើញដាន ២៨

៥.២.៣: ទិន្នន័យខ្លាដែលបានសំលាប់ ២៩

៥.២.៤: ប្រភេទសត្វប្រមាញ់ ៣១

៥.២.៥: ការវាយប្រហាររបស់សត្វខ្លាមកលើមនុស្ស និង សត្វស្រុក ៣២

៥.២.៦: ប្រភេទសត្វដែលប៉ះពាល់ដល់ប្រពៃណី-ទំនៀមទំលាប់ ៣៣

៥.២.៧: ឧបករណ៍ប្រមាញ់ ៣៥

៥.២.៨: ការបែងចែកផលប្រមាញ់ ៣៩

៥.២.៩: សារៈសំខាន់នៃការប្រមាញ់ចំពោះគ្រួសារ ៤០

៥.២.១០: ចំណេះដឹងរបស់ព្រានពីនយោបាយសត្វព្រៃរបស់រដ្ឋាភិបាល ៤០

៥.២.១១: ចំណេះដឹងរបស់ព្រានទៅលើការអភិរក្ស ៤១

៥.២.១២: ការវាយតំលៃរបស់ព្រានលើស្ថានភាពសត្វព្រៃ ៤២

៥.៣. ភូមិភាគខាងជើងបឹងទន្លេសាប ៤៤

៥.៣.១: ជួបខ្លា ៤៤

៥.៣.២ : ឃើញដាន ៤៤

៥.៣.៣: ទិន្នន័យខ្លាដែលបានសំលាប់ ៤៥

៥.៣.៤: ប្រភេទសត្វប្រមាញ់ ៤៥

៥.៣.៥: ការវាយប្រហាររបស់សត្វខ្លាមកលើមនុស្ស និង សត្វស្រុក ៤៧

៥.៣.៦: ប្រភេទសត្វដែលប៉ះពាល់ដល់ប្រពៃណី-ទំនៀមទំលាប់ ៤៧

៥.៣.៧: ឧបករណ៍ប្រមាញ់ ៤៩

៥.៣.៨: ការបែងចែកផលប្រមាញ់ ៥០

៥.៣.៩: សារៈសំខាន់នៃការប្រមាញ់ចំពោះគ្រួសារ ៥១

៥.៣.១០: ចំណេះដឹងរបស់ព្រានពីនយោបាយសត្វព្រៃរបស់រដ្ឋាភិបាល ៥២

៥.៣.១១: ចំណេះដឹងរបស់ព្រានទៅលើការអភិរក្ស ៥៣

៥.៣.១២: ការវាយតំលៃរបស់ព្រានលើស្ថានភាពសត្វព្រៃ ៥៣

VI- សន្និដ្ឋាន : ៥៥

៦.១- សត្វខ្លា ៥៥

៦.២- សត្វព្រៃទូទៅ ៥៥

៦.៣- ព្រាន ៥៦

៦.៤- ប្រសិទ្ធិភាពនៃការអភិរក្សសត្វខ្លា ៥៧

VII- ទស្សនទាន : ៥៨

៧.១- បន្ទាន់បំផុត ៥៨

៧.២- សំរាប់អនាគត ៥៩

======================

=======

==

បញ្ជីវិចិត្ររូប

ទំព័រ

រូបថត

១-ឧបករណ៍ អន្ទាក់សំរាប់ដាក់សត្វខ្លា ប្រើស ជ្រូក................(ខេត្តមណ្ឌលគីរី-កោះកុង) ២៣ និង ៣៩

២-សកម្មភាពសំភាសន៍ព្រាននៅក្នុង ខេត្តក្រចេះ ២៦

៣- សកម្មភាពសំភាសន៍ព្រាននៅក្នុង ខេត្តកោះកុង ៤៣

៤- សកម្មភាពសំភាសន៍ព្រាននៅក្នុង ខេត្តសៀមរាប ៥៤

តារាង

១-បញ្ជីឈ្មោះព្រានដែលបានសំភាសន៍ដោយបញ្ជាក់អំពីមុខរបរ ទីលំនៅនិង បទពិសោធន៍ ១១-១៣

២-តារាងបញ្ជាក់អំពីករិតឆន្ទះរបស់ព្រានទៅលើប្រភេទសត្វដែលត្រូវប្រមាញ់ (ខេត្តក្រចេះ-មណ្ឌលគីរី) ១៧-១៨

៣- តារាងបញ្ជាក់អំពីករិតឆន្ទះរបស់ព្រានទៅលើប្រភេទសត្វដែលត្រូវប្រមាញ់ (ខេត្តកោះកុង) ៣១-៣២

៤- តារាងបញ្ជាក់អំពីករិតឆន្ទះរបស់ព្រានទៅលើប្រភេទសត្វដែលត្រូវប្រមាញ់ (ខេត្តសៀមរាប-ព្រះវិហារ) ៤៦-៤៧

ឧបសម្ព័ន្ធ

ឧបសម្ព័ន្ធ១: បញ្ជីរសំនួរសំភាសន៍ព្រានប្រមាញ់ស្តីពី ការស្ទង់ប៉ាន់ស្មានចំនួនសត្វខ្លាធំនៅប្រទេសកម្ពុជា លើកទី១

ឧបសម្ព័ន្ធ២: បញ្ជីរសំនួរស្តីអំពី ការស្ទង់ប៉ាន់ស្មានចំនួនសត្វខ្លាធំនៅប្រទេសកម្ពុជា ដែលត្រូវបំពេញបែបបទដោយ មន្ត្រីរុក្ខា-ប្រមាញ់មូលដ្ឋាន

ឧបសម្ព័ន្ធ៣: សំរង់បែបបទសំភាសន៍ព្រានប្រមាញ់លើកទី២

ឧបសម្ព័ន្ធ៤: តារាងបញ្ជាក់អំពីពេលវេលានិង ទីកន្លែងដែលព្រានបានជួប ជួបដាននិង សំលាប់ខ្លានៅខេត្តក្រចេះនិង មណ្ឌលគីរី ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៨-១៩៩៩

ឧបសម្ព័ន្ធ៥: តារាងបញ្ជាក់អំពីពេលវេលានិង ទីកន្លែងដែលព្រានបានជួប ជួបដាននិង សំលាប់ខ្លានៅខេត្តកោះកុង ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៨-១៩៩៩

ឧបសម្ព័ន្ធ៦: តារាងបញ្ជាក់អំពីពេលវេលានិង ទីកន្លែងដែលព្រានបានជួប ជួបដាននិង សំលាប់ខ្លានៅខេត្តព្រះវិហារនិង សៀមរាប ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៨-១៩៩៩

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

≈≈≈≈≈

យើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នាជាក្រុមស្រាវជ្រាវសត្វខ្លាកម្ពុជា (Cambodian Tiger Research Team) សូមថ្លែង អំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះ អ្នកស្រី Kristin Nowell ប្រធានអង្គការ CAT (Cat Action Treasury) ដែលបានផ្តួចផ្តើមគំនិត និង យកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការរៀបចំអភិរក្សសត្វខ្លាធំនៅកម្ពុជា។ នេះជាលើកទីមួយ ហើយដែលប្រទេសកម្ពុជា បានទទួលការចាប់អារម្មណ៍ពីអន្តរជាតិ លើការបាត់បង់ប្រភេទ សត្វខ្លាធំ ហើយថែមទាំង បានឧបត្ថម្ភទាំងបច្ចេកទេស និង ថវិការដើម្បីឱ្យការងារជំហ៊ានទី២ នេះ បានប្រព្រឹត្តទៅដោយ ជោគជ័យ ។

ជាមួយគ្នានេះដែរក៏សូមថ្លែងអំណរគុណដល់លោក HunterWeiller អ្នកសំរបសំរួលគំរោងអង្គការ CAT ដោយលោកបានធ្វើកិច្ចការងារដោយផ្ទាល់ ក្នុងមួយរយៈពេលដែលលោកមានវត្តមាននៅកម្ពុជា ពិសេសបានធ្វើឱ្យពិភពលោកមានកង្វល់តាមរយៈសារពតិមានអន្តរជាតិ ចំពោះអង្គការអភិរក្សសត្វព្រៃនានា លើរបាយ និង ភាពគំរាមកំហែងសត្វខ្លានៅកម្ពុជា ។

ទន្ទឹមគ្នានេះដែរក៏សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះលោក ស៊ុន ហ៊ាន អនុប្រធានការិយាល័យការពារសត្វព្រៃ កំពុងបំពេញការសិក្សាថ្នាក់អនុបណ្ឌិតនៅសកលវិទ្យាល័យ Minnesota សហរដ្ឋអាមេរិក ដោយលោកបានចំណាយពេលវេលាដ៏មានតំលៃក្នុងការទំនាក់ទំនងគំរោងថវិកាក៏ដូចជាការផ្តល់គំនិតនិងការគ្រប់គ្រងគំរោងនេះរហូតដល់ទីបំផុត ។

សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះលោក ប្រធានការិយាល័យការពារ សត្វព្រៃ និង ថ្នាក់ដឹកនាំនាយកដ្ឋានរុក្ខាប្រមាញ់ដែលបានសំរួលការងារដល់ក្រុមយើងខ្ញុំ តាំងពីដើម រហូតដល់បញ្ចប់ ការងារ ។

ដូចនេះដែរ យើងខ្ញុំសូមថ្លែង អំណរគុណចំពោះ អាជ្ញាធរខេត្ត ក្រចេះ ស្ទឹងត្រែង មណ្ឌលគីរី កោះកុង ពោធិសាត់ ព្រះវិហារ និងខេត្តសៀមរាប ដែលបានគាំទ្រដល់គំរោងការងារនេះ និងយកចិត្តទុកដាក់ជួយសំរួលការងារដោយផ្តើមតាំងពីការបើកសិក្ខាសាលានៅតាមបណ្តាខេត្ត និងជាពិសេសជួយសហការ ដើម្បីធានាសន្តិសុខដល់ក្រុម យើងខ្ញុំ ក្នុងរយៈពេលចុះបំពេញភារកិច្ច ។

ជាចុងក្រោយក៏សូមអរគុណចំពោះកញ្ញាជា សុណារី មន្ត្រីការិយាល័យការពារសត្វព្រៃ ដែលបានជួយរៀបចំឯកសារ វាយកុំព្យូទ័រ តាំងពីដើមរហូតដល់បញ្ចប់ ដើម្បីចងក្រងជាសៀវភៅនេះ ។

❀❀❀

សេចក្តីសង្ខេប

≈≈≈≈≈

ការប្រមូលពត៌មានសត្វខ្លាធំនៅទូទាំងប្រទេស ពាមរយៈការសំភាសន៍លើព្រានលើកនេះ ជាជំហានទី២ ក្រោយពីការសំភាសន៍ជំហានទី១ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៧ មក ។ គោលបំណងនៃការសំភាសន៍នេះ បានចាប់ផ្តើមក្រោយពីបានបើកអង្គសិក្ខាសាលា ស្តីពីការអភិរក្សសត្វខ្លាធំនៅក្នុងខេត្តទាំង ៦ រួចមក គឺដើម្បីប្រមូលពត៌មានឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់បន្ថែមលើការសំភាសន៍ជំហានទី១ថាតើតួលេខសត្វខ្លាធំមានការប្រែប្រួលក្នុងរយៈពេល ២ឆ្នាំចុងក្រោយនេះយ៉ាងណានិងដើម្បីផ្សារភ្ជាប់សកម្មភាពអភិរក្សជាមួយនឹងព្រានក្នុងតំបន់ រួចឈានទៅធ្វើកិច្ចសហការក្នុងដំណើរយូរអង្វែង ។

ការសំភាសន៍បានដឹកនាំធ្វើខេត្ត ៥ មាន ខេត្តមណ្ឌលគីរី ក្រចេះ ព្រះវិហារ សៀមរាប និង កោះកុង ដែលជាតំបន់បង្ហាញសក្តានុពលខ្ពស់សំរាប់សត្វខ្លា ។ ដោយឡែកខេត្តពោធិសាត់ ពុំទាន់បានដឹកនាំធ្វើការសំភាសន៍ ព្រោះពេលវេលាពុំអនុគ្រោះ ។

ក្នុងចំណោមខេត្តខាងលើ យើងបានធ្វើការសំភាសន៍លើព្រានចំនួន ៧១នាក់ ដែលស្ថិតក្នុងស្រុក ១៧ ក្នុងនោះមានការរៀបចំទំរង់សំនួរយ៉ាងល់អិតមួយ ពិសេសផ្តោតលើពត៌មានសត្វខ្លាធំ និង ពត៌មានប្រភេទសត្វមានដោយកម្រមួយចំនួនទៀតមាន : ក្តាន់ (Cervus schomburgki) រមាស (Javan rhinoceros) ជ្រូកទឹក (Tapirus indicus) លំដាប់ពានរជាតិ (Primates) ពង្រូល (Manis javanica) ខ្ទីងវល្លិ (Pseudonovibos spiralis) ឈ្លូសយក្ស (Megamuntiacus vuguangensis) គ្រួសារសំពោច (Viverridac) ភេរោមច្រមុះ (Lutra sumtrana) និង ប្រភេទ (Prionodon pardicolor) ដើម្បីចង់ដឹងពីវត្តមាន ថាតើវាមាននៅ ឬអាចកើតមានលើតំបន់ទាំងនោះ ។ភ្ជាប់ជាមួយនេះដែរ ទំរង់សំភាសន៍ក៏បានលើកជាសំនួរទាក់ទង នឹងជីវភាពរបស់ព្រានពីផលចំណូលបានពីការបរបាញ់ ពីចំណេះដឹងផ្សេងៗ លើសត្វព្រៃមាន ចំណេះដឹងផ្នែកច្បាប់សត្វព្រៃរបស់រដ្ឋាភិបាល ទស្សនៈលើការអភិរក្សសត្វ ក្នុងតំបន់ សារៈប្រយោជន៏សត្វព្រៃចំពោះមូលដ្ឋាន និង ស្ថាបស្ទង់ពីទស្សនៈផ្ទាល់របស់ព្រាន និង មតិប្រតិកម្ម ជុំវិញការអភិរក្សសត្វខ្លាធំ ។

ក្រោយពីបញ្ចប់ដំណើរការសំភាសន៏តាមបណ្តាខេត្តខាងលើ យើងប្រមូលបានទិន្នន័យដូចខាងក្រោម :

- ប្រភេទសត្វខ្លាធំបានទទួលរងគ្រោះច្រើនជាងគេ និង ថយចុះជាងបណ្តាឆ្នាំមុនៗ ព្រោះវាមានតំលៃផ្នែកពាណិជ្ជកម្មខ្ពស់ ក្នុងនោះខ្លាត្រូវបានប្រមាញ់រវាងឆ្នាំ ១៩៩៨-៩៩ មាន ៦១ក្បាល (បាញ់យកតែស្បែក ឆ្អឹង ចំនួន ៥៥ក្បាល និង ចាប់កូន ៦ក្បាល) និងនៅមានមួយចំនួនទៀតពុំបានទទួលពត៌មាន ដូចជាព្រានមកពីតំបន់ ផ្សេងៗ

ព្រានពុំបានសំភាសន៍ .... ។ល។ ព្រោះព្រានដែលបានសំភាសន៍គឺជាអ្នកមានលំនៅដ្ឋានអចិន្ត្រៃយ៍ដើម្បីងាយស្រួលកិច្ចសហការនាពេលខាងមុខ ។

- ក្នុងចំណោមព្រានខាងលើ មានទេពកោសល្យខុសៗគ្នាតាមតំបន់ក្នុងការប្រើប្រាស់ ឧបករណ៍ប្រមាញ់ មានកាំភ្លើង (កាំភ្លើងស្វ័យប្រវត្តិ និង ឆ្នៃ) អន្ទាក់ អង្គប់ និង ឆ្កែ អ្នកខ្លះប្រមាញ់សត្វធំៗមាន ខ្លា ដំរី ទន្សោង ខ្ទីង ខ្លះរកតែប្រភេទសត្វតូចៗមាន ពង្រូល ពស់ ... និង ខ្លះទៀត ប្រើប្រាស់តែអន្ទាក់សំរាប់ជ្រូកព្រៃ ឈ្លូស ... ។ ការបរបាញ់របស់គេទាំងនោះ ច្រើនប្រព្រឹត្តទៅក្នុងរដូវប្រាំង ឯរដូវវស្សាគេប្រកបរបរធ្វើស្រែ-ចំការជាធម្មតា មានន័យថា ក្នុងចំណោមព្រានទាំង ៧១នាក់ខាងលើមានតែ ២០នាក់ប៉ុណ្ណោះជាព្រានអាជីព ឯ ៥១នាក់ទៀត ជាព្រានផង និង ធ្វើកសិកម្មផង ព្រោះការប្រកាន់របរជាព្រានតែមួយមុខ ពុំអាចដោះស្រាយជីវភាពបានទេ ។

- ក្នុងបណ្តាព្រានខាងលើ មានតែព្រាននៅភាគខាងជើងបឹងទន្លេសាប ដែលមានសកម្មភាពប្រមាញ់ខ្ពស់ ព្រោះអ្នកទាំងនោះមានការតាំងទីលំនៅរាយប៉ាយ និង ជាជនជាតិភាគតិចផង ដែលខុសពីព្រាននៅខេត្តកោះកុង ការបរបាញ់ពុំបំរើផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ឬតិចតួចបំផុត ។

- គ្រប់ព្រានទាំងអស់សុទ្ធតែធ្លាប់បានឃើញដានជើង និង ជួបខ្លាដោយផ្ទាល់ក្នុងតំបន់របស់ខ្លួន មួយចំនួនក្នុងនេះ ធ្លាប់បានបរបាញ់សត្វខ្លាទៀតផង ។ ការបរបាញ់សត្វខ្លាធំនេះ បានបង្ហាញពីភាពចៃដន្យរបស់ព្រានច្រើន ជាងពីព្រោះគេម្នាក់ៗចេញទៅបរបាញ់ ពុំបានកំណត់ប្រភេទសត្វទុកជាមុនទេ គឺប្រមាញ់តាមលទ្ធភាពដែល អាចជួប និង ឃើញសត្វ តែក៏មានព្រានមួយចំនួនមិនបរបាញ់ចំពោះប្រភេទសត្វខ្លះដោយមានជំនឿផ្ទាល់ខ្លួន (តម) ហើយនៅតែបន្តប្រពៃណីនេះរៀងរហូត ។ ដោយឡែកផលប្រមាញ់របស់ព្រានម្នាក់ៗ ពុំបានបំរើជីវភាពគ្រួសារគេឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ទេ វាគ្រាន់តែដោះស្រាយម្ហូបអាហារមួយគ្រាៗប៉ុណ្ណោះ តែបើសត្វមានតំលៃខ្លះៗ អាចធ្វើឱ្យគេមានមោទនភាពនឹងបង្កើនរុករកបន្ថែមទៀត ។ ចំពោះបញ្ហានេះ វាហាក់ដូចជាអាស្រ័យនឹងតម្រូវការទីផ្សារដែលជំរុញឱ្យគាត់ជាអ្នកដោះស្រាយប៉ុណ្ណោះ ដូចដែលតួលេខប្រភេទសត្វបានបរបាញ់មាន ពី ១៥-៣០ប្រភេទ ចំពោះព្រានម្នាក់ៗ ក្នុងនោះមាន ត្រកូលគោសាទិស ត្រកូលប្រើស ជ្រូកព្រៃ ពង្រូល មានភាពញឹកញាប់ជាងគេ លើកលែងតែពពួកបក្សី ពុំសូវមានបង្ហាញតួលេខបរបាញ់ ។

ចំពោះចំណេះដឹងរបស់ព្រានលើកិច្ចការការពារសត្វព្រៃ គឺនៅមានកំរិតទាបបំផុត គេពុំដែលបានទទួលការផ្សព្វផ្សាយណាមួយឱ្យបានយល់ពីសារៈប្រយោជន៍នៃសត្វ ឱ្យចេះស្រឡាញ់សត្វ ក្រៅពីវិធានការតឹងរឹងពីរដ្ឋាភិបាលលើមុខរបររបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែតាមការសង្កេតដោយផ្ទាល់របស់ក្រុមយើងខ្ញុំឃើញថា គ្រប់អ្នកប្រមាញ់ទាំងនោះបង្ហាញនូវទឹកចិត្តអំណរចំពោះវិធានការទាំងឡាយដែលមានន័យវិជ្ជមាន សំរាប់មូលដ្ឋាន និង តំបន់របស់គេ និងពីភាពចង់ដឹងជាច្រើនដូចជា មូលហេតុនៃការការពារសត្វខ្លាដែលមនុស្សគ្រប់ៗគ្នាយល់ថាជាសត្វសាហាវ និងមានការស្អប់ពីប្រជាជនខ្មែរភាគច្រើន ។ ការចាប់អារម្មណ៍របស់ព្រានចំពោះកិច្ចការពារធនធានសត្វព្រៃ បាន

បង្ហាញពីភាពស្វាគមន៍ច្រើនពីព្រានតាមតំបន់នីមួយៗ ព្រោះសកម្មភាពបរបាញ់កន្លងមក គាត់ដឹងថា ជាទង្វើផ្ទុយ និង វិធានការរដ្ឋាភិបាល តែសំរាប់ជីវភាពអ្នកព្រៃភ្នំ គឺបរបាញ់ ពិតជាពុំអាចជៀសបានដាច់ខាតទេ ដូច្នេះហើយ បានជាមានព្រានមួយចំនួនសំណូមពរលើរាល់បទដ្ឋានច្បាប់សត្វព្រៃ សុំឱ្យមានការបន្ធូរបន្ថយខ្លះៗលើប្រភេទត្រូវប្រមាញ់ ក្នុងន័យដោះស្រាយម្ហូបអាហារ និង ការពារដំណាំ ។

ក្រោយពីបញ្ចប់ដំណើរការសំភាសន៍លើព្រាន និង ទំនាក់ទំនងជាមួយអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាននីមួយៗ ក្រុមយើងខ្ញុំមានសុទិដ្ឋិនិយមច្រើនចំពោះកិច្ចដំណើរការទៅអនាគតលើប្រធានបទ " ការអភិរក្សសត្វខ្លាធំ " ពីព្រោះជាគន្លឹះសំខាន់មួយដែលយើងអាចធ្វើទៅបាន និង ទទួលផលវិជ្ជមាន ដោយហេតុថា ប្រជាជនមូលដ្ឋានត្រូវការគាំទ្រកិច្ចសហការជាបន្តបន្ទាប់ដូចដែលយើងបានធ្វើក្នុងជំហានទី ២ និង ការបើកសិក្ខាសាលាកន្លងមក ។

INTRODUCTION

CAMBODIA TIGER CONSERVATION PROGRAM

RESULTS OF SECOND INTERVIEW SURVEY OF HUNTERS IN CAMBODIA

From 17th May – 04th July, 1999

Hunter Weiler
Cat Action Treasury

The Cambodia Tiger Conservation Program is implemented by the Wildlife Protection Office, and supported by the Cat Action Treasury, University of Minnesota, US Fish and Wildlife Service, Taiwan Council of Agriculture, and EXXON Save the Tiger Fund.

The interview survey was conducted by a team of five recent graduates of the forestry program at the Royal Agricultural College in Phnom Penh. The students had done undergraduate theses on wildlife use in Cambodia, and were experienced at interviewing and working with local hunters in different regions of the country.

The first interview survey of hunters, conducted in 1998, resulted in 153 interviews in 13 provinces containing large mammal habitat. Also interviewed were 156 government officials at the Province and District level. Results of this survey were documented in the July 1998 Interim Report: The Distribution of Tiger, Leopard, Elephant and Wild Cattle in Cambodia. Further analysis was documented in the July 1999 CAT News: National Status Survey for Tigers in Cambodia. Nine tiger population regions in Cambodia were identified and analyzed.

Three key tiger population regions were identified from the first survey: Cardamom Mountains, South of Sre Pok, and Northern Plains. The findings of the 1998 survey were presented to District and Province officials at Tiger Conservation Workshops held 1999 in Koh Kong and Pursat for the Cardamoms; Kratie, Stung Treng and Mondulkiri for South of Sre pok; and Preah Vihear for the Northern Plains. Following these workshops, a second interview survey of hunters was conducted in 1999.

It was decided to concentrate the second interviews on the Cardamom Mountains, South of Sre Pok, and the Northern Plains. A new survey form was developed to gather additional information from the hunters on rare mammals, tiger status, hunting, law enforcement, and conservation knowledge and attitudes. The goal was to gather information to develop a tiger monitoring and conservation program that would include hiring hunters and training them to become wildlife technicians.

The Cardamom Mountains region is located primarily in Koh Kong and Pursat Provinces. Twenty interviews were conducted in Koh Kong Province in May/June. The hunting areas covered portions of all six districts in Koh Kong. (The Veal Veng District in Pursat was almost inaccessible due to early rains.) A Fauna and Flora International report, Conservation Status of the Cardamom Mountains in Southwestern Cambodia, includes the results of the Koh Kong and Pursat 1998 first interview survey and 1999 workshops, and the results of the 1999 second interview survey in Koh Kong Province.

The core of South of Sre Pok region is Mondulkiri Province. A total of 15 interviews were conducted in May in the key districts of Koh Nhek, Pich Roda, and Keo Sema. The Kratie/Mondulkiri border area is a key transition zone, and many Kratie hunters hunt in Mondulkiri, so 21 hunters in Kratie were also interviewed.

The Kratie survey included 9 hunters west of the Mekong in the Kampong Thom tiger population region. Even though the Kampong Thom region ranked lowest in tiger density of the nine tiger population regions in Cambodia, a number of very interesting reports continued to come in from the vicinity of Phnom Chi, located on the Kratie/Kampong Thom boundary. Further investigation was warranted, and also served the purpose of balancing and cross checking the first and second interview process by interviewing in a low-ranking region as well as three higher ranking ones.

In the Northern Plains region, 15 interviews were conducted in the best remaining large mammal habitat: Svay leu District in Siem Reap Province, Anlong Veng District in Odar Meanchy Province, and Koulen, Choam Khsan, and Chhep Districts in Preah Vihear Province.

An enormous amount of detailed information was gathered during the second interview survey on tiger and other wildlife status, hunting, and hunter attitudes on conservation. Overall, hunters report that wildlife has declined over that last five years. However, they also report that illegal logging has been greatly reduced and hunting has declined as a result of government efforts to ban guns. Large mammals are returning to areas where they have not been seen for years. Most hunters are interested in conservation and will work with the government to share wildlife information and act as guides for field surveys. All allowed themselves to be photographed while being interviewed by a Wildlife Protection Office officer. However, some hunters report that they are too poor to stop hunting, because they have to feed their families and have no economic alternatives. Some hunters hide guns in the forest to evade the gun control program.

Allowing *for double reporting, the 71 hunters interviewed have specific knowledge of a total of* at least 50 different individual tigers being killed in Cambodia during 1998-99. The actual number of tigers killed in Cambodia is probably higher than the number reported by the limited subset of hunters from portions of only four of the nine tiger population regions in Cambodia. This high annual tiger kill is another indication that there are still probably several hundred tigers living in Cambodia. Large areas of intact interconnected habitat remain. Prey species are reported to be common in all regions and do not appear to be a major limiting factor for tiger populations.

Hunting is no doubt the biggest factor in the continuing decline of Cambodia's tiger population, far more so than logging or other habitat conversion. Thus there is an opportunity, rapidly diminishing over time, to work with hunters and local officials to develop a conservation program that will assure a long term, viable tiger population in Cambodia. Populations of large mammals could increase in all regions with proper conservation measures.

This report contains a detailed analysis of the results of the second interview survey of hunters. Based on information contained in this report, in June 2000 the Wildlife Protection Office established offices in Koh Kong, Preah Vihear, and Mondulkiri Provinces to recruit and train hunters to become wildlife technicians. The authors of this report are all currently working on implementing this project, which is called Community-based Monitoring and Conservation of Tigers in Cambodia's Most Important Tiger Conservation Units.

I. សេចក្តីផ្តើម

ស្ថានភាពទូទៅសត្វព្រៃនៅកម្ពុជា :

ប្រទេសកម្ពុជាជាប្រទេសដែលស្ថិតនៅចន្លោះខ្សែស្របទី ១០២° និង ១០៨° នៃរយៈបណ្តោយខាងកើត និងចន្លោះខ្សែរយៈទទឹងទី១០° និង ១៥° នៃរយៈទទឹងខាងជើង ។ ស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រនេះ ផ្តល់ឱ្យកម្ពុជានូវ អំណោយផលដ៏ល្អក្នុងការលូតលាស់នៃរុក្ខជាតិចំរុះ គ្របដណ្តប់តាមតំបន់ទំនាប-ខ្ពង់រាប-ភ្នំ និង ជ្រលងដងអូរ នានា មានព្រៃស្រោងពាក់កណ្តាលស្រោងព្រៃរបោះនិងវាលស្មៅជាដើម ។ស្របនឹងដំណុះរុក្ខជាតិនេះសត្វព្រៃជាច្រើនប្រភេទ ក៏មានវត្តមានដោយឡែក១តាមតំបន់ដែលបង្កើតបានជាប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីមួយដ៏ប្រសើរ ។

ជាអកុសលជាង ២០ឆ្នាំកន្លងទៅនេះ ប្រទេសដែលធ្លាប់តែមានកិត្តិស័ព្ទល្បីល្បាញសំបូរទៅដោយ សត្វព្រៃនោះត្រូវបានទទួលរងនូវមហន្តរាយដ៏ធំមួយក្រោមភ្លើងសង្គ្រាមជាបន្តបន្ទាប់ ។ទាំងថនិកសត្វធំ១ឧរង្គសត្វនិងបក្សីព្រមទាំងប្រព័ន្ធបរិស្ថាននៃនិករទាំងនោះត្រូវបានទទួលរងនូវសកម្មភាពរបស់មនុស្សជារៀងរាល់ថ្ងៃនិងមានសន្ទុះគួរឱ្យកត់សំគាល់ ។ភាពវិចរិលដ៏គួរឱ្យបារម្ភណ៍នេះពុំមាននរណាម្នាក់អាចទប់ស្កាត់និងបង្វែរធម្មជាតិនេះទៅសភាពដើមវិញបានឡើយ ។ជាក់ស្តែងក្រោយពីកម្ពុជាបានសន្តិភាពពេញលេញធនធានធម្មជាតិសត្វព្រៃរបស់កម្ពុជាពុំទាន់បានទទួលការយកចិត្តទុកដាក់ថែរក្សាគ្រប់គ្រងឱ្យបានត្រឹមត្រូវនៅឡើយដែលជាការធ្វេសប្រហែសមួយ និង បំផ្លាញជាតិឯងដោយមិនដឹងខ្លួន ។

បុព្វហេតុខ្លះ១នៃការវិចរិលធនធានសត្វព្រៃ យើងអាចកត់សំគាល់ដូចតទៅ :

- កត្តាសង្គ្រាម : រយៈពេលនោះ មិនត្រឹមតែបាត់បង់ពេលវេលានៃការថែទាំ-ការអភិរក្សសត្វ-រុក្ខជាតិប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងបានបំផ្លាញលើជីវិតនិករគ្រប់ប្រភេទដូចជា ការផ្លាស់ប្តូរលំនៅដ្ឋាន គេចពីតំបន់ទំលាក់ គ្រាប់បែក-ប្រយុទ្ធ តាមការវាយប្រហាររបស់មនុស្សដើម្បីបំពេញសេចក្តីត្រូវការហូបចុក ។ល ។ ការណ៍នេះ បានបន្ថយបរិមាណនិងប្រភេទយ៉ាងច្រើនរបស់សត្វព្រៃដែលមិនអាចគណនាបាន ។លើសពីនេះទៀតសង្គ្រាមបានបន្សល់ទុកនូវអាវុធយុទ្ធភ័ណ្ឌ ជាច្រើនដែលជាឧបករណ៍សំរាប់បរបាញ់យ៉ាងទំនើបក្នុងរយៈពេលមុននេះ ។

-ការបាត់បង់ទីជំរកៈជាដំណាក់កាលចុងក្រោយនៃភាពវិចរិលស្របគ្នាដែលយើងទាំងអស់គ្នាអាច វាយតំលៃបាននោះ គឺការបាត់បង់ព្រៃឈើ ដែលជាជំរកដ៏ត្រកាលនៃសត្វព្រៃ ។ ការធ្វើអាជីវកម្មដោយរំលោភ បំពាន-ដោយអាណាធិបតេយ្យ និង គ្មានការត្រួតពិនិត្យ បានធ្វើប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី សត្វ-រុក្ខជាតិ ខូចខាតយ៉ាងដំណំហើយបានបង្កើត ឱ្យកត្តាអាក្រក់១ច្រើនទៀតមានសំណាកលើសត្វព្រៃ ។

- ការបរបាញ់ : កន្លងមក ការបរបាញ់ដើម្បីយកស្បែក ឆ្អឹង គ្រឿងក្នុងនៃសត្វ បានផ្តាច់ជីវិតសត្វព្រៃយ៉ាងរង្គាល ។អាស្រ័យដោយតម្រូវការនិងឥទ្ធិពលពាណិជ្ជកម្មនៃផល-សំណាកសត្វព្រៃលើទីផ្សារជាតិ-អន្តរជាតិបានធ្វើឱ្យសត្វព្រៃនៅកម្ពុជាក្លាយជាកម្មវត្ថុសំរាប់ទីផ្សារទាំងនោះដោយគ្មានកំណត់ ។ ជាអាទិ៍ប្រភេទសត្វខ្លះឈានទៅ

រកការផុតពូជ (រមាស, គោព្រៃ, ខ្ទីងវល្លិ និង ក្ដាន់អុជ) និង ប្រភេទខ្លះកំពុង ស្ថិតក្នុងភាពគំរាម កំហែងដូចជា ដំរី, ខ្លាធំ,ក្របីព្រៃ, ពង្រូល, រញ៉ី, ក្រពើ និង ប្រភេទ បក្សីខ្លះទៀត ។

- ចរាចរសត្វព្រៃ :តំរូវការទីផ្សារធំបំផុត សំរាប់ទទួលយកធនធានសត្វព្រៃកម្ពុជាគឺ ប្រទេសចិនដែលមាន ទំនៀមទំលាប់ប្រើប្រាស់ឱសថបុរាណខ្លាំងបំផុត ។ ការនាំចេញធនធានសត្វព្រៃទៅកាន់ប្រទេសនេះជាទូទៅធ្វើឡើង ដោយឈ្មួញបរទេសនៃប្រទេសជិតខាង ដែលមានបទពិសោធន៍ និងទំនាក់ទំនងជាមួយអាជ្ញាធរខ្សែប្រទេស ចេញចូល ដោយសេរី ។ សកម្មភាពនេះពិតជាការលំបាកដ៏ធំមួយដែល ស្ថាប័នជំនាញមានការលំបាកទប់ស្កាត់បំផុត ។

-បំណុលប្រាក់ប្រមាញ់ៈ ប្រជាពលរដ្ឋរស់នៅតំបន់សត្វព្រៃភាគច្រើនមានជីវភាពទីទាល់ក្រ ។ការខ្វះខាត និង តំរូវការសំរាប់ជីវិតបានបង្ខំអោយពួកគេខ្ចីបុលឈ្មួញកណ្ដាលសំរាប់ដោះស្រាយហើយនឹងសងវិញនូវផលប្រមាញ់ដែល ខ្លួននឹងទៅរកមកសងនារដូវកាលខាងមុខ ។សំណងបែបពិតជាបង្កើនចំនួនសត្វប្រមាញ់ និងបង្ខំអោយអ្នកទីទាល់ក្រ ធ្វើអ្វី១ទាំងអស់ដោយខ្វះការរិះគិត ។

ភាពអាណាធិបតេយ្យលើសត្វព្រៃដែលមាននៅសព្វថ្ងៃនេះ ពិសេសថនិកសត្វធំៗ ដូចជា ការបរបាញ់ខុស រដូវកាល ការបង្កៃមីនដើម្បីយកខ្លាដោយដាក់រំពារ ការរុករកក្នុងតំបន់ដីប្រាប ។ល។ រហូតមានការកំណត់តំលៃ ពីឈ្មួញ បរទេសទុកជាមុន ។ នេះជាបច្ច័យអាក្រក់មួយ ព្រោះជាទង្វើមួយលួចលាក់លំបាកក្នុងការតាមដាន និង ត្រួតពិនិត្យ ។

លទ្ធផលនៃការសំភាសន៍លើកទី១

ដោយមានការឯកភាពគ្នារវាងការិយាល័យការពារសត្វព្រៃនឹងអង្គការCAT(Cat Action Treasury) ក្រុម យើងខ្ញុំបានចុះធ្វើសំភាសន៍ព្រានព្រៃចាប់ពីខែមករាដល់ខែមិនាឆ្នាំ១៩៩៨ក្នុងខេត្តចំនួន១៣ស្រុកចំនួន៣៥និងភូមិចំនួន ១០០ ។ក្នុងការសំភាសន៍ក្រុមយើងខ្ញុំបានធ្វើការសំភាសន៍ទៅលើព្រានចំនួន១៥០នាក់នឹងមន្ត្រីបំរើការងាររដ្ឋាភិបាលនៅ តាមភូមិស្រុកខេត្តចំនួន១៥៦នាក់ ។

ជាលទ្ធផលនៃការសំភាសន៍យើងប៉ាន់ស្មានថាសត្វខ្លាធំមានវត្តមាននៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាយើងមានចំនួនប្រហែលប្រមាណ៧០០ក្បាល(National Status Servey for Tiger in Cambodia 1998)ដែលមានក្នុងនោះមាន ពីរតំបន់បង្ហាញថាទិន្នន័យសត្វខ្លាធំនៅមានវត្តមានច្រើនជាងគេគឺតំបន់ជួរភ្នំក្រវាញជាតំបន់ព្រៃភ្នំបៃតងជានិច្ចនឹងតំបន់ ភូមិភាគឥសាន្តជាតំបន់ព្រៃរបោះនៃប្រទេសដែលតំបន់នីមួយៗមានការប៉ាន់ស្មានខ្លាប្រមាណ២០០ក្បាល ។ ជាង៦០%នៃព្រានដែលបានធ្វើសំភាសន៍បាននិយាយថា សកម្មភាពការជួញដូរសំណាកសត្វខ្លាធំគឺ មានវត្តមាននៅ តំបន់ដែលពួកគេរស់នៅ តំលៃនៃឆ្អឹងខ្លាធំគិតជាមធ្យម ១៦៩ ដុល្លាអាមេរិក ក្នុងមួយគីឡូក្រាម ។

វត្តមាន សត្វខ្លាធំតាមបណ្ដាស្រុកនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

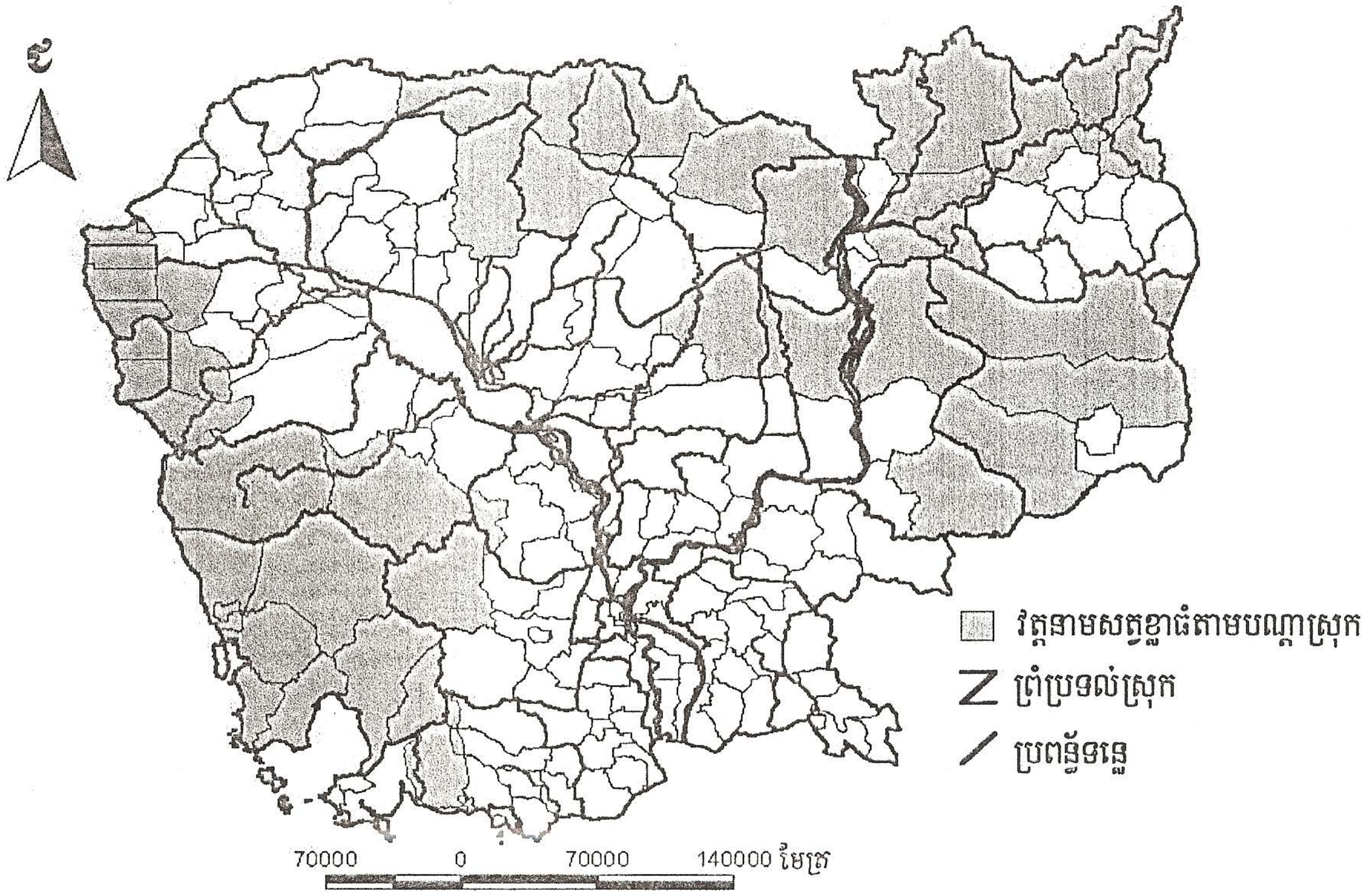

ចូលហេតុនៃការធ្វើសំភាសន៍លើកទី ២

គោលបំណងនៃការធ្វើសំភាសន៍លើកទី ២ នេះ គឺ យើងមានទិសដៅយ៉ាងច្រើនដូចជា :

-ដើម្បីប្រមូលពតិមានបន្ថែមពីរបាយសត្វខ្លា និង សត្វព្រៃដទៃទៀតបន្ថែមទៅលើការធ្វើសំភាសន៍លើកទី១

-ដើម្បីសង្កត់បំភ្លឺលើចំណុចសក្តានុពលសត្វខ្លាធំដែលផ្តល់អោយការសំភាសន៍ទី១

-ដើម្បីយល់ដឹងអំពីភាពខុសប្លែក និង អាត្រាប្រមាញ់សត្វខ្លាធំឆ្នាំ១៩៩៨-១៩៩៩ក្រោយសំភាសន៍លើកទី១

-ដើម្បីសិក្សាពីជីវភាពរបស់ប្រជាជន ដែលមានទំនាក់ទំនងនិងសត្វព្រៃជាប្រចាំ

-ដើម្បីស្វែងរកយុទ្ធសាស្រ្តដ៏ល្អមួយនាពេលខាងមុខ ដើម្បីឈានទៅរកការអភិរក្សសត្វខ្លាធំនៅក្នុងតំបន់

ការជ្រើសរើសទីចំនុចស្រាវជ្រាវ :

ផ្អែកលើលទ្ធផលនៃការធ្វើសំភាសន៍លើកទី១ការជ្រើសរើសតំបន់សិក្សាដំណាក់កាលទី២នេះគឺកំណត់យកតំបន់បីក្នុង ខេត្ត ៦ មាន :

១- តំបន់ ភូមិភាគខាងត្បូងក្នុងខេត្តកោះកុង

២- ភូមិភាគខាងជើងក្នុងខេត្តព្រះវិហារ និង ខេត្តសៀមរាប

៣- ភូមិភាគឥសានក្នុងខេត្តមណ្ឌលគីរី ស្ទឹងត្រែង និង ក្រចេះ ។

II- ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចសង្គម

២.១ ប្រជាជន :

ស្ទើរតែគ្រប់តំបន់ដែលក្រុមខ្លាយើងបានចុះធ្វើសំភាសន៍ ភាគច្រើនជាជនជាតិភាគតិចកម្ពុជា " កុលសម្ព័ន្ធអ្នកភ្នំ " ដែលរស់នៅតាមតំបន់ភ្នំ-ខ្ពង់រាប ។ កុលសម្ព័ន្ធទាំងនោះ មានឈ្មោះផ្សេងៗគ្នា ដូចជា : ជនជាតិទំពួន- ព្រៅ - តាវ៉ែត - ភ្នង - ព័រ - ស្ទៀង - កួយ - ឡាវ ... ។ល។ ក្រៅពីនេះមាន ជនជាតិខ្មែរតិចតួចណាស់ដែលរស់នៅតំបន់នោះហើយពួកគេច្រើនតែប្រមូលផ្តុំនៅក្នុងទីប្រជុំជនតូចៗ។អ្នករស់នៅតំបន់នោះ ជាធម្មតាក្នុងភូមិមួយមានប្រជាជនពី៥០-១០០នាក់ហើយផ្ទះរបស់ពួកគេតូចៗ និង សង់ឆ្ងាយៗពីគ្នា ។ជួនកាលពួកគេត្រូវមានផ្ទះពីរមួយស្ថិតនៅក្នុងភូមិហើយផ្ទះមួយទៀតនៅស្រែចំការដែលជាកន្លែងពួកគេចំណាយពេលវេលាដ៏ច្រើននៅទីនោះ ជាពិសេសនៅពេលច្រូតកាត់ ។ ផ្ទះនៅចំការអាចធំជាងផ្ទះនៅក្នុងភូមិ ព្រោះក្នុងមួយឆ្នាំគេអាចចំណាយរយះពេល ៩ខែ ដើម្បីរស់នៅទីនោះ ។ ពួកគេគឺជា ពលរដ្ឋដ៏ស្មោះត្រង់របស់ កម្ពុជា ប៉ុន្តែជាតិពន្ធ ភាសា សាសនា របៀបរស់នៅ និង ប្រពៃណី គឺមានការខុសគ្នាឆ្ងាយពីប្រជាជន ភាគច្រើន នៅកម្ពុជា គឺ ខ្មែរ ។ ចំណែកឯជីវភាពរបស់ពួកគេក៏ខ្សត់ខ្សោយណាស់ដែរ ព្រោះពឹងផ្អែក ទាំងស្រុងពីធម្មជាតិ ។

២.២ មុខរបរ :

ប្រជាជនរស់នៅតាមតំបន់ក្បែរព្រៃពុំមានលក្ខណៈជំនួញធំដុំដូចពួកអ្នករស់នៅទីទំនាបដែលបានចូលមកធ្វើអាជីវកម្មផល-អនុផលព្រៃឈើនិងសត្វព្រៃ ។ចំណែកពួកគេទាំងនោះវិញមានមុខរបរដូចជាស្រែ-ចំការ (កសិកម្មពនេចរ) ដាំបន្លែ បង្កា ចិញ្ចឹម ជ្រូក គោ ក្របី ខ្លះៗ ក្រៅពីមុខរបរទាំងនេះ នៅ មានការបរបាញ់សត្វព្រៃ រកជ័រផ្តៅពីព្រៃដែលនៅជុំវិញភូមិកររបស់ពួកគេ ។ភោគផលទាំងនោះគេតែងតែលក់ឱ្យប្រជាជនខ្មែរដែលរស់នៅតាមទីប្រជុំជនតូចៗឬលក់ឱ្យឈ្មួញនៅតាមទីរួមខេត្តឬមានពេលខ្លះពាណិជ្ជកររកណ្តាលបានមកទិញដល់ទីកន្លែងដើម្បីប្តូរមកវិញនូវសំភារៈ ចាំបាច់សំរាប់គ្រួសារគេ ដូចជា សំភារៈ សំរាប់កសិកម្ម គ្រឿងទេសខ្លះៗ សំលៀកបំពាក់ ។ល។ ប៉ុន្តែទោះជាប្រជាជនទាំងនោះខិតខំព្យាយាមយ៉ាងណាក្តី ក៏ពួកគេនៅតែក្រតោកយ៉ាកដដែល ពីព្រោះ :

. គ្រប់ផលិតផលរបស់ពួកគេលក់ឱ្យឈ្មួញបានតំលៃយ៉ាងថោក ឯការទិញនូវសំភារៈសំរាប់ប្រើប្រាស់មកវិញមានតំលៃខ្ពស់ ។

. ផលិតផលមួយចំនួនពុំធ្វើការលក់ដូរទេ គឺគ្រាន់តែដោះដូរគ្នាទៅវិញទៅមកក្នុងភូមិ ឧទាហរណ៍ សាច់ ឈ្លូស ១គក្រ ដូរបានបារី មួយកញ្ចប់ ឬ ស្រាមួយលីត្រ ។

. ជីវភាពពួកគេពឹងលើធម្មជាតិទាំងស្រុង ធ្វើស្រែចំការតាមយថាផល ។

. ការលក់ដូរផលិតផលរបស់ពួកគេពុំបានដឹងតំលៃនៅលើទីផ្សារទេ គឺអាស្រ័យលើឈ្មួញជាអ្នកកំណត់ ថ្លៃ ។ ពេលខ្លះដោយមានខ្ចីប្រាក់បំណុលមុនផង ការលក់ដូរផលិតផលរឹតតែខើចតិច ។

២.៣ សុខាភិបាល :

សុខមាលភាពត្រូវបានពឹងផ្អែកទាំងស្រុងពីចំណេះដឹងរបស់ខ្លួន មានការផ្សំថ្នាំតាមបែបបុរាណពីឫស រុក្ខជាតិពីផលិតផលសត្វព្រៃខ្លះៗ និង មួយផ្នែកទៀតសង្ឃឹមលើអបិយជំនឿ ដូចជា ការបន់ស្រន់សែនព្រេន អារក្សអ្នកតាព្រៃភ្នំសុំសេចក្តីសុខចំរើន ។ដោយឡែកវិស័យសុខាភិបាលតាមបែបសម័យពុំទាន់មានការរីក ចំរើនដល់តំបន់ទាំងនោះនៅឡើយ ហើយ ក៏ពុំទាន់មានការសាយភាយពីឱសថសម័យដែរអាស្រ័យដោយ លទ្ធភាពដ៏ទន់ទាបនៃប្រជាជនទាំងនោះ និង សមត្ថភាពរបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការលើកស្ទួយផ្នែកនេះឱ្យបាន ប្រសើរ ។

២.៤ ការអប់រំ :

ការអប់រំជាគន្លឹះយ៉ាងសំខាន់សំរាប់ជនគ្រប់រូបក្នុងការប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិត តែផ្ទុយមកវិញ ប្រជាជនទាំងនោះ បានទទួលផ្នែកនេះតិចតួចបំផុត ។ ស្ទើរតែគ្រប់ព្រានព្រៃក៏ដូចជាប្រជាជនមូលដ្ឋានព្រៃភ្នំ ពុំមានភាព

លូតលាស់ និង បណ្តុះបណ្តាលកូនចៅឱ្យចូលសាលារៀនទេ គឺជាទំលាប់តាំងពីដូនតាមកកូនចៅ គេភ្ជាប់ជីវភាពស្រែចំការ និង ស្អួងជាព្រានបន្ត ។ មួយចំណែកទៀត វិស័យអប់រំក៏មានឧបសគ្គ ខ្លះៗចំពោះជនជាតិ ភាគតិចព្រោះគេទាំងនោះមិនទាន់ ចេះ មិននិយមភាសាខ្មែរជាមូលដ្ឋានទេ ។ ក៏វិតទទួលបានលើការអប់រំនេះ ត្រឹមតែចេះនិយាយភាសាដោយផ្ទាល់មាត់ប៉ុណ្ណោះ ។ កត្តាទាំងនេះវាតែងកើតមានឡើង ចំពោះប្រជាជនក្រីក្រ តែប្រការសំខាន់ គឺលទ្ធភាពសង្គមត្រូវផ្តល់ឱ្យគេតាម តែអាចធ្វើទៅបាន ។ ក៏វិតចំណេះដឹងសព្វថ្ងៃនេះមានក៏វិតទាបបំផុតពីទំនាក់ទំនងជីវភាព និង ធម្មជាតិក្បែរខាងរបស់ពួកគេ ជារួមគេបានទទួលឥទ្ធិពលខ្លះៗពីប្រព័ន្ធឃោសនាបរទេស និង ក្នុងស្រុកតាមរយៈវិទ្យុ-ទូរទស្សន៍ ឯសាលារៀនចំណេះទូទៅ ការផ្សព្វផ្សាយផ្សេងៗមានតិចតួចបំផុត ។

III- ស្ថានភាពសត្វខ្លាធំនៅក្នុងតំបន់

៣.១ វត្តមាន :

ឆ្លងតាមការសំភាសន៍ក្នុងជំហានទី ១ កាលពីដើមឆ្នាំ ១៩៩៨ និង ជំហានទី ២ ដើមឆ្នាំ ១៩៩៩ ជាមួយព្រានព្រៃផ្ទាល់ អាចឱ្យយើងដឹងបានពីរបាយសត្វខ្លាធំនៅតាមតំបន់នៃប្រទេសដូចតទៅ :

⁺ភូមិភាគខាងត្បូងបឹងទន្លេសាប :

- ខេត្តកោះកុង :

. ស្រុកកោះកុង មាននៅព្រែកតាតៃក្រោម និង ត្រពាំងរូង

. ស្រុកមណ្ឌលសីមា មាននៅកោះប៉ោ

. ស្រុកថ្មបាំង មាននៅតំបន់ស្ទឹងឫស្សីជ្រុំ ស្ទឹងកែប និង ដំណាក់ខ្លា

. ស្រុកបុទុមសាគរ មាននៅតំបន់អូរម្កាក់ និង ព្រែកខ្នុត

. ស្រុកស្រែអំបិល មាននៅគងឆាយ ជាប់ព្រំប្រទល់ខេត្តកំពង់ស្ពឺ

. ស្រុកគិរីសាគរ មាននៅតំបន់ភ្នំកៅដាង ជាប់ទៅខាងស្រុកកោះកុង ។

⁺ភូមិភាគខាងជើងបឹងទន្លេសាប :

- ខេត្តព្រះវិហារ :

. ស្រុកគូលេន មាននៅព្រៃអូរទឹកខ្សៀវ និង ភ្នំពល

. ស្រុកឆែប មាននៅអូរដងផ្ចិត , អូរម្លូរព្រៃ អូរគគីរ

. ស្រុកជាំក្សាន្ត   មាននៅព្រៃស្នាត និង ព្រៃកោះរការ , បរ៣១

- ខេត្តបាត់ដំបង :

. ស្រុកបាវិល : អូរក្បាលខ្លា ភ្នំត្រាយាង

. ស្រុករតនៈមណ្ឌល : ភ្នំខៀវ អូរអន្លង់មាន

- ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ :

. ស្រុកម៉ាឡៃ : បឹងជង្រុក ភ្នំខាំឡៃ អូរនិមិត្ត

- ខេត្តសៀមរាប :

. ស្រុកស្វាយលើ : ភ្នំខ្យង ភំរាម

. ស្រុក អន្លង់វែង : ព្រៃស្នាក

ភូមិភាគឥសាន :

- ខេត្តរតនគិរីៈ វត្តមានខ្លាធំមាននៅក្នុងស្រុកវ៉ឺនសៃ ស្រុកអណ្តូងមាស និង ក្នុងតំបន់ឧទ្យានជាតិ វីរៈជ័យ ។

- ខេត្តក្រចេះ   :

. ស្រុកសំបូរ នៅឃុំអូរគ្រៀង

. ស្រុកស្នួល មាននៅក្នុងឃុំឃ្សឹម

- ខេត្តស្ទឹងត្រែង :

. ស្រុកថាឡាកបរីវ៉ាត់ មាននៅតំបន់អូរកប្បាស់ ភ្នំក្លោក និង កោះស្នែង

. ស្រុកសេសានមាននៅព្រៃក្រឡាពស់

. ស្រុកសៀមប៉ាងនៅតាមតំបន់ទ្រនាប់ (Buffer Zoon)

- ខេត្តរតមណ្ឌលគិរី :

. ស្រុកកោះញែក មាននៅតាមតំបន់ព្រៃខៀវ

. ស្រុកពេជ្រាដា មាននៅភ្នំយ៉ាំងកែ-យ៉ាំងប៉ៅ នឹងព្រៃជាប់ព្រំប្រទល់ខេត្តក្រចេះ

. ស្រុកកែវសីម៉ា មានស្ទើរគ្រប់កន្លែងទាំងអស់ ។

១.២ ភាពគំរាមកំហែង :

កាលពីសម័យដើម ប្រទេសកម្ពុជាជាប្រទេសមួយក្នុងភូមិភាគឥណ្ឌូចិន ដែលមានវត្តមានសត្វខ្លាព្រៃយ៉ាងច្រើនអនែក រហូតដល់ពេលយប់ប្រជាជនដែលរស់នៅជាប់ព្រៃពុំហ៊ានដើររហេតរហូត ឬចេញពីផ្ទះឡើយ ហើយថែមទាំងមានពាក្យសំដីនែនាំកូនចៅញាតិមិត្តថា " កុំឱ្យចូលព្រៃប្រយ័ត្នខ្លាស៊ី "។ ប៉ុន្តែចាប់តាំងពីពេលនោះរហូតដល់ពេលបច្ចុប្បន្ននេះ គេសង្កេតឃើញវត្តមានសត្វខ្លាយើងមានការថយចុះយ៉ាងខ្លាំងគួរឱ្យកត់សំគាល់ ។ បញ្ហាថយចុះនេះ បណ្តាលមកពីមូលហេតុធំៗចំបងដូចជា :

១.២.១ ការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើ :

សត្វខ្លាជាប្រភេទសត្វដែលត្រូវការរស់នៅក្នុងដែនជំរកធំទូលាយ ជាក់លាក់ស្ងៀមស្ងាត់ ដោយគ្មានការរំខានពីមនុស្ស ។ តែផ្ទុយទៅវិញ ដោយសារតែការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើយ៉ាងអាណាធិបតេយ្យ ទាំងនៅក្នុងដែនជំរកផង ធ្វើឱ្យដែនជំរករបស់សត្វខ្លាត្រូវរួញតូចទៅៗជារៀងរាល់ថ្ងៃ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះនៅក្នុងព្រៃ សត្វខ្លាត្រូវទទួលរងនូវការរំខានពីអ្នកកាប់ឈើ គ្រឿងម៉ាស៊ីន ... ព្រមទាំងពីប្រជាជនមូលដ្ឋានដែលតែងតែចូលព្រៃ រុករក ផល-អនុផលព្រៃឈើ ដូចជាកាប់ផ្តៅ-ដួសជ័រ-រកខ្លឹម... ជារៀងរាល់ថ្ងៃ ហើយពួកគេទាំងនោះច្រើនជាអ្នកមានកាំភ្លើងទៀតផង ដូច្នេះគេតែងតែបាញ់សត្វគ្រប់ប្រភេទដើម្បីយកសាច់ ឬផ្នែកផ្សេងៗទៀតមកបរិភោគ ឬលក់ ។

១.២.២ ការប្រមាញ់ :

កាលពីមុន ព្រានតែងតែប្រមាញ់តែលើប្រភេទសត្វមួយចំនួន ដើម្បីយកសាច់ ស្នែង និង ផ្នែកផ្សេងៗ ទៀតមកបរិភោគ ឬតាំងលំអរផ្ទះ ធ្វើជាឱសថតែប៉ុណ្ណោះ ហើយការប្រមាញ់ក៏ពុំមានទ្រង់ទ្រាយធំដែរ (ប្រមាញ់ដើម្បីធ្វើអាជីវកម្ម) ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ការប្រមាញ់សត្វខ្លា គឺពួកគាត់សំរាប់ដើម្បីការពារខ្លួន និង ធ្វើការសងសឹកទៅលើសត្វខ្លាណាដែលចូលមកសំលាប់សត្វស្រុក-គោ ឬកូនចៅរបស់គាត់តែប៉ុណ្ណោះ ។ ក្រៅពីនេះ ពួកគាត់ពុំសូវសំលាប់ខ្លាទេ ទោះបីបានជួបក៏ដោយ នឹងថែមទាំងបន់ស្រន់ពេលទៅព្រៃថា " សូមកុំឱ្យជួបខ្លា " ។ តែផ្ទុយទៅ វិញ បច្ចុប្បន្ន ដោយតំលៃសត្វខ្លាបានកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំងនៅលើទីផ្សារ ធ្វើឱ្យពួកឈ្មួញបញ្ចុះបញ្ចូលព្រានរុករក សត្វខ្លាទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ គ្រប់ច្រកល្ហក ដោយពុំគិតថា សត្វខ្លាជាសត្វសាហាវ ឬធ្វើឱ្យគ្រោះថ្នាក់ឡើយ ។ ដូចនេះព្រានព្រៃក៏ដូចជាអ្នកកាប់ឈើ អ្នករកជ័រ រកផ្តៅ ... ក្រៅពីធ្វើការងារទាំងនេះ ពួកគេក៏បង្កើតជាក្រុម ជាពួកដើម្បីប្រមាញ់សត្វខ្លាទៀត ដោយបន់ស្រន់ថា " សូមមួយថ្ងៃឱ្យបានជួបខ្លា ៧ដង " ។ ហេតុនេះ ធ្វើឱ្យការប្រមាញ់រឹតតែកើនឡើយយ៉ាងអាណាធិបតេយ្យ ហើយនៅក្នុងព្រៃ គេសង្កេតឃើញថា សត្វខ្លាពោរពេញ

ទៅដោយការរំខានពីមនុស្សក៏ដូចជាសត្វនានាដែរ នាំឱ្យចំនួនរបស់វាត្រូវចុះថយ (ដោយគេសំលាប់) និង មួយចំនួនទៀតរត់ទៅរក កន្លែងសុខសាន្ត ។

៣.៣ ការធ្វើអាជីវកម្ម :

ខ្លាជាប្រភេទមួយរងនូវការបរបាញ់ធ្ងន់ធ្ងរជាងគេបើ ប្រៀបធៀបនឹងប្រភេទឯទៀត ។ ថ្វីបើសត្វប្រភេទនេះពុំអាចនាំចេញទៅបរទេសជាសត្វរស់បាន តែយើងអាចដឹងបានដោយ សង្កេតឃើញថា ទិន្នន័យពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំត្រូវបានថយចុះ ។ មានកត្តាជាច្រើនដែលធ្វើឱ្យអាជីវកម្មសត្វខ្លាធំ របស់ប្រទេសកម្ពុជាមានកំណើនឡើងនោះ :

-ឆ្អឹងខ្លាមានតំលៃខ្ពស់:ឆ្អឹងខ្លាធំជាប្រភេទទំនិញមួយដែលព្រានប្រមាញ់និងអ្នកមានអាវុធចង់បានបំផុត ។ ដូច្នេះគោលបំណងរបស់គេក្រៅពីផលកម្រៃពីសត្វទូទៅខ្លាធំបានស្ថិតជាកម្មវត្ថុតែមួយគត់ ។ ចំពោះតំលៃឆ្អឹងខ្លាវាអាស្រ័យតាមតំបន់នីមួយៗឬក៏បានកំណត់តំលៃជាមុនពីឈ្មួញមកពីទីក្រុងឬឈ្មួញបរទេស ។ តំលៃនេះមានច្រើនដំណាក់កាលមុននឹងវត្ថុធាតុនេះត្រូវបានផលិតប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុកនិងនាំចេញទៅបរទេស ហើយក៏អាស្រ័យតាមទំងន់ខ្លាដែរ (ទំងន់កាន់តែច្រើនឆ្អឹងក៏បានថ្លៃខ្ពស់ដែរ) ។ តាមតំលៃដែល ធ្លាប់ទទួលបាន គឺឆ្អឹងខ្លា ១គក្រ ថ្លៃពី ១៥០-១៧០$ ជាតំលៃ ក្នុងដំណាក់កាលទី ១ពីព្រាន ។

- ការលក់ដូរឆ្អឹងខ្លាមានភាពលាក់កំបាំង : បច្ចុប្បន្នមានកន្លែងលក់ផលិតផលសត្វព្រៃជាច្រើនកន្លែងទាំងនៅទីក្រុងភ្នំពេញ ក៏ដូចជានៅតាមខេត្ត តែគេហាក់ពុំសូវឃើញមានសំណាកសត្វមាន តំលៃណាមួយដាក់តាំងលក់ទេ ព្រោះគេមានបណ្តាញដ៏ស្ងាត់ស្ងៀមបំផុត ហើយម្យ៉ាងទៀត ដូចជាឆ្អឹងខ្លានេះ ក្រៅពីអ្នកផ្សំថ្នាំ និងពាណិជ្ជកម្មបរទេស ក៏ពុំមានប្រជាជន ធម្មតាទិញប្រើប្រាស់ដែរ ។ ចំពោះព្រានវិញ ក្រោយបរបាញ់ខ្លាបានគេពុំដែលឃើញសំណាកឆ្អឹងនេះមាននៅសល់ទេឯពតិមានអំពីទំនិញនេះនឹងត្រូវបានផ្តល់យ៉ាងលឿនបំផុតដល់អ្នកទីពីរ ។

- ភាពងាយស្រួលក្នុងការដឹកជញ្ជូន : មានភាពងាយស្រួលបំផុតចំពោះការដឹកជញ្ជូន ឆ្អឹងខ្លារបស់ឈ្មួញកណ្តាល ពីអ្នកប្រហារមកកាន់ទីក្រុង ព្រោះជាវត្ថុតូចតាចងាយវេចខ្ចប់ និង បន្លំភ្នែកគ្រប់សមត្ថកិច្ច បានគ្រប់ពេល ឧទាហរណ៍ : ឆ្អឹង ខ្លាមួយក្បាលអាចមានទំងន់ពី ៧-១០គក្រ គេគ្រាន់តែដាក់ក្នុងកាបូបយួរមួយជាការគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីមកកាន់គោលដៅ ។ ក៏នៅមានអ្នកប្រហារជាច្រើនទៀត និយាយថា វាពុំលំបាកដូចអាជីវកម្មឈើដែលត្រូវចំណាយទុនច្រើន និង រូបភាពធំដុំទេ មុខរបរបរបាញ់នេះ វាសក្តិសមបំផុត ព្រោះបើប្រៀបធៀប នឹងកំរៃទទួលបានទៅនឹងរបរស្រែចំការ តែនេះមិនចំពោះអ្នកប្រហារទាំងអស់ទេ ។

IV- វិធីសាស្ត្រ

៤.១ ការសំភាសន៍ :

យោងតាមបទពិសោធន៍ដែលធ្លាប់បានចុះសំភាសន៍លើកទី ១ រួចមក ការសំភាសន៍លើកទី ២ មានលក្ខណៈដូចគ្នាឆ្ពោះទៅរកដំណោះស្រាយ ដែលបញ្ជាក់ពីឥរិយាបទនៃប្រជាជនតាមតំបន់នីមួយៗ ចំពោះការការពារព្រៃឈើ-សត្វព្រៃ ពិសេសគឺផ្តោតលើសារៈប្រយោជន៍នៃទំនាក់ទំនងរវាងមនុស្ស និង សត្វព្រមទាំងជួយផ្តល់បន្ថែមទៅលើការអប់រំផ្សព្វផ្សាយមួយកំរិតតូចដល់ប្រជាជនទាំងនោះ។ ទន្ទឹងនេះការសំភាសន៍អាចឱ្យយើងទទួលបាននូវពត៌មានជា ច្រើនពីបណ្ដាព្រាន ដែលបញ្ជាក់ឱ្យប្រភេទសត្វ គំរាមកំហែង ជិតផុតពូជ ផុតពូជ ... ។

ការសំភាសន៍មានសារៈប្រយោជន៍សំខាន់ដែលអាចផ្តល់នូវបញ្ជីចំលើយ និង ទិន្នន័យជាច្រើនពីព្រាន ។ ជាមួយនោះដែរ ព្រានក៏អាចទទួលបាននូវអ្វីដែលគាត់ពុំដែលចាប់អារម្មណ៍ និង អាចធ្វើឱ្យគាត់អាចរំលែកឡើងវិញពីសកម្មភាព កន្លងមក ។

របៀបសំភាសន៍ : ក្រុមសំភាសន៍បានបង្ហាញនូវចំណេះដឹងជាច្រើនអំពីគោលបំណងដែលបានសួរទៅលើព្រានចំពោះ ប្រភេទសត្វនីមួយៗ ពិសេសសង្កត់លើពត៌មានសត្វខ្លាធំ ។ ការសំភាសន៍ គឺមានរបៀបដូចជាការសំណេះសំណាលជាមួយព្រានក្នុងលក្ខណៈសាមញ្ញមួយ ដោយប្រើពេលពី ២-៣ម៉ោងចំពោះព្រានម្នាក់ ។ រាល់ចំលើយរបស់ព្រានត្រូវបានកត់ត្រា ទាំងអស់ចូលក្នុងបញ្ជីសំភាសន៍ (មើល បញ្ជីសំនួរសំភាសន៍) ។

ការប្រើប្រាស់រូបភាពសត្វក្នុងការសំភាសន៍ ក្រុមខ្លាយើងបានប្រើរូបភាពសត្វមួយចំនួនបង្ហាញដល់ព្រានដើម្បីជៀសវាងការភាន់ច្រឡំទៅ នឹងប្រភេទមួយចំនួនបាន ឬ កំណត់តាមការហៅរបស់អ្នកស្រុកឬឈ្មោះហៅតាមតំបន់ ឧទាហរណ៍ : សត្វខ្ទីង គេហៅថា ប៉ោកប៉ាត ។ ម្យ៉ាងការប្រើរូបភាពជួយសំរួលដល់ការធ្វើអត្តសញ្ញាណកម្មប្រភេទមួយចំនួនបានកាន់តែ ច្បាស់ ។

ការប្រើប្រាស់ផែនទីៈ ក្នុងការសំភាសន៍យើងបានលើកសំនួរដល់ព្រានពីផែនទីដែលគាត់ដើរបរបាញ់ ហើយយើងបានគូសចំណុចព្រំប្រទល់នេះ និង សំគាល់ឈ្មោះតំបន់ព្រៃទាំងនោះ ក៏ដូចជាមាន ស្ទឹង អូរ ភ្នំ ... ។ល។ ពិសេសធ្វើឱ្យយើងដឹងច្បាស់នូវគរបព្រៃសំខាន់ៗដែលសត្វព្រៃរស់នៅ ។ការប្រើប្រាស់ផែនទីយើង កំណត់យកផែនទី តំបន់តាមមាត្រដ្ឋាន ១/៥០.០០០ ។

៤.២ ទីកន្លែងសំភាសន៍ :

ក្នុងការចុះសំភាសន៍លើកទី ២ នេះ យើងបានជ្រើសរើសយកតែ ៣ តំបន់ប៉ុណ្ណោះ គឺតំបន់ខាងជើង (ខេត្តសៀមរាប-ព្រះវិហារ) តំបន់ឥសាន្ត (ខេត្តមណ្ឌលគិរី-ក្រចេះ) និង តំបន់ ខាងត្បូង (កោះកុង) ។ ដោយ

ឡែកខេត្តពោធិសាត់ និង ស្ទឹងត្រែង ការដឹកនាំសំភាសន៍ត្រូវអាកខានដោយពេល វេលាពុំអនុគ្រោះ ។ ការសំរេចយកតំបន់ទាំងនេះ គឺអាស្រ័យដោយឆ្លងតាមការ វិនិច្ឆ័យពីពតិមានក្នុងសិក្ខា សាលាទាំង ៦ខេត្តកាលពីខែមិនា មេសា ១៩៩៩ កន្លងទៅ បានផ្តល់ពីរបាយសត្វខ្លាធំខ្ពស់ជាងគេ និង យោងតាម ចំណេះដឹងពីការសំភាសន៍លើកទី ១ នោះ ទើបយើងកំណត់យកតំបន់ខាងលើជាអាទិភាព ។ ម្យ៉ាងដើម្បីឱ្យ ពត៌មានទទួលបានពីព្រានទាំងឡាយ មានភាពទូលាយនៅក្នុងតំបន់នីមួយៗ នោះយើងបានកំណត់យកការសំភាសន៍លើព្រានតាមស្រុកនីមួយៗ តែចំពោះព្រានណាមានភាពប្រាកដប្រជាច្រើនពីសត្វព្រៃ ទោះបីស្រុកខ្លះមានព្រានច្រើនក្តី តែយើងមិនអាចយកទាំង អស់ទេ ។

- នៅខេត្តកោះកុង យើងបានដឹកនាំការសំភាសន៍ក្នុងស្រុកទាំង ៦ ព្រោះជាភូមិសាស្ត្រមានសណ្ឋានព្រៃ តភ្ជាប់គ្នា មានស្រុក : មណ្ឌលសីមា, ស្រុកកោះកុង, ស្រុកគិរីសាគរ, ស្រុកបុទុមសាគរ, ស្រុកថ្មបាំង, និង ស្រុកស្រែអំបិល ។
- ខេត្តសៀមរាប ការសំភាសន៍ត្រូវបានធ្វើក្នុងស្រុក ២ គឺ : ស្រុកស្វាយលើ, និង ស្រុកអន្លង់វែង ។
- ខេត្តព្រះវិហារ ការសំភាសន៍ត្រូវបានធ្វើនៅក្នុងស្រុក ៣ គឺ : ស្រុកឆែប, ស្រុកជាំក្សាន និង ស្រុកកូលេន ។
- ខេត្តមណ្ឌលគិរី ត្រូវបានជ្រើសរើសយកស្រុក ៣ គឺ : ស្រុកកោះញែក, ស្រុកពេជ្រាដា និង ស្រុក កែវសីមា ។
- ខេត្តក្រចេះ ការសំភាសន៍ត្រូវបានធ្វើនៅក្នុងស្រុក ៣ គឺ : ស្រុកក្រចេះ , ស្រុកស្នួល និង ស្រុកសំបូរ ។

ការសំភាសន៍លើព្រានតាមស្រុកនីមួយៗខាងលើគឺនៅហ្នឹងលំនៅដ្ឋានផ្ទាល់របស់ព្រាន និង ជូនកាលនៅចំការ ។

៤.៣ ការជ្រើសរើសព្រាន :

នេះជាជំហានទី ២ នៃការងារសំភាសន៍ដើម្បីឈានទៅរកការអនុវត្តន៍ ការងារក្នុងជំហានទី ៣ ទៀត គឺ " ការអភិរក្សខ្លាធំ " ដូច្នេះការជ្រើសរើសព្រានមានសារៈសំខាន់បំផុតសំរាប់បន្ត ការងារនេះទៅថ្ងៃអនាគត ជាពិសេសព្រានដែលបានសំភាសន៍លើកនេះ គឺជាព្រានមានលំនៅដ្ឋានជាប់ជាប្រចាំហ្នឹងមូលដ្ឋាននោះ មានបទពិសោធន៍ច្រើនលើការបរបាញ់សត្វព្រៃ និង ស្គាល់ភូមិសាស្ត្រច្បាស់លាស់ដែលខ្លួនបានដើរ ។ ការណ៍នេះ ជៀសវាងនូវមនុស្សខ្លះដូចជាមានលំនៅដ្ឋានមិនជាប់លាប់ ពិបាកដឹងទំនាក់ទំនង ការងារអភិរក្សទៅថ្ងៃក្រោយក្តាប់មិនបានភូមិសាស្ត្រ ខ្លួនដើរ ... ។ល។

ម្យ៉ាងទៀត ការរើសរកព្រានមកសំភាសន៍នេះ ក៏ទាមទារស្វែងយល់ជាមុនខ្លះៗពីអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រង នៅទីនោះ ដើម្បីឱ្យដឹងពិតប្រាកដពីគុណភាពព្រាន ឬ ក៏ព្រានខ្លះអាចផ្តល់ពតិមានមិនលំអិត លាក់កំបាំងនឹង មុខរបររបស់ខ្លួន ។ មួយចំណែកផ្សេងទៀត ក៏មានការលំបាកដែរដោយយោលតាមតំបន់ទាំង ៣ ខាងលើ ស្ថានភាពព្រានខុសៗគ្នា គឺព្រានជាអាជីព និង ព្រានមិនមែនអាជីព ដូចជានៅ ខេត្តកោះកុង ជាតំបន់តែមួយ គត់នៃប្រទេសកម្ពុជា អាចផ្តល់មុខរបររកខ្លឹមច័ន្ទ ដូច្នេះចំពោះព្រានទាំងនោះ តែងតែផ្សារភ្ជាប់មុខរបរទាំង ពីរនេះ ទៅតាមពេលវេលា ។ ខាងក្រោមនេះ ជាបញ្ជីព្រានដែលបានសំភាសន៍ ក្នុងតំបន់ទាំង ៣ :

- ខេត្តមណ្ឌលគិរី:

ល.រ	ឈ្មោះអ្នកត្រូវសំភាសន៍	មុខរបរ	ទីលំនៅអចិន្ត្រៃយ៍			បទពិសោធន៍ដែលមានក្នុងការប្រកបអាជីពប៉ុន្មានឆ្នាំ
			ភូមិ	ឃុំ	ស្រុក	
១	ញាង ថុល	ព្រាន + ធ្វើចំការ	ស្រែរូង	រូយ៉	កោះញែក	៣៥
២	ធឿង ទេម	ព្រាន +ធ្វើស្រែ	ទី ៩	ស្រែសង្គម	កោះញែក	២
៣	យ៉ ងុន	ព្រាន	ទូល	អរបូន	កោះញែក	២៣
៤	ស្រុន រឿន	ព្រាន +ធ្វើស្រែ	សុខសាន	សុខសាន	-	៧ទៅ៨
៥	នេត ផល្លា	-	ទី ២	ស្រែសង្គម	-	៥
៦	ពង ខា	ព្រាន	ទី ៥	-	-	២៤
៧	ក្រៅ ច្រើប	-	ទី ២	បូស្រា	ពេជ្រាដា	៨
៨	ព្រំ អោប	ព្រាន +ធ្វើស្រែ	ទី ២	-	-	១៧
៩	ស្រិល ទូត	ធ្វើចំការ +ព្រាន	ទី ៧	-	-	១០
១០	អៀក កួយ	-	ទី ១	-	-	១៥
១១	ក្រាស់ ក្លូច	ព្រាន	ទី ៥	-	-	១៣
១២	ស្រើម ឈឿន	នគរបាល,ព្រាន,រកជ័រ	ហាទី	ស្រែព្រះ	កែវសីមា	៥
១៣	អាន អេង	ប៉ូលិស +ព្រាន	-	-	-	២០
១៤	ទេស ទេង	ព្រាន	ស្រែខ្ទុម	-	-	២១
១៥	ហ៊ុំ មិះ	ព្រាន,ធ្វើស្រែ,រកជ័រ	-	-	-	១៣

- ខេត្តក្រចេះ :

ល.រ	ឈ្មោះអ្នកត្រូវសំភាសន៍	មុខរបរ	ទីលំនៅអចិន្ត្រៃយ៍			បទពិសោធន៍ដែលមានក្នុងការប្រកបអាជីពប៉ុន្មានឆ្នាំ
			ភូមិ	ឃុំ	ស្រុក	
១	ឈួន តុង	នគរបាលឃុំឃ្សឹប	ឃ្សឹបក្រៅ	ឃ្សឹប	ស្នួល	២០
២	សន យ៉ាន	ព្រាន	-	-	-	២៩
៣	ប្រុញ ជ្រុញ	ស្រែ-ព្រាន	ជូក្រាង	-	-	៦ទៅ៧
៤	ផុន ខ្មៅ	ស្រែ-ព្រាន-រកជ័រ	-	-	-	៦ទៅ៧
៥	ហេ ដេន	ព្រាន-ស្រែ	ស្រែថ្មី	-	-	៤៦
៦	ឃុន សារុំធ	ព្រាន-រកជ័រ	-	-	-	១៥
៧	ប្រុញ-ជ្រក់	ស្រែ-រកជ័រ-ព្រាន	ជូក្រាង	-	-	១២
៨	ជោង ជាតិ	ព្រាន	អណ្តែងទូច	ក្រគរ	ក្រចេះ	១២

៩	សេក ថុន	ចំការ-ព្រាន	-	-	-	១៥
១០	សេក ផាន	ព្រាន	កោះដាច់	កោះដាច់	-	៧
១១	និន ឡូន	ស្រែ-ព្រាន	ស្វាយជ្រុំ	ថ្មី	-	៦
១២	អ៊ុក ងន	-	ស្រែជិះ	ស្រែជិះ	-	៨ទៅ៩
១៣	ឃុត ពុត	ព្រាន	អូគ្រៀង	អូគ្រៀង	សំបូរ	៦
១៤	ឃុត មុត	-	-	-	-	១២
១៥	សៅ ខុន	ព្រាន-ស្រែ	-	-	-	៥
១៦	មាឌុ តែន	-	-	-	-	២០
១៧	កែ ឃី	-	យាវ	កំពង់ចាម	-	២០
១៨	បា តោក	-	-	-	-	២០
១៩	ញឹប សៀន	-	-	-	-	៣៧
២០	គល់ សាន	-	-	-	-	៣៨
២១	បា ម៉ៅ	-	-	-	-	៧

-ខេត្តកោះកុង :

ល.រ	ឈ្មោះអ្នកត្រូវសំភាសន៍	មុខរបរ	ទីលំនៅអចិន្ត្រៃយ៍			បទពិសោធន៍ដែលមានក្នុងការប្រកបអាជីពប៉ុន្មានឆ្នាំ
			ភូមិ	ឃុំ	ស្រុក	
១	សុខ ម៉េង	ព្រាន +ធ្វើចំការ	កោះប៉ោ	បាក់ខ្លង	មណ្ឌលសីមា	២០
២	ឡៃ រុន	ព្រាន +ទាហាន	-	-	-	២៧
៣	សុខ ខេន	ព្រាន +ធ្វើចំការ	-	-	-	១៨
៤	ឈឹន នួយ	-	-	-	-	១៩
៥	ម៉ក់ ធឿន	-	ត្រពាំងរូង	ត្រពាំងរូង	កោះកុង	២១
៦	ខៀវ នន់	-	អន្លង់វ៉ាក់	តាទៃក្រោម	-	១៥
៧	ឡឿ រ៉េត	-	ដូង	-	-	៨
៨	មាស ឆាន	ព្រាន +ចំការ	ព្រែកស្វាច់	កោះស្ដេច	គិរីសាគរ	១០
៩	ព្រុំ ចេត	-	-	-	-	២១
១០	អៀង វង់	-	-	-	-	១៥
១១	ហួយ ផុន	-	ជីរៀល	អណ្ដូងទឹក	បុទុមសាគរ	២១
១២	ឆែម អន់	-	ប្រៃ	-	-	២-៣
១៣	ឃិន ឃិន	-	ធ្នង់	កណ្ដោល	-	២០

១៤	នយ ឃុន	-	ឫស្សីជ្រៃ	ឫស្សីជ្រៃ	ថ្មបាំង	២០
១៥	ចន ជាត	-	-	-	-	៥-៦
១៦	យិះ សុក	-	ជីរខលើ	ជីរខលើ	ស្រែអំបិល	៤
១៧	ឡាំង វ៉ា	-	ឈូក	-	-	៣
១៨	ភិន ផុន	-	-	-	-	២
១៩	គង់ ទី	-	-	-	-	១៦
២០	តី សំ	-	ជីរលើ	ជីរលើ	-	២

- ខេត្តព្រះវិហារ ៖

ល.រ	ឈ្មោះអ្នកត្រូវសំភាសន៍	មុខរបរ	លំនៅអចិន្ត្រៃយ៍			បទពិសោធន៍ដែលមានក្នុងការប្រកបអាជីពប៉ុន្មានឆ្នាំ
			ភូមិ	ឃុំ	ស្រុក	
១	ចក វ៉ាត	ព្រាន	ម្លូរព្រៃ	ម្លូរព្រៃ	ឆែប	២២
២	ឡាច ហឿន	-	ពោស	-	-	១៨
៣	ម៉ុយ ខាន់	-	ម្លូរព្រៃ	-	-	១២
៤	ចាប ហ៊ាន	ចំការ	ជាំក្សាន្ត	ជាំក្សាន្ត	ជាំក្សាន្ត	១៨
៥	ម៉ាន់ មឿន	ព្រាន	អន្ទិល	យាង	-	២៣
៦	ចោង ថួយ	-	-	-	-	២១
៧	កួន ក្អោត	-	ក្របៅ	កូលេនត្បូង	កូលេន	២០
៨	ហៀង គេង	-	ព្នៅ	ភ្នំពេញ	កូលេន	១៨

- ខេត្តសៀមរាប

ល.រ	ឈ្មោះអ្នកត្រូវសំភាសន៍	មុខរបរ	លំនៅអចិន្ត្រៃយ៍			បទពិសោធន៍ដែលមានក្នុងការប្រកបអាជីពប៉ុន្មានឆ្នាំ
			ភូមិ	ឃុំ	ស្រុក	
១	ពុធ សុទ្ធ	ចំការ	ឫស្សី	អន្លង់វែង	អន្លង់វែង	៩
២	មាស ស្ដើង	-	កន្លាប់	-	-	២០
៣	សុខ យ៉ោក	ព្រាន	ត្រពាំងសាលា	ស្វាយលើ	ស្វាយលើ	១៦
៤	ប៊ុន អួន	-	ចាន់ ហ៊ី	បឹងមាលា	-	១៨
៥	សៅ ឡួន	-	អង្ក្រង	កន្ទ្រាំង	ប្រាសាទបាគង	៨
៦	ទូច ទីម	ព្រាន-ចំការ	រហាល	តាសៀម	ស្វាយលើ	៥
៧	ផេម ផាន	-	ឆែះចាន	ស្វាយលើ	-	៨

៤.៤ គុណសម្បត្តិនៃការប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រសំភាសន៍ :

ដើម្បីដឹងបានពីស្ថានភាពសត្វព្រៃពីភាពសំបូរបែបរបស់វា នៅតំបន់ណាមួយនោះការវាយតំលៃអាស្រ័យដោយលទ្ធភាពបីយ៉ាង គឺ :

១- ការសំភាសន៍លើអ្នកប្រមាញ់-ប្រជាជន

២- តាមរយៈការអង្កេតដាន ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់ពីពត៌មានលើចំណុចទី ១

៣- ការប្រើប្រាស់ Camera-Trap ដែលអាចបង្ហាញនូវភស្តុតាងច្បាស់ ។

ការជ្រើសរើសវិធីសាស្ត្រទាំងបីនោះ វាអាស្រ័យនឹងលទ្ធភាពទាំងស្រុងផ្នែកថវិកា និង ភាពយូរអង្វែង នៃរបត់ការងារនោះ ហើយក៏អាស្រ័យនឹងបរិមាណធនធានមនុស្សផងដែរ ។

ក្នុងការប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រសំភាសន៍ដែលក្រុមយើងខ្ញុំបានដឹកនាំធ្វើក្នុងជំហានទីពីរនេះ ក៏អាស្រ័យទាំង ស្រុងនឹង សមាជិករបស់ យើង ដែលបានបន្តពីជំហានទីមួយមក មានត្រឹមតែ ៥ នាក់ ។ ម្យ៉ាងវិធីសាស្ត្រនេះអាចក្តាប់បានពត៌មានច្រើនពីអ្នកចូលព្រៃ (ព្រាន-ប្រជាជន-អ្នករកខ្លឹម...) ជាដើម ព្រោះវាមានកន្លែងឬករណីខ្លះក្រុមស្រាវជ្រាវ (តាមវិធីសាស្ត្រ ទី២-ទី៣) ទៅពុំដល់ឬក៏ពុំមានលទ្ធភាព ឧទាហរណ៍ : ក្រុមស្រាវជ្រាវតាមរបៀបទី២-ទី៣ ពុំមានលទ្ធភាពបំពេញការងារ បានទេនៅរដូវវស្សាក្នុងតំបន់ស្រាវជ្រាវ ដូចនេះពត៌មានសត្វព្រៃតំបន់នោះត្រូវកាត់ផ្តាច់ ។ ភាពចាំបាច់មួយផ្សេងទៀត សំរាប់ក្រុមយើងខ្ញុំនោះ គឺប្រភពថវិកាមានកំរិត ឯចំនួនសមាជិកនៃក្រុម អាចប្រមូលបានទិន្នន័យយ៉ាងច្រើនផ្នែកពីបញ្ហាសត្វព្រៃ ហើយក៏អាចក្តោបបានពីតំបន់ដទៃ ទៀត ដើម្បីវាយតំលៃរួមពីស្ថានភាពសត្វខ្លាក៏ ដូចជាសត្វព្រៃឯទៀតៗ ជាពិសេស ការងារនេះអាចផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹងប្រជាជនមូលដ្ឋាន ដើម្បីសំរេចគោលដៅចុងក្រោយគឺការ " អភិរក្ស " ពីព្រោះកិច្ចការនេះបើប្រព្រឹត្តទៅតែឯកឯង (គ្មានការទាក់ទងគ្នារវាងអ្នកអភិរក្ស និង ប្រជាជនមូលដ្ឋាន) វាអាចនឹងស្តែង ចេញជាផលប្រយោជន៍ពីរផ្ទុយគ្នា ។ដូច្នេះយុទ្ធសាស្ត្រដែលប្រព្រឹត្តកន្លងមកវានឹងអាចភ្ជាប់នឹងវិធីសាស្ត្រទី២-ទី៣ដើម្បី បង្គ្រប់បន្ថែមទៀតពីពត៌មានមុនៗព្រោះកត្តាចាំបាច់នៃការអភិរក្សសត្វព្រៃក្នុងតំបន់ជាកិច្ចការបន្តទៀតដែលពុំអាចកាត់ផ្តាច់បានរវាងវិធីសាស្ត្រទាំងបីខាងលើទេវាជាការតាមដាននិងវាយតំលៃជាប់ជាប្រចាំលើបំរែបំរួលទិន្នន័យសត្វព្រៃ ។

V. លទ្ធផលនៃការសំភាសន៍

លទ្ធផលនៃការសំភាសន៍ គឺជាការប្រមូលទិន្នន័យពីសំនួរទាំងឡាយ ដូចមាននៅក្នុងទំរង់សំភាសន៍ ស្រាប់ ។ ដើម្បីលាតត្រដាងពីពត៌មានដែលយើងចង់បានក្នុងនោះក៏បានលំអិតយ៉ាងពិស្តារពីស្ថានភាពជីវភាព របស់ព្រានម្នាក់ៗ

អំពីសត្វព្រៃដែលមានការទាក់ទងនឹងជីវិតបរបាញ់របស់គេម្នាក់ៗ ។រាល់សំនួរទាំងអស់នេះអាចឱ្យយើងសរុបនូវទិន្នន័យក្នុងតំបន់នីមួយៗលើស្ថានភាពសត្វព្រៃជាច្រើនប្រភេទ សត្វខ្លាធំ និង ប្រភេទខ្លះ ទៀតអាចឱ្យយើងដឹងថា វាមាននៅតិចតួច កម្រ ឬ ផុតពូជ ... ។

ដោយស្ថានភាពនៃតំបន់មានការទំនាក់ទំនងនឹងសត្វខ្លាធំនេះ លាតសន្ធឹងយ៉ាងធំលើប្រទេស និង ដើម្បីមានសុក្រិតច្រើន និង អាស្រ័យពេលវេលាផងនោះ តាមសំភាសន៍បានបែងចែកជាបីក្រុម ដូច្នេះលទ្ធផលវាត្រូវបានទទួលយោងតាមតំបន់ អាចមានសភាពដោយឡែកៗពីគ្នាខ្លះៗ ទាំងស្ថានភាពសត្វ ទូទៅ សត្វខ្លាធំ ជីវភាពរបស់ព្រាន និង ឯកត្តាឯទៀតជាច្រើន ។

៥.១ ភូមិភាគឥសាន

៥.១.១ ជួបខ្លា :

ដោយសារខ្លាមានដែនជំរកធំ ដូចនេះការជួបច្រើនតែជាលក្ខណះដោយចៃដន្យ ពេលដែលវាកំពុងផឹក ទឹក ស៊ីចំណី ស្វែងរកចំណី ។ នៅចន្លោះឆ្នាំ ១៩៩៨-៩៩ ក្នុងចំណោមព្រានដែល ធ្វើសំភាសន៍ ៣៦នាក់ មានតែ :

- ២២នាក់ ដែលត្រូវជា ៦១% ប៉ុណ្ណោះដែលបានឃើញខ្លា ដែលក្នុងនោះមាន :

  . ១០នាក់ ត្រូវជា ២៧.៧% បានឃើញតែ ១ដងគត់

  .១២នាក់ ត្រូវជា ៣៣.៣% បានឃើញច្រើនជាង ២ដង ។

-១៤នាក់ដែលត្រូវជា៣៩%ពុំដែលបានជួបខ្លាធំទេ

៥.១.២ ឃើញដាន :

ព្រានដែលធ្វើសំភាសន៍ទាំងអស់ (១00%) សុទ្ធតែបានជួបខ្លាស្ទើរតែរាល់ដង ឱ្យតែពួកគេចូលទៅព្រៃ ការជួបនេះ ច្រើននៅតាមដងអូរ ជើងភ្នំ និង ផ្លូវលំនានា ។

- ៦២% បានជួបដានខ្លាច្រើនដង

- ១១% បានជួបដាន ៥-១០ដង

- ២៧% បានជួបដានខ្លា ១-៣ដង ។

មានការបកស្រាយពីលក្ខណះខុសគ្នារវាងដានខ្លាធំ និង ដានខ្លារខិនយ៉ាងច្រើនបែប ដោយខ្លះបកស្រាយពីរូបរាង ទំហំ ម្រាម បាតជើង និង ទំងន់ដានដែលសង្កត់ទៅលើដីដូចជា:

-ដានខ្លាធំមានបាតជើង និង ម្រាមធំ រាងមូលក្រអាញ (ដូចចានគោម) ចំណែក ឯដាន ខ្លារខិនមានបាតជើង និង ម្រាមទ្រវែង (ដូចពងក្រពើ) ។

-ម្រាមខ្លាធំរាងដូចជាជាប់ៗគ្នាហើយសង្កត់ទៅលើដីស្រុតជ្រៅជាងម្រាមខ្លារខិន ដែលមាន រាងដូចជារង្វើរៗ ។

៥-១-៣ ទិន្នន័យខ្លាដែលបានសំលាប់ :

ខ្លាជាប្រភេទសត្វមួយក្នុងចំណោម ថនិកសត្វព្រៃដែលព្រាន ព្រៃតែងព្យាយាមរុករកសំលាប់ជារឿង រាល់ថ្ងៃ ។ យោងតាមការធ្វើសំភាសន៍ព្រាន និង សាកសួរប្រជាជនបាន ឱ្យដឹងថា ចាប់ពីឆ្នាំ ១៩៩៨-៩៩ នេះ មាន :

-ខេត្តមណ្ឌលគីរីៈ មានខ្លា ១៤ក្បាល ត្រូវបានគេសំលាប់ ដែលក្នុងនោះមាន ស្រុកកោះញែកចំនួន ០១ក្បាល និង ស្រុកកែវសីមា ចំនួន ១៣ក្បាល ដែល ៥ក្បាលត្រូវបានសំលាប់ដោយព្រានព្រៃ និង ៨ក្បាលទៀត ត្រូវបានសំលាប់ ដោយទាហានការពារព្រៃរបស់ក្រុមហ៊ុន Sampling ក្នុងកំឡុងពេលដែលពួកគេកំពុងកសាងផ្លូវ ពីស្រុកស្នួលទៅកាន់ ទីរួមខេត្តមណ្ឌលគីរី ។

- ខេត្តក្រចេះ : មានខ្លាទាំងតូចទាំងធំប្រមាណ ៧ក្បាល ត្រូវបានគេសំលាប់ ឬចាប់ទាំងអស់ ។

.កូនខ្លាមួយក្បាលត្រូវលក់ដោយប្រជាជនពីភូមិរណែង ឃុំកន្ទួត ស្រុកក្រចេះ

. ព្រាននៅភូមិថ្មី ស្រុកក្រចេះ បានសំលាប់ខ្លា ០១ក្បាល នៅអូណា

. ព្រាននៅភូមិថ្មៀ ស្រុកក្រចេះបានសំលាប់ខ្លា ០១ក្បាល នៅខាងកើតភ្នំព្រិច ដោយអន្ទាក់ មីនថ្ម ។

. ព្រាននៅភូមិក្តុល " ព្រំប្រទល់ស្រុកកោះញែក ខេត្តមណ្ឌលគីរី និង ស្រុកសំបូរ ខេត្តក្រចេះ " បានសំលាប់ ខ្លា ០២ក្បាល និង ចាប់កូនទាំងរស់បាន ០២ក្បាលទៀត ដែលកំពុងរស់នៅក្នុងរូង ។ មានខ្លារខិន ០២ក្បាលក៏ត្រូវបានដោយព្រាននៅភូមិក្តុលដែរ ។

ក្រៅពីនោះតាមសំដីព្រានឈ្មោះ យ៉ ងុន ដែលមានទីលំនៅខេត្តស្ទឹងត្រែង ដែលគាត់ពីមុនតែងតែទៅ ដាក់ អន្ទាក់ នៅស្រុកឆែប ខេត្តព្រះវិហារ តែឥឡូវនេះ គាត់មករស់នៅស្រុកកោះញែក ខេត្តមណ្ឌលគីរី ដើម្បី ដាក់អន្ទាក់ខ្លា និង រកត្រី បាននិយាយថា ចាប់ពីចុងឆ្នាំ ១៩៩៨-៩៩ មានខ្លាប្រមាណ ២៥ក្បាល ត្រូវបាន គេសំលាប់ដោយ ដាក់អន្ទាក់នៅព្រៃដុងរកា-ព្រះរកា ស្រុកឆែប ខេត្តព្រះវិហារ ដែលក្នុង នោះ អ្នកភូមិម្លូព្រៃ សំលាប់បាន ០៣ក្បាល ភូមិរម៉ុញសំលាប់បាន ០៤ក្បាល ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៨ ។

►**<u>សំគាល់</u> :** *ចំពោះខែឆ្នាំសំលាប់ខ្លាសូមមើលក្នុងតារាងបញ្ជាក់ពេលវេលានិងទីកន្លែងជួបខ្លាជួបដាននិង សំលាប់ខ្លា នៅខេត្ត ក្រចេះ និង មណ្ឌលគីរី ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៨-១៩៩៩ ។ មើលនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ១*

៥.១.៤ ប្រភេទសត្វប្រមាញ់ :

ជាលទ្ធផល ព្រាននៅភូមិភាគនេះ មានជីវភាពមួយភាគធំពឹងលើការប្រមាញ់ ។ ពួកគេប្រមាញ់ស្ទើរតែគ្រប់សត្វទាំងអស់ ឱ្យតែសត្វទាំងនោះអាចយកទៅបរិភោគ ឬលក់បាន ។ សត្វដែលពួកគេច្រើនប្រមាញ់បានមាន ទន្សោង ប្រើស ឈ្លូស ជ្រូកព្រៃ ត្រកួត អន្សង អណ្តើក កន្លាយ ពង្រូល ពស់គ្រប់ប្រភេទ ក្ងោក មាន់ព្រៃ ... និងក្រៅពីនេះ បានម្តងម្កាល ឬ ដោយកម្រ ។

ខាងក្រោមនេះ ជាតារាងប្រភេទសត្វដែលព្រានប្រមាញ់បាន :

ល.រ	ថនិកសត្វ	កំរិតចនុះប្រមាញ់	បក្សី	កំរិតចនុះប្រមាញ់	ល្មូន	កំរិតចនុះប្រមាញ់
១	ដំរី	២	ក្ងោក	២	ពស់វែក	២
២	ខ្លារដំបង	១	កេងកង	២	ពស់ថ្លាន់	២
៣	ខ្លារខិន	១	ក្រៀល	២	អន្សង	២
៤	ខ្លាត្រី	២	ត្រដក់	២	ត្រកួត	២
៥	ខ្លាឃ្មុំធំ	២	ទុង	២		
៦	ខ្លាំឃ្មុំតូច	២	មាន់ព្រៃ	៣		
៧	ទន្សោង	១	សារិកាកែវវង	៣		
៨	ខ្ទីង	១	សេក	៣		
៩	ប្រើស	២	ព្រាំង	២		
១០	ឈ្លូស	២	មាន់ទោ	៣		
១១	រមាំង	១	លលក	៣		
១២	ជ្រូកព្រៃ	២	ប្រវឹក	៣		
១៣	ជ្រូកពោន	២				
១៤	ក្តាន់ញៀង	២				
១៥	ទន្សាយ	៣				
១៦	ស្វា	២				
១៧	សំពោច	២				
១៨	ភេ	២				
១៩	ទោច	២				

២០	ប្រមាំ	២				
២១	ពង្រួល	១				
២២	អណ្តើក	១				
២៣	កន្ធាយ	១				
២៤	ឆ្កែព្រៃ	៣				
២៥	ឆ្មាបា	២				
២៦	កំប្រុក	៣				
២៧	ឈ្លូសបា	២				
២៨	ឆ្កែចចក	៣				
២៩	កែះ	២				

▸**កំណត់សំគាល់** :

១- *ចង់ប្រមាញ់បំផុត រឺតាមបាញ់ទាល់តែបាន*

២- *ចង់ប្រមាញ់ដែរ រឺព្យាយាមបាញ់តែក្នុងពេលថ្ងៃ*

៣- *មិនសូវចង់ប្រមាញ់ទេ រឺបាញ់ដោយសាកអាវុធ*

ក្រៅពីប្រភេទសត្វក្នុងតារាងខាងលើ ក៏មានប្រភេទសត្វជិតផុតពូជ ឬ មានដោយកម្រផ្សេងៗទៀត ដែលយើងទទួលបានពតិមានដូចជា :

សត្វរមាស :

. ក្នុងឆ្នាំ ១៩៨៥ ខ្មែរក្រហមផ្តាច់ខ្លួនចំនួន ១ក្រុម បានធ្វើដំណើរពីភ្នំដងរែកមកខេត្តក្រចេះ តាមភ្នំជី ។ នៅពេលពួកគេមកដល់ភ្នំជី ពួកគេបានឃើញសត្វរមាស ០១ក្បាល ហើយបានបាញ់សំលាប់ ព្រមទាំងវះយក ស្បែក និង កុយរបស់វា ។

. កាលពីឆ្នាំ ១៩៨៦ មានព្រានម្នាក់បានឃើញរមាសនៅព្រៃត្រពាំងត្រាវ ត្រង់ចំការក្រូច ក្នុងស្រុក កែវសីមា ហើយគាត់បាញ់ត្រូវ ២គ្រាប់ តែរមាសនោះអត់ងាប់ រួចក៏រត់ចូលព្រៃបាត់ ។

. កាលពីខែ ០៣-៩៩ មានព្រានម្នាក់ទៀតឈ្មោះ ទុត ជាជនជាតិភ្នង មានអាយុប្រហែល ៥០ឆ្នាំ បានឃើញរមាស ០១ក្បាលដើរកាត់ពីមុខគាត់ ប្រហែល ២០-៣០ម នៅត្រង់ត្រពាំងត្រាវ នៅពេលដែលគាត់ ដើរទៅជួសជ័រ ។

ខ្ទីងវល្លិ៍ :

ប្រមាណជា ៥-៦ឆ្នាំកន្លងទៅ ព្រានឈ្មោះ ហេ ដេន រស់នៅភូមិក្រែថ្មី ឃុំឃ្សឹម ស្រុកស្នួល ខេត្តក្រចេះ បាននិយាយថា គាត់បានសំលាប់ខ្ទីងវល្លិ៍ចំនួន ៤ក្បាល ក្នុងចំណោមខ្ទីងវល្លិ៍មួយហ្វូងប្រហែល ២០ក្បាល ពីវាល ស្រែពក នៅពេលដែលគាត់កំពុងស្វែងរកសត្វប្រមាញ់ ។ ក្រៅពីនេះ ព្រានឈ្មោះ ប្រុញ ជ្រក់ បានបន្ថែមថា ធ្លាប់ ពួគេបាញ់បាន ថែមទាំងយកស្នែង និង ស្បែករបស់វាមកព្យាបាលពេលដែលគាត់ត្រូវពស់ចឹក ។

រមាំង :

កាលពី ២-៣ឆ្នាំមុន គេពុំសូវឃើញរមាំងទេ តែថ្មីៗនេះព្រានភាគច្រើននិយាយថា គាត់ឧស្សាហ៍ឃើញ រមាំងមួយ ហ្វូងៗប្រហែល ៤-៥ក្បាល ។

. ព្រានឈ្មោះ ប្រុញជ្រក់ និយាយថា កាលពីដើមឆ្នាំ ១៩៩៩ គាត់បាញ់បានរមាំង ០២ក្បាល ពីព្រៃ ក្រោយភូមិរបស់គាត់ ។

. ប្រជាជនពីភូមិអូគ្រៀង ស្រុកសំបូរ ខេត្តក្រចេះ ទើបតែទិញបានស្នែងរមាំងយ៉ាងធំមួយពីព្រាន រស់នៅ ភូមិក្កុល ស្រុកកោះញែក ខេត្តមណ្ឌលគីរី ដែលបាញ់បានកាលពីខែ ០១-១៩៩៩ ពីចន្លោះព្រៃវាំង អូព្រះ និង អូគ្រៀង ក្នុងតំលៃ ២៥០.០០០រ០០ ត្រូវជា ៧០ដុល្លាអាមេរិក ។

៥.១.៥ ការវាយប្រហាររបស់ខ្លាទៅលើមនុស្ស និង សត្វស្រុក :

ដោយប្រជាជននៅភូមិភាគនេះ ច្រើនតែជាជនជាតិភាគតិច ដែលទំលាប់រស់នៅជាប់ព្រៃភ្នំ ។ សត្វដែល ពួកគេចិញ្ចឹម ពុំមានការដាក់ទ្រុង ឬថែរក្សាឱ្យបានជិតដល់ទេ ពួកគេច្រើនលែងឱ្យសត្វទាំងនេះដើររកស៊ីរហេត រហូតក្នុងព្រៃ ។ ហើយដោយសារតែមានការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើយ៉ាងអាណាធិបតេយ្យ ពិសេសនៅត្រង់ដែន ជំរកសត្វព្រៃ និង ការប្រមាញ់ ធ្វើឱ្យសត្វខ្លាក៏ដូចសត្វព្រៃនានាត្រូវរត់បែកខ្ញែក ខ្វះចំណី ជាហេតុបណ្ដាលឱ្យ សត្វខ្លានៅភូមិភាគនេះ តែងមកចាប់សត្វស្រុក ឬមនុស្សមកធ្វើជាចំណីរបស់វា ដូចជា តាមសំដីព្រានដែលយើងខ្ញុំ បានធ្វើការសំភាសន៍និយាយថា :

-ចាប់ពីឆ្នាំ ១៩៩៨ ដល់៩៩ : ប្រជាជនតែងជួបខ្លាស្ទាក់រទេះគោពេលដែលពួកគេដឹកឥវ៉ាន់ទៅព្រៃ មេម៉ង នៅចន្លោះអូរអំបូច និង អូរអាក់ ដើម្បីចាប់គោ ឬ ឆ្កែមកធ្វើជាចំណី ។

- កាលពីឆ្នាំ ១៩៩៨ ខ្លាខាំឆ្កែរបស់អ្នកប្រមាញ់នៅព្រៃអាចៀន ពេលឆ្កែកំពុងរុករកសត្វពង្រួល ។

- ខ្លាខាំឆ្កែរបស់អ្នករុករកជ័រនៅភ្នំពាងអិះ ឬភ្នំបាយកក នៅឆ្នាំ ១៩៩៨ ពេលដែលគាត់នាំឆ្កែទៅជាមួយ ហើយ នៅត្រពាំងល្មើង មានខ្លាមកខាំបុរសម្នាក់ពីក្រោយខ្នង ពេលបុរសនោះកំពុងឱនដួសជ័រ ។

- នៅភូមិសំពោច ឃុំឃ្សឹម កាលពីខែ ១០-១៩៩៨ គោមួយក្បាលត្រូវបានខ្លាសំលាប់ នៅក្បែរភូមិ ដោយគោនោះផ្អើលមកពីព្រៃ ហើយខ្លាក៏មកតាមរហូតជិតដល់ភូមិ ខ្លាក៏ទះគោនោះយកទៅ ចំណែកឯម្ចាស់គោក៏តាមរកគោដែល តែដល់ព្រៃជ្រៅទើបឃើញគោរបស់គាត់នៅសល់តែមួយចំហៀងខ្លួន គាត់ខឹងណាស់ក៏រៀបចំផ្ទាក់ដើម្បីចាំសំលាប់ខ្លានោះ ដល់យប់ឡើង គាត់ឃើញខ្លានោះមកស៊ីគោដែលនៅសល់ទៀត ហើយគាត់ ក៏បាញ់តែខុស ខ្លាក៏រត់បាត់ ។

- នៅភូមិពូយ៉ា ស្រុកកែវសីម៉ា ខេត្តមណ្ឌលគីរី នៅវេលាម៉ោងប្រមាណ ៧យប់ ខ្លាចូលមកស៊ីគោអ្នក ភូមិ តែដោយកងជីវពលភូមិឃើញ ក៏តាមបាញ់ខ្លានោះងាប់ ។

- នៅខែ ៨-១៩៩៨ នៅភូមិយាទី ស្រុកកែវសីម៉ា ខ្លាចូលមកស៊ីគោអ្នកភូមិនៅពេលយប់ ពេលខ្លាកំពុងលីគោឆ្លងព្រែក ក៏ត្រូវនគរបាលការពារភូមិបាញ់ងាប់ ដល់ខែ ៩-១៩៩៨ ក៏មានខ្លាចូលមកស៊ីជ្រូកអ្នកភូមិទៀត ដោយប្រជាជនពុំបានដឹងទេ រហូតដល់ព្រឹកឡើង ទើបគេឃើញដានជើងខ្លា និង បាត់ជ្រូករបស់ពួកគេ ។

- ខ្លាខាំឆ្កែនៅភូមិអូរ៉េត ពេលដែលឆ្កែកំពុងរុករកពង្រួល ។

- ខែ ២-១៩៩៩ បុរសម្នាក់អាយុប្រហែល ២២ឆ្នាំ ត្រូវខ្លាទះចំពីមុខពេលគាត់ដើរទៅចំការនៅអូយ៉ ។

- កាលពីខែ ១-១៩៩៩ នៅអូរមាញ ឆ្កែរបស់អ្នកប្រមាញ់ចំនួន ២ក្បាល ត្រូវខ្លាទះជ្រុះគ្រាប់ភ្នែក ពេលដែលឆ្កែរត់ទៅរកពង្រួល ។

៥.១.៦ ប្រភេទសត្វដែលចិះខាល់បង់ប្រពៃណី-ទំនៀមទំលាប់ :

ដោយសារតែទំនៀមទំលាប់ប្រពៃណីហាមឃាត់ ធ្វើឱ្យព្រានមួយចំនួនតូចពុំធ្វើការប្រមាញ់នូវប្រភេទ សត្វមួយចំនួនដូចជា :

- ដំរី, ស្វា, ទោច, អន្សង, មាន់ព្រៃ, អក, ក្រៀល ។

◆ ប្រវត្តិនៃការគមបាញ់ដំរីៈ

រឿងនេះអនុវត្តតែចំពោះក្រុមគ្រួសារ បងប្អូនដែលមានចិញ្ចឹមដំរីប៉ុណ្ណោះ ។

តាំងពីពេលមុនមក ដោយមានទំនៀមទំលាប់ត។គ្នា ចំពោះគ្រួសារ ឬសាច់សាលោហិតណាម្នាក់ ឱពុក ឬជីដូនជីតា ចិញ្ចឹមដំរី : កូនចៅទាំងអស់ ពុំត្រូវអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើការបរបាញ់ដំរីឡើយ ទោះក្នុងរូបភាពបែបណាក៏ ដោយ ព្រោះយើងជាអ្នកចិញ្ចឹមមើលថែរក្សាដំរី ។ ដំរីដែលមករស់នៅជាមួយបាន លុះត្រាតែដំរីនោះមានសាច់ឈាមដូចមនុស្ស ហើយយើងក៏ប្រើដំរី នោះក្នុងមធ្យោបាយផ្សេង។ដើម្បីសំរួលដល់ការងារ ។ ដូចនេះ ប្រសិនបើមានសមាជិកក្នុងក្រុមគ្រួសារណាម្នាក់ហ៊ានសំលាប់ដំរីនោះ បងប្អូនគេដទៃទៀតនឹងឱ្យអ្នកនោះ ធ្វើតាមប្រពៃណីដូចជា :

- ត្រូវកាប់គោ ឬ ក្របី ជ្រូក មាន់ ទា ... ស្រា ដើម្បីសែនព្រេនដូនតា សុំខមាលទោសនូវកំហុសនោះ
- គេចាប់អ្នកសំលាប់ដ៏រីនោះទៅជ្រមុជទឹក ឬវាយធ្វើបាបក្នុងទឹក
- គេឱ្យអ្នកសំលាប់ដ៏រីនោះស៊ីបាយក្នុងស្នូកជ្រូក (ស៊ីដូចជ្រូក)
- គេចាប់អ្នកសំលាប់ដ៏រីនោះដាក់ច្រវ៉ាក់ចងដូចដ៏រីក្នុងរយៈពេល ២-៣ម៉ោង ។

តែបើអ្នកសំលាប់ដ៏រីនោះពុំធ្វើតាមគេនោះ បងប្អូនសាច់ញ្ញាតិរបស់គេឈប់ឱ្យប្រើប្រាស់ដ៏រីទៀត ឬក៏ដ៏រីដែលគេចិញ្ចឹមនោះ ត្រូវឈឺ ឬក៏រត់បាត់ ។

◆ ប្រវត្តិនៃការមិនសំលាប់សត្វអន្សង :

ចំពោះបងប្អូនជនជាតិភ្នង មានរឿងដំណាលមួយថា : កាលពីព្រេងនាយ មានគ្រួសារមួយរស់នៅក្នុង ភូមិមួយ ដែលក្នុងរង្វង់គ្រួសារនោះមានសមាជិកច្រើននាក់ តែក្នុងនោះមានជីដូនចាស់ជរាដើរទៅណាមកណា ពុំរួច រួចនៅតែក្នុងផ្ទះ ។ នៅព្រឹកថ្ងៃមួយ គ្រួសារទាំងអស់បានចេញដំណើរទៅធ្វើស្រែ ដោយទុកឱ្យជីដូនចាស់ ជរានៅផ្ទះ នៅពេលល្ងាចឡើង គ្រួសារទាំងអស់បានត្រឡប់មកផ្ទះវិញ តែពេលមកដល់ ពុំបានឃើញជីដូនរបស់ ខ្លួននៅផ្ទះ ហើយក៏នាំគ្នាដើររកជីដូនជាមួយអ្នកភូមិ តែពេលនោះក៏ឃើញមានដានអន្សងវាចេញពីលើផ្ទះ គេនាំគ្នា តាមដាននេះរហូតដល់ឃើញមានដាននេះវាចុះក្នុងអូរមួយដ៏ធំ ហើយអ្នកភូមិនឹងគ្រួសារទាំងអស់បានសន្មត់ថា ជីដូនជរានោះ បានក្លាយខ្លួនទៅជាសត្វអន្សងហើយ ។ បន្ទាប់ពីមានរឿងទាំងអស់នេះកើតឡើងហើយអ្នកភូមិ និង ជនជាតិភ្នងទាំងអស់នេះ ក៏នាំគ្នាឈប់ហូបសត្វអន្សង ព្រោះគិតថា វាជាជីដូនរបស់ខ្លួន ។

◆ ប្រវត្តិរបស់សត្វស្វា :

មានរឿងមួយដំណាលថា កាលពីដើម មនុស្សយើងពេលមនុស្សស្រីពោះធំ ត្រូវឆ្លងទន្លេ គឺគេត្រូវវះពោះ ស្ត្រីនោះ ដើម្បីយកកូនចេញ ហើយស្ត្រីនោះក៏ត្រូវស្លាប់ផងដែរ ។ ថ្ងៃមួយមានស្ត្រីម្នាក់ដល់ពេលជិតឆ្លងទន្លេ ហើយនឹងត្រូវវះពោះ យកកូនចេញតែក្នុងពេលនោះ បុរសជាប្តីអាណិតប្រពន្ធពេក ហើយស្ត្រីនោះជាមនុស្ស ខ្លាចស្លាប់ផង ប្តីនោះក៏បានឱ្យប្រពន្ធ របស់ខ្លួនរត់ចាកចេញពីភូមិ ដើម្បីកុំឱ្យគេវះពោះយកកូនចេញ ក្នុងពេលដែល ស្ត្រីនោះរត់តាមដងព្រៃរហូតដល់ហត់ ក៏ឈប់សំរាកនៅក្រោមដើមឈើមួយពេលនោះដែរ នាងក៏បានឃើញ ក្រុមស្វាមួយហ្វូងកំពុងធ្វើការងារយ៉ាងច្រើន តែក្នុងនោះមាន ស្វាមេមួយពោះធំ បានដេកកន្លែងមួយយ៉ាងស្រួល ហើយស្វាដទៃទៀតខ្លះដាំទឹកក្តៅ ខ្លះរកស្លឹកឈើយកមកបុក ហើយមានស្វាមួយទៀតទៅអង្គុយជិតស្វាពោះ ធំនោះ ស្ត្រីនោះបានអង្គុយមើលសកម្មភាព របស់ស្វាទាំងអស់នោះ រហូតទាល់តែស្វាពោះ ធំនោះសំរាល់បានកូន ០១ក្បាល ពេលដែលមើលចប់សព្វគ្រប់ ហើយ ស្ត្រីនោះបានយល់គ្រប់សកម្មភាពការងារទាំងអស់ របស់ស្វាហើយនាងក៏បានវិល ត្រឡប់ទៅភូមិរបស់ខ្លួនវិញ ដោយបានប្រាប់ប្តីរបស់ខ្លួនពីដំណើររឿងទាំងអស់ ។ ពេល បាន ដឹងរឿងអស់ហើយ បុរសជាប្តីបានទៅរកអ្នកភូមិឱ្យមកជួយធ្វើតាមរឿងរបស់ស្វាដែលស្ត្រីនោះបានឃើញ ។នៅពេលដែលអ្នកភូមិទាំងអស់

បាននាំគ្នាធ្វើតាមហើយ ក៏បង្កើតកូនបានយ៉ាងស្រួល ដោយគ្មានគ្រោះថ្នាក់ដល់ ជីវិតឡើយ ។

បន្ទាប់ពីមានរឿងទាំងអស់នេះហើយទើបក្រោយមកមនុស្សយើងអាចបង្កើតកូនបានដោយពុំចាំបាច់ វះពោះ ។

ហេតុដូច្នេះហើយ ទើបជនជាតិទាំងអស់ ពុំនាំគ្នាបាញ់សត្វស្វា ដោយគិតថា សត្វស្វាជាសត្វដែលមានគុណខ្ពង់ខ្ពស់ ចំពោះមនុស្ស លោកយើង ។

◆ ប្រវត្តិរឿងរបស់សត្វ អក ក្រៀល សារិកាកែវវង ក្អែក និង សត្វកេងកង :

តាមសម្តីរបស់ព្រានភាគច្រើននៅក្នុងតំបន់ភូមិភាគឥសាន បាននិយាយថា ទំនៀមទំលាប់របស់ពួកគេ គឺគេតមពុំប្រមាញ់សត្វស្លាបខាងលើនេះទេ ព្រោះថា បើកាលណាគេបាញ់សំលាប់សត្វទាំងនេះ គឺវាបណ្តាលឱ្យអ្នកដែលបាញ់នោះរងទុក្ខវេទនាដោយការព្រាត់ប្រាស់ក្រុមគ្រួសារស្លាប់កូនចៅនៅក្នុងវង្ស់គ្រួសាររបស់គេឬប្តីប្រពន្ធត្រូវលែងលះគ្នា។មូលហេតុដោយសារសត្វទាំងនេះពេលដែលវាហើរវាតែងតែហើរមួយគូរៗប្រសិនបើយើងសំលាប់សត្វមួយក្នុងសត្វមួយគូរនោះសត្វមួយដែលនៅរស់គឺវាត្រូវតែសំលាប់ខ្លួនឯងដោយហោះបុកដីបុកថ្មបោកខ្លួនឯងរហូតដល់ស្លាប់តាមគូរបស់វា។

◆ ប្រវត្តិរបស់សត្វមាន់ព្រៃ :

តមពុំបាញ់សត្វមាន់ព្រៃ បើកាលណាបាញ់មាន់ព្រៃ អាចបណ្តាលឱ្យយើងដែលជាប្រមាញ់ត្រូវខ្វាក់ភ្នែក។

៥.១.៧ ឧបករណ៍ប្រមាញ់ :

មានការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ប្រមាញ់ផ្សេងៗគ្នាទៅតាមការចេះដឹងរបស់ព្រានដូចជា ប្រើកាំភ្លើង អន្ទាក់ អង្គប់ ផ្លែ ... ។ ក្រៅពីនោះមានព្រានមួយចំនួនបាន រៀនសូត្រវិធីប្រមាញ់
ពីតំបន់ដទៃ ដោយយកគ្រាប់ មីន ឬ បេ-៦០ មកច្នៃ ជាអន្ទាក់ គ្រឿងផ្ទុះ ដោយយកសត្វស្វា ឬសំណាកសត្វផ្សេងៗទៀតមកធ្វើជានុយ ដើម្បីទាក់ទាញសត្វខ្លាឱ្យមកចូលស៊ី ។ ក្នុងភូមិភាគនេះព្រាន ៣៦នាក់ដែលត្រូវសំភាសន៍មាន :

- ៩នាក់ ត្រូវជា ២៥% ប្រើតែកាំភ្លើង
- ១៩នាក់ ត្រូវជា ៥៣% ប្រើកាំភ្លើង និង បណ្តើរឆ្កែ
- ៦នាក់ ត្រូវជា ១៧% ប្រើកាំភ្លើង, បណ្តើរឆ្កែ និង ដាក់អន្ទាក់
- ២នាក់ ត្រូវជា ៥% ប្រើកាំភ្លើង និង ដាក់អន្ទាក់ ។

៥.១.៨ ការបែងចែកផលប្រមាញ់

ការប្រមាញ់ដើម្បីយកសាច់ធ្វើជាអាហារប្រចាំថ្ងៃឬក៏ប្រមាញ់តែក្នុងគោលបំណងធ្វើអាជីវកម្មនៅតំបន់

ភូមិភាគនេះ មានចំនួនតិចតួចទេ ។ ព្រានភាគច្រើនតែងតែធ្វើការប្រមាញ់នៅពេលដែលពួកគេទំនេរពីធ្វើ ស្រែចំការ ហើយផលដែលពួកគេប្រមាញ់បានជូនកាលគេហាលឱ្យស្ងួតរួចយកទៅលក់ឱ្យឈ្មួញនៅឯផ្សារទីរួមខេត្តចំណែកឯសាច់ស្រស់ៗវិញ ពួកគេច្រើនលក់ឱ្យប្រជាជនតាមទីប្រជុំជន ភូមិ ស្រុក ឬក៏ដូរមកវិញនូវអង្ករ ស្រូវ ស្រា អំបិល ថ្នាំជក់ ... ។ ទិន្នន័យនៃការបែងចែក ផលប្រមាញ់ក្នុងភូមិភាគនេះ មាន :

- ២៥% ព្រានធ្វើការប្រមាញ់តែក្នុងគោលបំណងទុកជាអាហារប្រចាំថ្ងៃ
- ២៧% ព្រានធ្វើការប្រមាញ់តែក្នុងគោលបំណងទុកជាធ្វើអាជីវកម្ម
- ៤៨% ព្រានធ្វើការប្រមាញ់ក្នុងគោលបំណងទុកជាអាហារប្រចាំថ្ងៃ និង ធ្វើអាជីវកម្ម ។

ទោះបីជាមានការលក់ ឬ ដោះដូរនូវផលប្រមាញ់សត្វព្រៃក្នុងគោលបំណងជួយដោះ ស្រាយជីវភាព ប្រចាំថ្ងៃបន្តិចបន្តួចក៏ដោយក៏មាន ៧៤%នៃព្រាននិយាយថា ផលប្រមាញ់ដែលគាត់លក់ទៅឱ្យឈ្មួញនៅទី ប្រជុំជន ឬទីក្រុងពុំសមស្របនឹង កំលាំងពលកម្មគាត់ទេ ។

- ១៦% នៃព្រាន ពុំមានគំនិតយោបល់អ្វីទៅលើអត្រាតំលៃដែលគាត់បានលក់ឱ្យឈ្មួញទេ ។ ដោយ សារតែបញ្ហាទាំងអស់នេះ ហើយ ទើបព្រានភាគច្រើននៅតែក្រីក្រដដែល ។

៥.១.៩ សារៈសំខាន់នៃការប្រមាញ់ចំពោះគ្រួសារ :

កើតមានចំពោះតែព្រានដែលមាន ជីវភាព ក្រីក្រខ្លាំង អត់មាន ដី គោ ក្របី រទេះ ដើម្បីធ្វើស្រែចំការនឹងគេ។ ហេតុនេះ បណ្ដាលឱ្យគាត់ចាប់យក ការប្រមាញ់សត្វព្រៃ ធ្វើជាមុខរបរដើម្បីចិញ្ចឹមគ្រួសារ។ ក្រៅពីនោះព្រានខ្លះក៏ប្រមាញ់ដើម្បីសប្បាយឬក៏ប្រមាញ់ដើម្បីយកសាច់ហូប ពេលត្រូវការតែប៉ុណ្ណោះ ខាង ក្រោមនេះជាទិន្នន័យរបស់ព្រាន ដែលគាត់គិតពី សារៈសំខាន់នៃការប្រមាញ់ចំពោះគ្រួសារ និងការបង្រៀនកូន ចៅជំនាន់ក្រោយពីរបៀបប្រមាញ់ :

- ១៤% នៃព្រាននិយាយថា ការប្រមាញ់មានសារៈសំខាន់ណាស់ចំពោះគ្រួសារ
- ៥០%នៃព្រាននិយាយថា ការប្រមាញ់ពុំសូវមានសារៈសំខាន់ចំពោះគ្រួសារទេ
- ៣៦% នៃព្រាននិយាយថា ការប្រមាញ់គ្មានសារៈសំខាន់ចំពោះគ្រួសារទេ

ចំពោះការបង្រៀនកូនចៅជំនាន់ក្រោយពីរបៀបប្រមាញ់មាន:

- ៧២% នៃព្រានមិនបង្រៀនកូនចៅពីរបៀបប្រមាញ់សត្វព្រៃទេ ដោយខ្លាចមានកម្មពៀរទៅថ្ងៃមុខ ខ្លាចបាត់ សត្វព្រៃ ខ្លាច រដ្ឋាភិបាល ឬ រដ្ឋអំណាចមូលដ្ឋានចាប់ ...
- ១២% នៃព្រានមិនប្រាកដទេថា តើថ្ងៃមុខគាត់បង្រៀនកូនចៅពីរបៀបប្រមាញ់សត្វព្រៃឬអត់ ដោយរងចាំមើល ស្ថានភាព នយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ស្ដីពីបញ្ហាសត្វព្រៃ និង អំពីជីវភាពរបស់គាត់ ។
- ១៦%នៃព្រានចង់បង្ហាត់បង្រៀនកូនចៅអោយចេះបរបាញ់ដើម្បីដោះស្រាយជីវភាពខ្លះនិងបានស្គាល់ព្រៃផង

៥.១.១០ចំណេះដឹងរបស់ព្រានពីនយោបាយសត្វព្រៃរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល

ទោះបីជារាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញនូវច្បាប់និងប្រកាសមួយចំនួនស្ដីពីបញ្ហាសត្វព្រៃក៏ដោយក៏ព្រានប្រមាណ ៨៣% ដែល គាត់ពុំបានដឹងបញ្ហានោះ។ ការយល់ដឹងរបស់ពួកគាត់នេះ តាមរយៈមេភូមិ-ឃុំ - ស្រុក និយាយប្រាប់ខ្លះ តាមរយៈការស្ដាប់វិទ្យុ ឬ ពួកៗគ្នា ។

៥.១.១១ ចំណេះដឹងរបស់ព្រានទៅលើការអភិរក្ស :

ទោះបីជាព្រាននៅភូមិភាគនេះមានចំណេះដឹងទាបក៏ដោយក៏មាន :

- ៦៧% នៃព្រានបានយល់ពីអត្ថន័យនៃពាក្យ "ការការពារសត្វព្រៃ " ដោយពួកគាត់បកស្រាយថា "ការការពារ សត្វព្រៃ " គឺ :

  ˙ កុំប្រមាញ់សត្វព្រៃ

• ទុកសត្វព្រៃឱ្យនៅគង់វង្ស សំរាប់កូនចៅជំនាន់ក្រោយបានស្គាល់ ឃើញ ...

• ថែរក្សាសម្បត្តិធម្មជាតិឱ្យនៅគង់វង្ស

- ៥៥% នៃព្រានឯកភាពពីច្បាប់ " ការការពារសត្វព្រៃ " និង ចង់បានច្បាប់សត្វព្រៃដែលតឹងរឹងជាងនេះទៀត ដើម្បីបានយល់ដឹងពីអត្ថប្រយោជន៍របស់សត្វព្រៃ និង ខិតខំជួយការពារកុំឱ្យសត្វព្រៃទាំងនោះ បាត់បង់ផុតពូជ ។

-១៣%នៃព្រានមានគំនិតចង់ឱ្យផ្នែកជំនាញដូចជារដ្ឋាភិបាលផ្លាស់ប្តូរច្បាប់ប្រមាញ់សត្វមួយចំនួនដើម្បីឱ្យពួកគេអាចដោះស្រាយជីវភាព និង អនុញ្ញាតឱ្យសំលាប់សត្វព្រៃណាដែលចូលមកស៊ីស្រូវ ឬដំណាំចំការ របស់គាត់ ។

៥.១.១៧ ការវាយតំលៃរបស់ព្រានលើស្ថានភាពសត្វព្រៃ :

ព្រានធ្វើការវាយតំលៃពីស្ថានភាពសត្វព្រៃក្នុងដែនប្រមាញ់របស់ពួកគេដោយផ្អែកលើការឃើញដាននិង ជួបខ្លាផ្ទាល់ ។ហើយទោះជារាជរដ្ឋាភិបាលបានប្រកាសដកហូតអាវុធគ្រប់មូលដ្ឋាននិងបញ្ឈប់ការកាប់ឈើអាណាធិបតេយ្យយ៉ាងណាក៏ដោយក៏ ៩៤% នៃព្រាន និយាយថា ស្ថានភាពសត្វព្រៃថយចុះ និង ៦% ទៀត និយាយថា ស្ថានភាពសត្វព្រៃថេរ ។

សកម្មភាពសំភាសន៍ព្រាននៅក្នុង ខេត្តក្រចេះ
ថតដោយលោក អ៊ុក គឹមសាន

សកម្មភាពសំភាសន៍នៅក្នុង ខេត្តក្រចេះ
ថតដោយលោក គ្រី ម៉ះផល

៥.២ ភូមិភាគខាងត្បូងបឹងទន្លេសាប

៥.២.១ ជួបខ្លា :

ក្នុងចំណោមព្រាន ២០នាក់ ដែលបានសំភាសន៍មាន ៧០%សុទ្ធតែបានជួបខ្លាធំដោយផ្ទាល់នៅទីកន្លែង និង ពេលវេលាខុសៗគ្នា ព្រោះការចេញដំណើររបស់គាត់ម្នាក់ទៅកាន់គោលដៅមួយៗ ក៏ខុសគ្នាដែរ ។ ខាងក្រោមនេះជាទិន្នន័យ អ្នកបានជួបខ្លាផ្ទាល់ :

- លោក មាស ឆាន បានជួបខ្លាធំ ៥-៦ដង នៅតំបន់ភ្នំកៅជាង វេលាម៉ោង ៩ នៅតាមផ្លូវដើរ ពេលគាត់ចេញទៅរកផ្តៅ ក្នុងរវាងខែមិនា-មេសា និង ខែឧសភា។

- លោក អៀង វង់ បានជួបខ្លាធំ ២ដង នៅតំបន់កូនកុក ពេលគាត់ដើរទៅចំការរបស់គាត់ នៅម៉ោង ៩ ព្រឹក ក្នុងរវាងខែមិនា និង ខែមេសា។

- លោក ឡាំង វ៉ា ធ្លាប់ឃើញខ្លាធំពេលជាប់អន្ទាក់ នៅបាក់អង្រុត (តំបន់ខ្មែរក្រហមផ្តាច់ខ្លួន) នៅវេលាម៉ោង ១៥ ពេលគាត់ ដើរទៅដាក់អន្ទាក់នៅរដូវវស្សាខែមិថុនា តែពុំមែនជាអន្ទាក់របស់គាត់ទេ ។

- លោក ហួយ ផុន បានជួបខ្លាធំតែម្តងគត់នៅឆ្នាំ ១៩៩៨ រវាងខែកុម្ភៈ នៅភ្នំអូរម្កាក់ វេលាម៉ោង ១៥ នៅពេល គាត់បណ្តើរឆ្កែទៅរកសត្វ ត្រកួត-អណ្តើក ... ក្រោយមក គាត់ពុំដែលបានជួបទៀតទេ ។ កាលណោះមានខ្លាមួយគូរ តែគាត់ ពុំបានសំគាល់ថាជាខ្លាឈ្មោលឬញីទេ។

- លោក ឆែម អន់ បានជួបខ្លាធំពីរដង នៅព្រៃកកន្ទួត និង ឆាយប៉ុស ពេលម៉ោង ៩ព្រឹក ។ កាលណោះគឺគាត់ទៅធ្វើជ័ររុង នៅព្រៃ តែក្រោយត្រឡប់មកវិញទើបជួបខ្លា ជួបទាំងពីរលើកនៅខែមករា ជារដូវធ្វើជ័រ។

-លោក ចន ជាត ធ្លាប់បានឃើញពី ៣-៤ដង នៅខ្នងដីក្រហម ។ ការជួបនេះ គាត់បានចេញទៅបរបាញ់ ក្នុងព្រៃឆ្ងាយៗ ក្រោយ ពេលភ្លៀងធ្លាក់ គឺនៅម៉ោង ៣-៤ការចេញទៅបរបាញ់របស់គាត់ក្នុងរវាងខែឧសភា-មិថុនា ។

- លោក ឡឿ រ៉េត បានជួបខ្លាម្តងគត់នៅវាលកញ្ចូត ប្រហែលម៉ោង ៨ ព្រឹក គឺក្រោយពីគាត់ ត្រឡប់មកពីបរបាញ់សត្វវិញនៅខែឧសភា។

- លោក យិះ សុខ បានជួបខ្លាធំពីរដង នៅម៉ោង ៨ ព្រឹក ក្រោយត្រឡប់មកពីការបរបាញ់សត្វវិញ គឺម្តងនៅតំបន់គងធា ក្នុងខែឧសភា និង ម្តងទៀតនៅតំបន់វាលស្លាបប៉ាង ក្នុងខែមិថុនា។

- លោក សុខ ខេន គាត់ធ្លាប់ជួបខ្លាធំពីរដងនៅក្បាលឆាយ ពេលគាត់ដើរទៅចំការនៅម៉ោង ៨ ព្រឹក គឺជួបក្នុងខែឧសភា។

- លោក ម៉ក ធឿន គាត់បានជួបច្រើនដង (មិនចាំ) កាលឆ្នាំទៅ គឺស្ទើរតែរាល់ពេលគាត់ចូលព្រៃធ្វើអាជីវកម្មឈើ និង ដាក់ អន្ទាក់ ។ ការជួបនេះ ច្រើនតែនៅខាងកើតស្រុកកំពង់សិលា ក្នុងរដូវវស្សា។

- លោក តី សំ ធ្លាប់ជួបច្រើនដងចន្លោះខែឧសភា-កក្កដានៅវាលបាលរតង ក្នុងស្រុកស្រែអំបិល វេលាម៉ោង ៩ព្រឹក គឺគាត់បាន បណ្តើរឆ្កែចូលព្រៃដើម្បី រកសត្វតូចៗ ។

-លោក នយ ឃុន ធ្លាប់បានជួបខ្លាធំ ២-៣ដង នៅពេលខុសៗគ្នា គឺម៉ោង ៧-៨ព្រឹក និង ១៧-១៨ ល្ងាច ពេលគាត់ដើររកត្រកួតរវាង ខែមេសា-ឧសភា ក្រោយពេលភ្លៀងធ្លាក់ ។គាត់បានជួបរាល់ៗឆ្នាំ ជាពិសេសនៅតំបន់ ខ្ទងដីក្រហម ខ្ទងស្រល់ ឆាយតី និង វាលប្រាក់ នៅពេលគាត់ ឡើងរកខ្មឹម ។

- លោក សុខ ម៉េង ធ្លាប់បានជួបខ្លាធំតែម្តងគត់នៅទីវាលមួយក្នុងព្រៃមិនស្គាល់តំបន់ ប្រហែលម៉ោង ១៤ ពេលគាត់ ទៅចំការក្នុងរដូវវស្សា ការជួបនេះគឺ នៅតាមផ្លូវ ។

-លោកឡៃ រុន ជួបម្តងនៅពួបឹង វេលាម៉ោង៩ព្រឹកនៅខែមិនា នៅតាមផ្លូវដើរ ពេលគាត់ចុះប្រតិបត្តិការ ។

-លោក ឃិន ឃិន ធ្លាប់ឃើញខ្លាជាប់អន្ទាក់ ហើយក៏បាញ់សំលាប់តែម្តងនៅពេលថ្ងៃវេលាម៉ោង ២នៅ ភូមិដូងខាងក្រោយថ្មបាំងនៅខែឧសភា ។

-លោកព្រំ ចេត ធ្លាប់បានជួបខ្លាផ្ទាល់បានតែមួយដងគត់នៅកណ្តាលផ្លូវឡាននៅវេលាម៉ោង១៥តំបន់កួនកុក ក្នុងស្រុកកោះកុងពេលដើរតាមផ្លូវធម្មតានៅខែមិនា ។

ការជួបខ្លាធំដោយផ្ទាល់របស់ព្រានខាងលើនេះភាគច្រើនត្រូវបានគាត់រាយការណ៍ថានៅលើផ្លូវមនុស្សឬសត្វដើរ តាមវាលខ្លះៗនិងក្រោយពេលភ្លៀងធ្លាក់ ឯការជួបទាំងនេះ គឺជាការជួបចៃដន្យ តែមិនបណ្តាលឱ្យ មានគ្រោះថ្នាក់អ្វីទេ ព្រោះពេលជួបម្តងៗ គឺទាំង សត្វ និង មនុស្ស មានការភ្ញាក់ផ្អើល និង គេចចេញពីគ្នា ។

ចំពោះព្រាន ២០% ទៀតគាត់ពុំបានជួបក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៨ ទេគឺធ្លាប់ជួបកាលពីមុន និង ឆ្នាំកន្លងទៅ ក្នុងសភាពដូច ករណីខាងលើ ដែរ និង មានអ្នកខ្លះធ្លាប់ប្រហារតែម្តងនៅពេលខ្លាជាប់អន្ទាក់ ។

៥.២.២ ឃើញដាន :

ក្នុងចំនួនព្រាន ២០នាក់បានសំភាសន៍ យើងឃើញថា សុទ្ធតែធ្លាប់ឃើញដានជើងខ្លាគ្រប់ៗគ្នា កាលពីឆ្នាំ ១៩៩៨ ហើយក៏មាន ព្រានខ្លះបានឃើញក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៩ ដែរ ។ មូលហេតុនៃការឃើញដាននេះ គឺពួកគាត់ មានជីវភាពផ្ទាល់ ខ្លួនជាប់នឹងព្រៃតែម្តងដូចជា ទៅដាក់អន្ទាក់ ទៅចំការ ទៅបរបាញ់ពេលបណ្តើរឆ្កែរកសត្វព្រៃ ឬពេលត្រឡប់មកវិញ ។ ការឃើញដានគឺមានដានខ្លាបន្សល់ទុកយូរថ្ងៃនិងដានថ្មីដូចជាដានក្រោយពេលភ្លៀងធ្លាក់នៅខែ៤-៦ភាគច្រើនហើយ ការឃើញនេះត្រូវបានបញ្ជាក់ថានៅលើផ្លូវមនុស្សដើរតាមផ្លូវលំនិងទីកន្លែងឯទៀត ។ ចំពោះតំបន់ដែលព្រានបានឃើញ មានភាពរាយប៉ាយយោលតាមតំបន់នីមួយៗក្នុងខេត្តដែលព្រានដើរបរបាញ់ មានជាអាទិ៍ ម៉ុំភ្នំកៅផាង កួនកុក ដំណាក់ខ្លា វាលកញ្ចូត ថ្មដា វាល១ វាល២ ក្បាលឆាយ ឆាយជី ខ្ទងស្រល់ ទឹកដា ព្រែកកន្ទួត អូរម្កាក់ ភ្នំតូច គង.ធា ឆាយតាអាំ

ជីងាញ ជិតភ្នំស្រួច ភ្នំខ្មៅ ភ្នំធំ វាលស្លាបប៉ាង ។ ព្រានខ្លះបានឃើញដានច្រើនដង និង ខ្លះទៀតម្តងម្កាល ចំពោះទិន្នន័យនេះ យើងវាយតំលៃថា :

-១៥នាក់ ត្រូវជា ៧៥% បានឃើញដានខ្លាច្រើនដង

-៤នាក់ ត្រូវជា ២០%បានឃើញដាន១-៣ដង

- ១នាក់ ត្រូវជា ៥% បានឃើញដានពី ៥-៦ដង ។

ចំពោះការធ្វើអត្តសញ្ញាណកម្មរបស់ព្រានលើដានខ្លាធំ និង ខ្លារខិន ឃើញថា មានការលំបាកដូចដែលមានក្នុងទំរង់សំភាសន៍ស្រាប់ ព្រោះអ្នកទាំងនោះពុំចាប់អារម្មណ៍ពីភាពខុសគ្នារវាងដាននៃប្រភេទសត្វព្រៃទាំង ពីរទេ តែយ៉ាងនេះក្តីក៏នៅ មានព្រាន ៧០% បានអះអាងថា គាត់អាចស្គាល់យ៉ាងពិតប្រាកដថា ដានខ្លាធំ ដូចជា ដានខ្លាធំមានកណ្តាប់ដៃធំចុចទ្រុតចូលដីជ្រៅ ម្យ៉ាងការចេញដំណើររកចំណីរបស់ខ្លា ពុំបណ្តើរកូនដែលអាចបន្សល់ទុកដានតូចៗធ្វើឱ្យច្រឡំនឹងដានខ្លារខិនទេ ហើយការប្រទះឃើញដានខ្លារខិន គឺឃើញទោលនឹងដានតូចៗ ។

៥.២.៣ ទិន្នន័យខ្លាដែលបានសំលាប់ :

ក្នុងខេត្តកោះកុង ចំនួនខ្លាធំដែលបានសំលាប់មានចំនួន ១៥ក្បាល និង ខ្លារខិនចំនួន ២ក្បាល ដោយការបរបាញ់នឹងកាំភ្លើង និង ដាក់អន្ទាក់ ។ ក្នុងចំនួននោះ មានខ្លាធំ ៧ក្បាល ត្រូវបានប្រហារពីក្រុមព្រាន ដែលយើងបានសំភាសន៍ ក្រៅពីនោះ គឺជាតួលេខបានពី ពត៌មានសំភាសន៍ ដោយហេតុថា មានព្រាន និង អ្នកមាន អាជីពប្រកបរបរអាជីវកម្មឈើ និង ពលទាហានខ្លះៗផ្សេងទៀតនៅក្នុងព្រៃ ក៏បានសំលាប់ខ្លាដែរ ។ មានព្រានតែ ៤នាក់ ក្នុងចំណោម ២០នាក់ គឺពុំមានពត៌មាន ពីការសំលាប់ខ្លាទេ នេះអាចបញ្ជាក់បានថា ជាប្រភេទ ព្រានពុំសូវមានការចូលព្រៃជ្រៅៗ និង ប្រើប្រាស់កាំភ្លើងដែរ គោលដៅរបស់គាត់ គឺគ្រាន់តែរកសត្វតូចៗក្បែរលំនៅដ្ឋាន ដោយប្រើឆ្កែ អន្ទាក់ជាមធ្យោបាយប៉ុណ្ណោះ ។ ទោះយ៉ាងនេះក្តី ពត៌មានពីខ្លាត្រូវបានប្រហារក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៨ អាចនឹងមានចំនួនច្រើនជាងនេះ ដោយ ហេតុថា :

- ក្នុងចំណោមព្រានធ្លាប់ជួបខ្លា សុទ្ធតែអ្នកអាចមានសមត្ថភាពបរបាញ់ និង តួលេខនៃការជួបមានចំនួនច្រើនដង មានន័យថា របាយសត្វខ្លានៅខេត្តកោះកុង មាននៅស្ទើរតែគ្រប់ស្រុកទាំងអស់ ដូច្នេះពិតជាមានឱកាសសំរាប់គាត់សំរេចបំណង ថ្វីបើក្នុងសំរង់ សំភាសន៍បានរាយការណ៍ឃើញថា មានតែ ០១ក្បាលក្នុងព្រានម្នាក់បានសំលាប់ ។

- នៅមានជនប្រដាប់អាវុធ និង ព្រានឯទៀតក៏បានសំលាប់ដែរ ដូចជា ព្រានមកពីខេត្ត-ក្រុងផ្សេងៗ ទៀត ហើយគេទាំងនោះពុំ មានសម្ព័ន្ធភាពផ្តែកពត៌មានដល់ព្រាននៅហ្នឹងខេត្តទេ ព្រោះខ្លាជាប្រភេទសត្វមាន តំលៃ

ដែលជាវត្ថុបំណងរបស់អ្នកមកពីឆ្ងាយជានិច្ច ពិសេសទីនោះជាភូមិសាស្ត្រជាប់នឹងប្រទេសថៃផ្ទាល់ អាចឱ្យគេមានលទ្ធភាពនាំចេញយ៉ាងងាយស្រួល ដោយគ្មានពតិមានឮពីការសំលាប់ខ្លាឡើយ ។ ម្យ៉ាងផលប្រមាញ់សត្វខ្លាធំខុសប្លែកពីសត្វឯទៀត ព្រោះវាផ្តល់ កំរៃច្រើន ដូច្នេះគេត្រូវតែបិទបាំងពតិមាននេះពីអាជ្ញាធរ ។

ព្រានធ្លាប់សំលាប់ខ្លា :

ក្នុងចំណោមព្រាន ២០នាក់ មាន ៩នាក់គត់ អះអាងថា ធ្លាប់បានប្រហារខ្លាធំដោយផ្ទាល់ និង ខ្លះបាន ប្រហារកាលពីឆ្នាំ ១៩៩៨ ក្នុងនោះមាន :

- លោក យិន យិន ធ្លាប់បានសំលាប់ខ្លាមួយក្បាលក្នុងរដូវវស្សាឆ្នាំ ១៩៩៨ នៅក្នុងភូមិដូង ខាងក្រោមថ្មបាំង ។ គាត់ពុំបាន ដឹងថា ខ្លាមាន ទំងន់ប៉ុន្មានគីឡូក្រាមទេ តែក្រោយពីភ្លាស់យកតែឆ្អឹង គាត់បានថ្លឹងវាដល់ទៅ ១១ គីឡូក្រាម ។

-លោក នយ ឃុនបាញ់បានខ្លាធំ០១ក្បាលនៅពេលព្រឹកដើមរដូវវស្សាមានទំងន់ប្រហែល១០០គក្រនិងពួកគេផ្សេងទៀតបាញ់ខ្លាបាន៤ក្បាល ។គាត់បញ្ជាក់ថាខ្លាធំនេះធំហើយកាចណាស់ធ្លាប់ស៊ីមនុស្សផងការបរបាញ់របស់គាត់គឺមានភាពជឿជាក់និងពិតប្រាកដបំផុតគឺបាញ់តែមួយគ្រាប់ចំក្បាលហើយខ្លានោះពុំមាននរណាហ៊ានបាញ់ទេតែគាត់បាញ់តែម្នាក់ឯងព្រោះគាត់ពុំចូលចិត្តដើរមានគ្នានៅពេលបរបាញ់តែប្រសិនបើបាញ់បានទើបគាត់មករកមិត្តភ័ក្រជួយសែង ។

សូមបញ្ជាក់ថា លោក នយ ឃុន ជាព្រានចំណានម្នាក់ កាលគាត់នៅក្នុងក្រុមអតីតខ្មែរក្រហម នៅ ខេត្តកំពតតែបច្ចុប្បន្ននេះ គាត់ប្រកបរបរនេះគ្រាន់តែចិញ្ចឹមជីវិតប៉ុណ្ណោះ ដូចជាការជួបគាត់ដោយចៃដន្យនៅ ស្រុកថ្មបាំងនោះគឺគាត់ កំពុងដើរមកទិញខ្សែលួសធ្វើ អន្ទាក់ ។

- លោក សុខ ខេន ធ្លាប់បានបាញ់ខ្លាធំ ០១ក្បាល ដោយសារជាប់អន្ទាក់របស់គាត់នៅតំបន់ក្បាលឆាយនៅពេលគាត់ ទៅមើល អន្ទាក់ម៉ោង ៤ល្ងាចខ្លាជាប់អន្ទាក់នេះនៅតាមផ្លូវក្នុងខែមិនា ។

- លោក ចន ផាត ធ្លាប់បាញ់បានខ្លាធំ ០១ក្បាល នៅពេលជាប់អន្ទាក់មានទំងន់ប្រហែល ៦០គក្រនៅពេលគាត់ទៅមើលអន្ទាក់ប្រហែលម៉ោង៤ក្នុងខែមិថុនា ។

- លោក ឡាំង រ៉ា បាញ់បានខ្លា ០១ក្បាល ពេលជាប់អន្ទាក់ របស់គាត់នៅថ្ងៃរសៀលក្នុងខែមេសា ។

- លោក ហួយ ផុន បាញ់បានខ្លាញី ០១ក្បាល ពេលជាប់អន្ទាក់គាត់ បានថ្លឹង ៦គក្រ នៅព្រឹកខែមិនា ។

- លោក អៀង វង្ស ធ្លាប់បានខ្លា ០១ក្បាល ពេលជាប់អន្ទាក់នៅពេលរសៀល ក្នុងខែឧសភា ។

-លោកមាសឆានធ្លាប់បានខ្លារខិន០២ក្បាលពេលជាប់អន្ទាក់និងលោកឡៃរុនក្រោយពេលភ្លៀងក្នុងខែមេសា ។

-លោក ឡៃ រុន ធ្លាប់បាញ់បានខ្លាធំ០១ក្បាលនៅតាមផ្លូវឡានពេលម៉ោង៧ព្រឹកនៅតំបន់ថ្មដាក្នុងខែមេសាឆ្នាំ១៩៩៨ ។

-លោក ព្រំ ចេត ធ្លាប់ដាក់អន្ទាក់បានកូនខ្លា០១ក្បាលទំងន់ប្រហែល១០គក្រនៅពេលម៉ោង១០ព្រឹកតំបន់

កូនកុកនៅរដូវវស្សា។

-លោក ដឿ រ៉េត ធ្លាប់បាញ់បានខ្លា០១ក្បាល នឹង ព្រានផ្សេងទៀតធ្លាប់បាញ់បានខ្លា០៣ក្បាលនៅពេលម៉ោង៤ល្ងាចតំបន់ឆាយតីនៅរដូវវស្សា។

៥.២.៤ ប្រភេទសត្វប្រមាញ់ :

ជាលទ្ធផលមួយគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ចំពោះព្រាននៅខេត្តកោះកុង បើប្រៀបធៀបនឹងព្រានខេត្តដទៃទៀត ព្រោះថា ព្រាននៅខេត្តកោះកុង ជាអ្នកមានអាជីពលើស្រែចំការមួយផ្នែក អាចនិយាយថា ការដើរបរបាញ់ របស់គាត់ គឺនៅពេលរដូវ ស្រែចំការរួចរាល់ ។ ម្យ៉ាងទៀត លទ្ធផលសំភាសន៍ពីប្រភេទសត្វបរបាញ់កន្លងទៅ យើងឃើញថា មានសត្វតូចៗដែលបំពេញជីវភាពច្រើនជាងសត្វធំៗដែល បានម្តងម្កាល ប្រភេទសត្វបាញ់បាន ញឹកញាប់យើងវាយតំលៃថា មានដូចជា ជ្រូកព្រៃ ប្រើស ឈ្លូស សំពោច ក្តាន់ញ្ញៀង ពង្រូល ត្រកួត អន្សង និង បក្សីមួយចំនួន ។ ឯសត្វធំៗដូចជាទន្សោង ខ្ទីង ដំរី ពុំមានតួលេខគួឱ្យកទ់សំគាល់ឡើយ ។ ខាងក្រោមនេះ ជាប្រភេទសត្វ បានពីលទ្ធផលសំភាសន៍ដែលព្រានធ្លាប់បាន អាចឱ្យយើងចែកជាបីថ្នាក់ គឺ :

ល.រ	ថនិកសត្វ	កំរិតឆន្ទះប្រមាញ់	បក្សី	កំរិតឆន្ទះប្រមាញ់	លូន	កំរិតឆន្ទះប្រមាញ់
០១	ជ្រូកព្រៃ	២	ទីទុយ	៣	ត្រកួត	២
០២	ទន្សាយ	៣	មាន់ទោ	២	អណ្តើក	២
០៣	ឈ្លូស	២	ញ៉ាំង	២	អន្សង	២
០៤	ប្រើស	២	កេងកង	២	ពស់ថ្លាន់	២
០៥	ក្តាន់ញ្ញៀង	២	លលក	៣	ពស់ (ច្រើនប្រភេទ)	២
០៦	ទន្សោង	១	ពពូល	៣	ក្រពើ	៣
០៧	ខ្ទីង	១	ប្រវីក	២		
០៨	ស្វា	២	ក្ងោក	១		
០៩	កេះ	២				
១០	ជ្រូកពោន	២				
១១	ខ្លាឃ្មុំ	១				
១២	សំពោច	២				
១៣	ភេ	៣				
១៤	ខ្លា	១				
១៥	រញ្ជី	១				

១៦	ប្រមា៉	២				
១៧	ទោច	២				
១៨	កំប្រុក	៣				
១៩	ឆ្កែព្រៃ	២				
២០	ពង្រូល	១				
២១	ក្របីព្រៃ	២				

- **ប្រភេទសត្វមានដោយកម្រ :**

ក្នុងទំរង់សំភាសន៍ យើងបានបញ្ចូលនូវប្រភេទមួយចំនួន ដើម្បីដឹងពីពត៌មានរបស់វា ប៉ុន្តែយើងបានទទួលតែពត៌មាន ខ្លះៗលើប្រភេទខ្លះក្នុងប្រភេទកម្រនេះ ដូចជា រញ្ជី ពង្រូល ខ្ទីងវល្លិ ទោច សំពោច តែការលំបាកមួយចំនួនសំរាប់ព្រានក្នុងការ ធ្វើអត្តសញ្ញាណកម្មប្រភេទឱ្យបានច្បាស់លាស់ ព្រោះគាត់ពុំដែលរៀនសំគាល់តាមបែបវិទ្យាសាស្ត្រទេ ដូចជាអំបូរទោច អំបូរសំពោច វាមានច្រើនប្រភេទ ប្រភេទទាំងនេះឃើញថានៅមានវត្តមានជាបង្គួរ ។

- អំពីពត៌មានខ្ទីងវល្លិឬខ្ទីងពស់ ជាលទ្ធផលយើងបានទទួលពត៌មានច្រើន ពីវត្តមានរបស់វាមាននៅតាមជួរភ្នំឆ្ងាយៗក្នុងខេត្តពោធិសាត់ (ភ្នំក្រវ៉ាញ) និង តំបន់អតីតខ្មែរក្រហមខ្លះ តែពុំទាន់មានព្រានណាម្នាក់ក្នុងចំណោមនេះបរបាញ់នៅឡើយ តែគាត់ក៏បានបញ្ជាក់ថា ប្រភេទនេះកម្រ ពុំសូវជួបទេ ។

ចំពោះរមាស និងជ្រូកទឹក ពុំមានពត៌មានអះអាងថា វាមានវត្តមានទៀតទេ ទោះបីបើសត្វ រមាសដែលព្រានទាំងអស់ស្គាល់ និង ដឹងច្បាស់ថា វាធ្លាប់មានវត្តមានកាលពីជំនាន់ដើមនៅលើទឹកដីកោះកុងក្តី ។ មានតែម្នាក់គត់ក្នុង ចំណោមព្រាន ២០នាក់ គឺលោក នយ ឃុន ជាព្រាននៅស្រុកថ្មបាំងបានអះអាងថា មានរមាសមួយក្បាល គាត់បានឃើញកាលពី ២ឆ្នាំមុនដោយផ្ទាល់ក្នុងចំងាយប្រមាណ ៣០ម នៅវេលាម៉ោង ១៧h វាកំពុងដើរស៊ីរុក្ខជាតិបន្លាៗ ដែលក្បែរនោះមាន ត្រពាំង ទំនាប និង ព្រៃរបោះផង ។ គាត់បានអះអាងទៀតថា គឺពិតជាមានរមាសនៅរស់ ព្រោះតំបន់ព្រៃប្រទល់កោះកុង-កំពង់ស្ពឺ មានវិសាលភាពធំ សំបូរដោយជួរភ្នំដែលអ្នកផងក្រៅពីអ្នករកខ្លឹម និង ព្រានតិចតួចបានទៅដល់ ឯតំបន់គាត់ជួប រមាសនោះ ជាតំបន់ឈ្មោះ " អារែង-ទ្រា " ។

៥.២.៥ ការវាយប្រហារសត្វខ្លាមកលើមនុស្ស និង សត្វស្រុក :

ចំពោះការវាយប្រហារពីសត្វខ្លាមកលើមនុស្ស និង សត្វស្រុក នៅក្នុងខេត្តកោះកុង យើងឃើញថា បញ្ហានេះច្រើនកើតមានក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៧ តែក្រោយមកទៀត ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៨-៩៩ ពុំមានពត៌មានបញ្ជាក់លើហេតុ

ការណ៍ខាងលើនេះទេ ។ ហេតុការណ៍ជួបគ្រោះថ្នាក់កាលណោះ គេបានបញ្ជាក់ថា ជាតួលេខគ្រោះថ្នាក់ និង ជាឆ្នាំអាក្រក់បំផុតសំរាប់អ្នកឡើងរកខ្លឹម និង ប្រជាជនធ្វើអាជីវកម្មឈើក្នុងព្រៃ ។ អ្នករងគ្រោះថ្នាក់បាត់បង់ជីវិតកាលណោះមាន :

- អ្នករកខ្លឹមច័ន្ទ : ពួកគេច្រើនទៅជាក្រុមៗ តែពេលចូលព្រៃបំបែកគ្នា ២-៣នាក់ នឹងជួបគ្រោះថ្នាក់នៅពេលដេក យប់ (ម៉ោង ១០) ក៏នៅមានពេលខ្លះគេបាត់សមាជិកមួយក្រុមតែម្តង ដោយបន្សល់ទុកតែចំណែកខ្លះៗនៃសាកសពតែប៉ុណ្ណោះ។

- ពលទាហាន ក៏ជួបហេតុការណ៍នេះដែរ នៅពេលប្តូរវេណយាមយប់ ។

- អ្នករកស៊ីកាប់ឈើ (កម្មករ) ២នាក់ ត្រូវស្លាប់ក្រោយពេលអ្នកសង្គ្រោះទៅទាន់ ជាមួយនេះដែរក៏មានជនជាតិ ម៉ាឡេស៊ីម្នាក់ត្រូវខ្លាស៊ីដែរ ។

តំបន់ដែលអ្នកទាំងនោះរងការវាយប្រហារពីខ្លា ដូចជានៅក្នុង ស្រុកថ្មបាំង ភូមិតាតៃ និង ឃុំដូងក្នុងស្រុកកោះកុង ស្រុកជាំខ្លាជាប់ស្រុកថ្មបាំង នៅទឹកធ្លាក់ទី ១ដំណាក់ខ្លា ក្បាលឆាយ កោះប៉ោ (នៅបឹង មាត់ទឹក) នៅតំបន់វាល ១ និង តំបន់វាល ២ ។ ឯការរងគ្រោះលើសត្វស្រុក ពុំមានពត៌មានណាបញ្ជាក់ឡើយ ព្រោះថាក្នុងខេត្តកោះកុងមានប្រជាជនភាគច្រើននៅទីប្រជុំជនគឺពុំមានការតាំងលំនៅក្នុងព្រៃជាគ្រួសារតូចៗដូចនៅ ផ្នែកឯទៀតនៃប្រទេសឡើយតែចំពោះប្រជាជនអ្នករកខ្លឹមចិញ្ចឹមជីវិតពីផលអនុផលព្រៃឈើមានចំនួនច្រើនរាប់មិនអស់ ។ប៉ុន្តែហេតុការណ៍នេះវានឹងថយចុះវិញនៅពេលមានការប្រុងប្រយ័ត្នជាមុនចំពោះគេទាំងនោះដូចជាក្រុមហ៊ុនធ្វើអាជីវកម្មឈើខ្លះៗ មានសំភារៈការពារម្នត់ចត់ ។

៥.២.៦ ប្រភេទសត្វដែលប៉ះពាល់ចល់ប្រពៃណី-ទំនៀមទំលាប់ :

នៅក្នុងតំបន់នីមួយៗតែងតែមានអបិយជំនឿ និង ភាពប្រកាន់ខ្ជាប់នូវតំណមខ្លះៗចំពោះព្រាន តែមិនមានន័យថា គ្រប់ព្រានសុទ្ធតែជាអ្នកតមដូចៗគ្នានោះទេ។ នៅខេត្តកោះកុង ក្នុងចំនួនព្រានខាងលើ មានតែព្រានប្រមាណ៣៥%ប៉ុណ្ណោះជាអ្នកប្រកាន់ការតំណមលើការបរបាញ់សត្វព្រៃប្រភេទខ្លះដែលមានតំណមតាំងតែពីដូនតារបស់គាត់មកម្ល៉េះអ្នកខ្លះក្នុងចំណោមនេះមានហេតុផលជាក់ស្តែងធ្វើឱ្យគាត់ជឿនិងខ្លះទៀតគ្រាន់តែតំណមពីដើមតៗគ្នា ។ ឯព្រាន ៦៥%ផ្សេងទៀត ពុំមានការតម ទេ ពីព្រោះគាត់យល់ថា វាជាសត្វផ្តល់នូវអាហារ និងថវិកាខ្លះសំរាលក្នុងជីវភាពរស់នៅរបស់គាត់ ដូច្នេះគ្រប់ការបរបាញ់រាល់លើក គេតែងប្រើប្រាស់តាមលទ្ធភាព ដែលអាចធ្វើទៅ បានមានន័យថា គាត់បរបាញ់គ្រប់សត្វព្រៃទាំងអស់ ។

អំពីប្រវត្តិ និង មូលហេតុនៃអ្នកតមខាងលើនេះ គឺពុំមានការទាក់ទងនឹងប្រពៃណីទេ ព្រោះគេទាំងនេះ ជាខ្មែរ (ពុំមែនជាជនជាតិភាគតិច) តែជាលក្ខណៈបុគ្គល និង ដើម្បីសុវត្ថិភាពគ្រួសាររបស់គាត់តែប៉ុណ្ណោះ ។ ការតមនេះមានលើ ប្រភេទសត្វខុសៗគ្នាដូចជា :

-ព្រាននៅស្រុកគីរីសាគរ តមសត្វ ៣ប្រភេទដែលមិនបាញ់ជាដាច់ខាត គឺ សត្វរញ្ជី - សត្វញាំង- និង សត្វដំរី ។

<u>មូលហេតុ</u> : សត្វរញ្ជី ជាសត្វស្លូត មានចរិកទក់មក់ និង បង្ហាញទឹកមុខគួរឱ្យអាណិតអាសូរ ការបរបាញ់សត្វនេះ គាត់យល់ថា វានឹងធ្វើឱ្យសេរីសួស្តីក្នុងគ្រួសាររបស់គាត់បាត់បង់ ហើយបន្សល់តែភាពក្រៀម ក្រំ ដំណើរពើមៗ និយាយរួមគឺ រាសីរបស់គាត់ផ្ទាល់នឹងធ្លាក់ចុះ ដូច្នេះទល់ពេលនេះ គាត់មិនបាញ់ដាច់ខាត ។ ចំណែកសត្វដំរី និង សត្វញាំង គឺមានអារម្មណ៍ ថា ស៊យ រកស៊ីមិនរីកចំរើន តែពុំមានសក្ខីភាពណាមួយ បញ្ជាក់ច្បាស់ទេ ប្រការសំខាន់គឺគាត់ពុំមានចំណង់សំលាប់ប្រភេទនេះ ។

-ព្រាននៅស្រុកគីរីសាគរ ក៏មានតំណមសត្វ ៣ប្រភេទ គឺ សត្វដំរី-រញ្ជី និង អក ។

<u>មូលហេតុ</u> : អកជាបក្សីមានប្រវត្តិនៅក្នុងសិល្បៈខ្មែរ គឺការវិនាសព្រាត់ប្រាស់ វាអាចនឹងកើតមាន ដល់គាត់ប្រសិន បើគាត់សំលាប់វា ។ ចំពោះសត្វដំរី និង សត្វរញ្ជីវិញ គាត់មានជំនឿដូចគ្នានឹងលោក ឆាន ដែរ ។

-ព្រាននៅស្រុកគីរីសាគរដែរ គាត់មានតំណមមិនបាញ់សត្វរញ្ជី និង សត្វដំរី ព្រោះជាបណ្តាំតាំងពីដូនតារបស់គាត់ថា រកស៊ីមិនរីកចំរើន ។

-ព្រាននៅស្រុកបុទុមសាគរ មានតំណមមិនបរបាញ់សត្វទោច និង សត្វស្វា ព្រោះតាមការអង្កេតផ្ទាល់របស់គាត់ គឺគាត់ធ្លាប់បានប្រភេទទាំងពីរនេះមកដាក់នៅផ្ទះ (ជាសត្វរស់) ។ តែ អំឡុងពេលនោះ ក្នុងគ្រួសាររបស់គាត់មានជំងឺគ្រប់ៗគ្នា ក្រោយពីលក់សត្វទាំងពីរផុតទៅ គួបផ្សំនឹងការបន់ស្រន់ផង ក៏មានសភាពធូរស្រាលរួចជាសះស្បើយរហូតមក ដូច្នេះ សំរាប់ខ្លួនគាត់មិនរវល់នឹងប្រភេទសត្វនេះ ទៀតទេ ។

-ព្រាននៅស្រុកស្រែអំបិល មានជំនឿថា បើគាត់បាញ់សត្វខ្លា វានឹងធ្វើឱ្យកូន ឬ ប្រពន្ធគាត់ឈឺ ព្រោះសត្វប្រភេទនេះ តែងមាន " គេកាន់ " ដែលគេហៅថា ខ្លាអ្នកតា ។

-ព្រាននៅស្រុកស្រែអំបិលដែរ គាត់តមមិនបាញ់សត្វខ្លាធំ និង ដំរី ។

<u>មូលហេតុ</u> : ប្រភេទសត្វទាំងពីរនេះ ជាសត្វធំ អាចឱ្យគ្រោះថ្នាក់ដល់ជីវិតប្រពន្ធកូន ម្យ៉ាងទៀត គាត់យល់ថា ដើម្បី នឹងអាចបាញ់បានទាល់តែចេះបាលី បិទ-បើកព្រៃ បើពុំដូច្នេះទេ អាចគ្រោះថ្នាក់ខ្លួនឯង ។

-ព្រាននៅស្រុកថ្មបាំង គាត់តមមិនបរបាញ់តែលើសត្វពស់ត្បាល់មួយគត់ ព្រោះគាត់ យល់ថា នឹងធ្វើឱ្យខុសអារ័ក្សព្រៃ អាចស្លាប់ប្រពន្ធកូន ។

ភាពប្រកាន់ខ្ជាប់មិនបរបាញ់ប្រភេទសត្វចំពោះព្រានម្នាក់ៗខាងលើនេះ វាស្ថិតនៅជានិច្ចក្នុងជីវិតរបស់ គាត់ គឺពុំមានការផ្លាស់ប្តូរទេ ឯព្រានដទៃទៀតដែលគ្មានជំនឿដូចព្រានខាងលើនេះ ក៏នឹងគ្មានតមអ្វីទៅថ្ងៃ អនាគតដែរ ។

៥.២.៧ ឧបករណ៍ប្រមាញ់ :

នៅខេត្តកោះកុង យើងឃើញថា ការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ប្រមាញ់ មានភាពខុសៗគ្នាលើប្រភេទឧបករណ៍ទៅតាមស្រុកនីមួយៗ និង ការនិយមតាមទំនោរបុគ្គលដែរ ជាពិសេសគឺអាស្រ័យនឹងសមត្ថភាព គោលដៅរបស់ព្រានម្នាក់ៗ ។ ចំពោះ ឧបករណ៍ទាំងនោះ មានកាំភ្លើង ឆ្កែ អន្ទាក់វ៉ាត់ និង អង្គប់ (តែក៏មានប្រភេទឧបករណ៍តូចៗឯទៀតខ្លះដែរ) ដែលជារួមគឺ ការប្រើប្រាស់កាំភ្លើង ឆ្កែ អន្ទាក់វ៉ាក់ មានតួលេខប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ឯអង្គប់គឺពុំសូវមានការប្រើប្រាស់ទេក្នុងចំនួន ២០នាក់ មានតែ ២នាក់ប៉ុណ្ណោះ ។

- គោលដៅការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ប្រមាញ់ទាំង ៤ប្រភេទនេះ វាអាស្រ័យនឹងសមត្ថភាពរបស់គេជាង និង កម្មវត្ថុ ផង ។

-កាំភ្លើង : ការបរបាញ់កាំភ្លើងច្រើនមានចំពោះព្រានដែលមានបទពិសោធន៍អាចបរបាញ់ សត្វធំៗបាន ដូច ជា: សត្វដំរី - ខ្លា - ខ្ទីង - ទន្សោង - ជ្រូក ។ល។ ម្យ៉ាងទៀតព្រានប្រើប្រាស់កាំភ្លើង គេមិនចង់ចំណាយពេលច្រើនដង ដើម្បីចូលព្រៃដូចជាព្រានដាក់អន្ទាក់ទេ គឺគេទៅម្តងកន្លះខែទៅមួយខែ (អាស្រ័យតាមលទ្ធភាពបានសត្វឬមិនបាន) ទើបត្រឡប់មកវិញ ។

¨ ការប្រើប្រាស់កាំភ្លើងមានពីរប្រភេទគឺ កាំភ្លើងច្នៃតាមបែបបុរាណ និង កាំភ្លើងស្វ័យប្រវត្តិ ។

- ការប្រើឆ្កែរកសត្វ មានគ្រួសារព្រានខ្លះចិញ្ចឹមឆ្កែច្រើនរហូតដល់ ១០ក្បាល ដើម្បីបណ្តើរចូលព្រៃទៅជាមួយគេ នៅពេលចេញប្រមាញ់ម្តងៗ ។ របៀបនេះ គឺជាព្រានរកសត្វតូចៗដូចជា ពង្រូល ត្រកួត អណ្តើក ... ហើយត្រឡប់មកវិញ ក្នុងថ្ងៃតែមួយ តែក៏មានព្រានខ្លះដែលប្រើកាំភ្លើងនោះ ក៏ត្រូវមានឆ្កែទៅជាមួយដែរ ក្នុងបំណងសុវត្ថិភាពក្រោយពេល បរបាញ់សត្វធំៗ និង សាហាវ ។

- ការប្រើអន្ទាក់វ៉ាត់ : ចំពោះព្រាននៅខេត្តកោះកុង មានព្រានខ្លះអាចមានសមត្ថភាពដាក់អន្ទាក់ រហូតដល់ ១៥០ អន្ទាក់ នៅពេលគាត់វាយអន្ទាក់ម្តងម្កាល ។ ត្រូវចំណាយពេលច្រើនសប្តាហ៍ទៅតាមទីកន្លែង ដែលមានដានសត្វ ហើយក៏ប្រើឆ្កែខ្លះៗដែរ ព្រោះពេលសត្វជាប់អន្ទាក់ ឆ្កែជាអ្នកត្រួតពិនិត្យបានល្អជាងព្រាន ។ ការដាក់អន្ទាក់នេះ ប្រើដាក់តាមគន្លងសត្វ ដើរ គឺប្រើប្រាស់ខ្សែលួស និង ដងឈើ ឬកូនឈើនៅហ្នឹងកន្លែង ហើយ ចំពោះការត្រួតពិនិត្យអន្ទាក់ មានពី ៤-៧ថ្ងៃ ត្រូវទៅ មើលម្តង ។ ព្រានដែលប្រើអន្ទាក់ អាចដាក់នៅជុំវិញព្រៃ មិនឆ្ងាយពីមូលដ្ឋានខ្លួនរស់នៅទេ មានមួយចំនួនដាក់ការពារដំណាំចំការខ្លួន ដូច្នេះ សត្វដែលបានក៏ពុំមានសត្វធំៗ ដែរ ដូចជាជ្រូកព្រៃ ឈ្លូស សំពោច តែក៏មានអ្នកខ្លះដាក់នៅឆ្ងាយៗ អាចជាប់ខ្លាឃ្មុំ និង ខ្លាធំដែរ ។

- ការដាក់អង្គប់ :

ការប្រើអង្គប់ដើម្បីចាប់សត្វនៅខេត្តកោះកុងមានការប្រើប្រាស់តិចតួចបំផុត ព្រោះនេះជាឧបករណ៍ដ៏មានគ្រោះថ្នាក់ដល់មនុស្ស និង អ្នកប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិតពីព្រៃឯទៀត ។ ឧបករណ៍នេះមាន ២យ៉ាង គឺ ម្យ៉ាងតំលើងពីបន្ទះឬស្សីស្រួចៗ វេញជាប់គ្នា រួចជីករណ្ដៅដាក់តាមផ្លូវមនុស្សដើរ ឬ គន្លងសត្វ នៅពេលសត្វដើរផុងជើងវានឹងធ្លាក់ហើយមុខស្រួចៗនៃ ចុងឬស្សី វានឹងខ្ទាស់ជាប់នៅពេលសត្វដកជើងវិញ ។ ម្យ៉ាងទៀត គេច្រើនតំលើងនៅគល់ឈើធំៗតាមគន្លងសត្វដើរ ដោយមានគន្លឹះដែលសត្វអាចជាន់ថ្លោះគន្លឹះរួបគល់ឈើនោះ ធ្លាក់សង្កត់តែម្ដង ប្រភេទឧបករណ៍នេះច្រើនប្រើប្រាស់តែលើសត្វធំៗ ហើយឆ្ងាយៗពីតំបន់មនុស្សឆ្លងកាត់ ។

ក្រៅពីឧបករណ៍ទាំង ៤ប្រភេទនេះ ខេត្តកោះកុងក៏នៅមានព្រានខ្លះប្រើឧបករណ៍ប្រមាញ់ផ្សេងៗទៀត ដែរដូចជា មីនថ្ពៃ សំរាប់ដាក់ថនិកសត្វធំៗ មាន ខ្លា ដំរី ទន្សោង .... ។ ករណីអាចមានគ្រោះថ្នាក់បំផុត ដូចជានៅស្រុកបុទុមសាគរ(អណ្ដូងទឹកមានប្រជាជន២នាក់ត្រូវរងគ្រោះថ្នាក់ដក់ជីវិតដោយសារមីនថ្ពៃរបស់ព្រានក្នុងពេលយើងបានទៅកាន់ទីនោះ ។ អំពីស្ថានភាពប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ទាំងនេះយើងអាចកំណត់បានពីភាពខុសៗគ្នាតាមស្រុកនីមួយៗដូចតទៅ :

* ចំពោះព្រាននៅក្នុងស្រុកគីរីសាគរ គាត់តែងប្រើនូវឧបករណ៍ដូចជា កាំភ្លើង ផ្ដៃ និង អន្ទាក់វ៉ាត់ នៅពេលពួកគាត់ ចូលទៅក្នុងព្រៃ គាត់តែងរៀបចំពិធីសែនព្រេន មានចេក និង ធូប ។

- ការប្រមាញ់កាំភ្លើង គាត់បានយកមកច្នៃធ្វើជាកាំភ្លើងសំរាប់បាញ់សត្វ ។

- វិធីសាស្ត្រនៃការលាយរំសេវ គាត់យកដើមទៀវមកកិនឱ្យម៉ត់ដូចម្សៅ រួចគាត់បានយកមកដាក់ជាកិបរួចបាញ់តែម្ដងបានចំងាយពី ៥០-៦០ម (កំលាំងវាទៅតាមជើងដាក់រំសេវតិចឬច្រើន) ។

- ចំពោះផ្ដៃប្រមាញ់ គេច្រើនបង្ហាត់ឱ្យចេះដើររកសត្វដោយខ្លួនឯងនៅពេលវាជួបប្រទះ ដូចជា សត្វ ត្រកួត, អណ្ដើក និង ខាំសត្វមួយចំនួនដែលជាប់អន្ទាក់ ។

- ការដាក់អន្ទាក់ព្រានភាគច្រើនជីករណ្ដៅ ហើយយកខ្សែកាបមកដាក់ពីលើរន្ធ បន្ទាប់មកគោងដើមឈើតូចល្មម មកចងជាប់នឹងខ្សែអន្ទាក់ ។ គាត់ច្រើនដាក់តាមគន្លងដែលសត្វបើកផ្លូវមក ឬ នៅក្បែរចំការនៅពេលស្រូវទុំ និង ខែ ដាំដំឡូង ។ ព្រានដែលរស់នៅក្នុងស្រុកគីរីសាគរក្នុងមួយនាក់ៗ យ៉ាងហោចក៏មានអន្ទាក់ពី ៥០-៦០អន្ទាក់ដែរ ។ នៅពេល ដាក់អន្ទាក់ ហើយយ៉ាងតិចណាស់ ៤-៥ថ្ងៃ ទៅមើលម្ដង តែចំពោះសត្វដែលជាប់ច្រើនប្រភេទសត្វ ឈ្លូស , ជ្រូកព្រៃ , សំពោច ... ។

* ចំពោះព្រានដែលមានមុខរបរប្រមាញ់នៅក្នុងស្រុកមណ្ឌលសីមា គាត់តែងប្រើឧបករណ៍ប្រមាញ់ដូចជា កាំភ្លើង , ផ្ដៃ អន្ទាក់វ៉ាត់ ដាក់អង្គប់ ។

- ចំពោះការប្រើកាំភ្លើង ព្រានច្រើនយកកាំភ្លើងច្នៃយកមកបាញ់សត្វដូចជា កាំភ្លើងចុកស្រកីដូង ហើយពួកគេបានខ្ចី កាំភ្លើងពីទាហានយកទៅបាញ់សត្វ ។

- គាត់បានប្រើឆ្កែដេញសត្វត្រកួត ។

- ចំពោះអន្ទាក់វ៉ាត់ គេច្រើនប្រើដូចស្រុកដទៃទៀត ។

-ចំពោះអង្គប់ ព្រានច្រើនយកដើមឈើដែលរលំនៅទីនោះ ហើយស្ទួចឡើងទៅលើសំរាប់ដាក់សត្វធំៗ ព្រានដែល បានរស់នៅក្នុងស្រុកមណ្ឌលសីមាក្នុងមួយនាក់ យ៉ាងហោចណាស់ក៏មានអន្ទាក់ពី ២០-៣០ដែរ ។ នៅពេលដែលគាត់ដើរដាក់ អន្ទាក់រួច ហើយយ៉ាងហោចណាស់ក៏ ៥-៧ថ្ងៃ ទើបគាត់ទៅមើលអន្ទាក់របស់គាត់ សត្វដែលច្រើនជាប់គឺ សត្វឈ្លូស, ជ្រូកព្រៃ ..... ។

* ចំពោះព្រានដែលមានមុខរបរប្រមាញ់នៅក្នុងស្រុកស្រែអំបិល គាត់តែងតែប្រើកាំភ្លើង ឆ្កែ និងអន្ទាក់ ។ នៅពេល ពួកគាត់ចូលទៅក្នុងព្រៃ ពួកគាត់តែងតែសូត្របាលីបិទ-បើក ដើម្បីចូលទៅបរបាញ់សត្វ ។

- ចំណែកនៅស្រុកស្រែអំបិល ពួកគាត់តែងតែខ្ចីកាំភ្លើងពីទាហានដើម្បីយកទៅបរបាញ់សត្វ គាត់គ្មានកាំភ្លើងផ្ទាល់ ខ្លួនទេ ។

- ភាគច្រើននៅតំបន់ស្រែអំបិល ពួកគាត់ច្រើនឆ្កែដើម្បីរកសត្វ ភាគច្រើនដែលគាត់បានសត្វគឺ ត្រកួត, ពង្រួល, អណ្ដើក .... ។

- ចំពោះការប្រើអន្ទាក់វិញ មានជាមធ្យម ព្រោះគាត់ច្រើនយកទៅដាក់ជុំវិញចំការរបស់គាត់ និង ក្នុងព្រៃបន្តិចបន្តួច ។

- នៅស្រុកស្រែអំបិល ភាគតិចណាស់ដែលគាត់បានប្រើអន្ទាក់ចាប់ពី ១០០-១៥០អន្ទាក់ ។ នៅពេលគាត់ទៅមើល អន្ទាក់ ៤-៥ថ្ងៃ មើលម្ដង ភាគច្រើនសត្វដែលជាប់ គឺ សត្វឈ្លូស , ជ្រូកព្រៃ ... ។

* ចំពោះព្រានដែលមានមុខរបរប្រមាញ់នៅក្នុងស្រុកបុទុមសាគរ តែងតែប្រើកាំភ្លើង ឆ្កែ និង អន្ទាក់ ។

- ចំពោះកាំភ្លើង ព្រានមិនសូវជាមានច្រើន ដូចស្រុកដទៃទៀតទេ ។

-គាត់បានបណ្ដើរឆ្កែយ៉ាងតិច ៤-៥ក្បាល ដើម្បីឱ្យវារកសត្វឱ្យគាត់ សត្វដែលបានមកពីការបណ្ដើរច្រើនសត្វពង្រួល ត្រកួត, អណ្ដើក ។

- ភាគច្រើននៅស្រុកបុទុមសាគរ ព្រានច្រើនប្រើអន្ទាក់សំរាប់ដាក់សត្វ ។

ចំពោះព្រានដែលមានអន្ទាក់យ៉ាងហោចណាស់ក៏២០-៣០អន្ទាក់ដែរ ។ចំពោះរយៈពេលដែល គាត់ទៅមើល អន្ទាក់ ៥-៧ថ្ងៃម្ដង ។ ចំណែកឯសត្វដែលគាត់បានពីការដាក់អន្ទាក់ភាគច្រើនជាប់សត្វ ឈ្លូស , ប្រើស , ជ្រូកព្រៃ , ខ្លារខិន ... ។

ចំពោះព្រានដែលមានមុខរបរប្រមាញ់នៅក្នុងស្រុកថ្មបាំងគាត់តែងតែប្រើឧបករណ៍កាំភ្លើង ឆ្កែ និងអន្ទាក់ ... ។

- ចំពោះព្រាននៅក្នុងស្រុកថ្មបាំងភាគច្រើន ពួកគាត់ប្រើកាំភ្លើងដើម្បីបរបាញ់សត្វធំៗ ។

- ចំណែកឯឆ្កែវិញ ពួកគាត់មិនសូវជាប្រើឆ្កែទេ ។

- ចំពោះអន្ទាក់ពួកគាត់ប្រើអន្ទាក់ភាគច្រើនលើកលែងតែទាហាន ដែលមិនប្រើអន្ទាក់ ។

- ចំពោះព្រានដែលមានអន្ទាក់យ៉ាងហោចណាស់ក៏ ២០-៣០អន្ទាក់ដែរ ។ រយៈពេលដែលពួកគាត់ ទៅមើល ៥-៧ថ្ងៃ ទើបមើលម្តង ។ សត្វដែលបានមកពីការដាក់អន្ទាក់ភាគច្រើនគឺ សត្វ ជ្រូកព្រៃ, ឈ្លូស, ប្រើស , និង ខ្លា ។

* ចំពោះព្រានដែលមានមុខរបរប្រមាញ់នៅក្នុងស្រុកកោះកុង គាត់តែងតែប្រើប្រាស់កាំភ្លើង ឆ្កែ និង អន្ទាក់ ។

- នៅក្នុងស្រុកកោះកុង ព្រានភាគច្រើនប្រើប្រាស់កាំភ្លើងសំរាប់បរបាញ់សត្វ ។

- ចំពោះការបណ្តើរឆ្កែ មានតិចតួចបំផុតដែលគាត់យកឆ្កែធ្វើជាមុខរបរដើម្បីរកសត្វឱ្យគាត់នោះ ។

- ចំពោះការប្រើអន្ទាក់ជាមធ្យម ព្រានប្រើប្រាស់សំរាប់ដាក់ការពារចំការរបស់គាត់ និង នៅក្នុងព្រៃ បន្តិចបន្តួច ។

- ចំពោះព្រានមួយចំនួនដែលគាត់បានដើរឆ្លុះនៅពេលយប់ គាត់ច្រើនយកឆ្កែទៅជាមួយដើម្បីឱ្យជួយរកសត្វឱ្យគាត់ ដើម្បីបាញ់ ។

- ចំពោះព្រានដែលមានអន្ទាក់យ៉ាងហោចណាស់ពី ២០-៣០ អន្ទាក់ដែរ ។ រយៈពេមដែលគាត់ទៅមើល ៣-៤ថ្ងៃទើបទៅមើលម្តង ហើយសត្វដែលជាប់អន្ទាក់បានភាគច្រើនមាន សត្វឈ្លូស, ខ្លា, ប្រើស, ជ្រូកព្រៃ ... ។ ជារួមចំពោះព្រានដែលប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ខាងលើនេះយើងអាចកំណត់ភាគរយដូចតទៅៈ

* ព្រាន ១៥% ប្រើកាំភ្លើង និង អន្ទាក់
* ព្រាន ២៥% ប្រើកាំភ្លើង និង ឆ្កែ
* ព្រាន ៣០% ប្រើកាំភ្លើង ឆ្កែ និង អន្ទាក់
* ព្រាន ៥% ប្រើកាំភ្លើង អន្ទាក់ និង អង្គប់
* ព្រាន ៥% ប្រើឆ្កែ អង្គប់ និង អន្ទាក់
* ព្រាន ១៥% ប្រើឆ្កែ និង អន្ទាក់
* ព្រាន ៥% ប្រើអន្ទាក់

ឧបករណ៍អន្ទាក់សំរាប់ដាក់សត្វ ខ្លា ឈ្លូស ទ្រើស.......
ថតដោយលោក វ៉ែន ម៉ុនធឿន

៥.២.៤ ការបែងចែកផលប្រមាញ់ :

ចំពោះផលប្រមាញ់សត្វព្រៃរបស់ព្រាននៅខេត្តកោះកុងយើងសង្កេតឃើញថាពុំមានការជួញដូរជា លក្ខណៈពាណិជ្ជកម្មទាំងស្រុងទេករណីខ្លះនៃសត្វមានតំលៃដូចជាខ្លាធំដែលគេអាចបានទទួលតំលៃខ្ពស់នោះ គឺចាំបាច់ត្រូវលក់ទាំងអស់(ឆ្អឹង) ។ឯប្រភេទសត្វឯទៀតដែលគេធ្លាប់បរបាញ់កន្លងមកគឺគ្រាន់តែសំរាប់ជា អាហារប្រចាំគ្រួសារតែប៉ុណ្ណោះប៉ុន្តែមិនជារៀងរាល់ថ្ងៃទេគឺបង្គ្រប់មួយចំណែកឬចែកចាយគ្នាទៅវិញទៅមក នៅក្នុងសហគមន៍ ឬញាត្តិរបស់គេឧទាហរណ៍ សត្វឈ្លូស ជ្រូកព្រៃ ... (សត្វតូចៗ) ។

មានព្រានតិចណាស់ដែលលក់ដូរផលប្រមាញ់ខ្លះ ករណីនេះដូចជាសត្វធំៗ គេពុំអាចទុកដាក់បានយូរ ឬហូបអស់ទើបគេលក់ មានទន្សោង ឬក៏សត្វរស់ខ្លះៗដែលជាប់អន្ទាក់ មានខ្លាឃ្មុំ ។ ក៏ប៉ុន្តែក៏មានប្រភេទ សត្វខ្លះគេត្រូវតែបង្ខំចិត្តលក់ទាំងអស់ទោះបីជាពុំមានអាហារក្នុងគ្រួសារយ៉ាងណាក្តីនោះគឺប្រភេទសត្វពង្រូលព្រោះជាប្រភេទសត្វមានតំលៃខ្ពស់អាចឱ្យគេបានផលចំណូលច្រើនដោះស្រាយមុខម្ហូបអាហារផ្សេងៗវិញ ។សត្វពង្រូលតំបន់នេះមានតំលៃពី៧-១០ម៉ឺនរៀលក្នុងមួយគីឡូក្រាមទៅតាមខ្នាតលេខ១ឬលេខ២ ។ក្នុងចំណោមព្រាននៅក្នុងខេត្តមានតែព្រាននៅស្រុកស្រែអំបិលភាគច្រើនមានការរុករកប្រភេទសត្វពង្រូលដូច្នេះហើយបានជាគេចិញ្ចឹមឆ្កែសំរាប់ប្រមាញ់ក្នុងគ្រួសារមានចំនួនច្រើន ។

ជារួមភាគរយនៃការបែងចែកផលប្រមាញ់របស់ព្រានមាន:

ព្រាន ៧០% ប្រើប្រាស់សំរាប់លក់ខ្លះ និង ទុកខ្លះ

ព្រាន ២០% ប្រើប្រាស់សំរាប់ទុកជាអាហារ

ព្រាន ៥% ប្រើប្រាស់សំរាប់លក់ទាំងអស់

ព្រាន ៥% ប្រើប្រាស់សំរាប់ទុកជាអាហារសំរាប់លក់ខ្លះទុកខ្លះ

៥.២.៩ សារៈសំខាន់នៃការប្រមាញ់ចំពោះគ្រួសារ :

ចំពោះសារៈសំខាន់នៃការប្រមាញ់ក្នុងគ្រួសារព្រាននៅខេត្តនេះគឺមានកំរិតល្មមប៉ុណ្ណោះព្រោះពួកគេ ពុំចាត់ទុករបរប្រមាញ់នេះជាអាជីពទម្រាំងគ្រប់ព្រានដែលបានសំភាសន៏ក៏ដូចជាព្រានឯទៀតសុទ្ធតែមានរបរធ្វើស្រែឬចំការ ការបរបាញ់អាចនិយាយបានថាគ្រាន់ជាពេលទំនេរដើម្បីដោះស្រាយជីវភាពខ្លះៗបង្គ្រប់លើផលចំណូលពីផលដំណាំរបស់ពួកគេ។មានព្រានចំនួនតិចតួចដែលបានឆ្លើយថាការបរបាញ់របស់គាត់វាសំខាន់ណាស់ចំពោះគាត់តែនេះគ្រាន់ជាចំណែកមួយជួយបំពេញលើម្ហូបអាហារវាពុំមែនមានអត្ថន័យលើផ្នែក ពាណិជ្ជកម្មទេ ។

សារៈសំខាន់នៃការប្រមាញ់ចំពោះគ្រួសារព្រានបានគិតជាភាគរយមានដូចតទៅ :

ព្រាន ៨៥% ឆ្លើយថាការបរបាញ់មានសារៈសំខាន់ល្មម

ព្រាន ១០% ឆ្លើយថាការបរបាញ់ពុំមានសារៈសំខាន់ទេ

ព្រាន ៥% ឆ្លើយថាការបរបាញ់សំខាន់ណាស់ចំពោះគ្រួសារ

អំពីការបង្ហាត់បង្រៀនរបស់ព្រានដល់កូនចៅបន្ត(ស្នង) លើចំណេះវិជ្ជាបរបាញ់ព្រានទាំង២០នាក់ពុំមានការចាប់អារម្មណ៍ទេហើយគេបានឆ្លើយថាមិនមានសារៈសំខាន់អ្វីនឹងឱ្យកូនចៅគេរៀនទេព្រោះថា ផលចំណូលពីការប្រមាញ់វាពុំប្រសើរជាងផលដែលបានមកពីការធ្វើស្រែចំការទេជូនកាលខាតបង់ពេលវេលាដែលត្រូវចាកចេញពីផ្ទះផងនិងជាទង្វើបញ្រ្ចាស់នឹងការហាមឃាត់របស់រដ្ឋាភិបាលផង ។ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងណាក្តីកូនចៅជំនាន់ក្រោយរបស់ពួកគេនឹងអាចចាប់បានពីទំលាប់ដដែលៗនេះបានដែរគួរបញ្ជាក់ថាចំពោះអ្នកព្រៃភ្នំឬប្រជាជនក្បែរជើងព្រៃដែលមានជីវភាពផ្សារភ្ជាប់និងរស់ពីផលព្រៃឈើទាំងអស់ បានពឹងផ្អែកលើធម្មជាតិដែលមាននៅក្បែរខ្លួនដូច្នេះទោះបីពុំមានការបង្ហាត់ពីឪពុកឬអ្នកដទៃក៏ដោយ ក៏កូនចៅជំនាន់ក្រោយអាច បន្តស្វែងយល់បានដោយខ្លួនឯង ពីរបៀបធ្វើស្រែ-ចំការ-បរបាញ់ ..... ។ល។

៥.២.១០ ចំណេះនិងរបស់ព្រានទីនគោចរសត្វព្រៃរងស់រដ្ឋាភិបាល :

កន្លងទៅ ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខា-ប្រមាញ់ និងនេសាទ បានចេញសេចក្តីប្រកាសលេខ ៣៥៩ ប្រក.កសក ចុះថ្ងៃទី ០១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ១៩៩៤ អំពី ហាមឃាត់ការបរបាញ់សត្វព្រៃទាំងបីថ្នាក់ (ថនិកសត្វ, ឧរង្គសត្វ, បក្សីសត្វ) និង សេចក្តី ប្រកាសរួមបន្ថែមរវាងក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខា-ប្រមាញ់ និង នេសាទ និង ក្រសួងបរិស្ថាន លេខ ១៥៦៣ ក្រក.បស្ថ ចុះថ្ងៃទី២០ខែកញ្ញាឆ្នាំ១៩៩៦ដែលក្នុងនោះមានថនិកសត្វ ៣៦ប្រភេទឧរង្គសត្វ៦ប្រភេទនិងបក្សី១០២ប្រភេទ។

រហូតដល់ពេលនេះ យើងបានចូលជាសមាជិកនៃសន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិ CITES ក៏បានពង្រឹងបន្ថែមលើការធ្វើអាជីវកម្ម សត្វព្រៃទៅ បរទេសដោយពុំមានច្បាប់ និង មានសត្វមួយ ចំនួនបានដាក់ បំរាមដាច់ខាតលើការនាំចេញនេះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ អ្វីដែលមានមកហើយនេះហាក់ពុំទាន់បានជ្រួតជ្រាបស៊ីជំរៅដល់ប្រជាជនមូលដ្ឋាននិងអ្នកប្រកបមុខរបរបាញ់នៅ ឡើយ ។ ចំពោះតួលេខ យើងបានស្រង់ពីទំរង់ សំភាសន៍ ឃើញថា :

-៦០% នៃព្រានបានឆ្លើយថាបានដឹងពីនយោបាយសត្វព្រៃរបស់រដ្ឋាភិបាលប៉ុន្តែពួកគេបានដឹងតែតិចតួចប៉ុណ្ណោះគឺពុំស៊ីជំរៅទេព្រោះពុំមានសមត្ថកិច្ចជំនាញ ឬអាជ្ញាធរចុះបង្រៀនដល់មូលដ្ឋានក្រៅពីការឮតៗ គ្នា និង តាមវិទ្យុ ដូចជាគេ មិនឱ្យបាញ់ សត្វដំរី - ទន្សោង - ខ្ទីង - ខ្ទីងពស់ (ខ្ទីងវល្លិ៍) - គោព្រៃ ។

- ៤០% នៃព្រាន ពុំទាន់ដឹងថា ច្បាប់របស់រដ្ឋាភិបាលលើសត្វព្រៃដូចម្តេច ហើយគេក៏ពុំដែលដឹងថា សត្វប្រភេទណា ត្រូវហាមឃាត់ ប្រភេទណាអនុញ្ញាតឱ្យបរបាញ់ ។

ចំពោះការយល់ព្រម ឬមិនយល់ព្រមលើនយោបាយសត្វព្រៃនេះ (ច្បាប់) បញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា មានរហូតដល់ ៨៥% នៃព្រានទទួលយកនិងអប់រំដោយយល់ថាវាជាការងារដ៏ល្អមួយនិងជាពេលវេលាត្រូវ ទប់ស្កាត់លើការបំផ្លាញធនធានសត្វព្រៃហើយក្រៅពីនេះគេគ្រាន់តែមានសំណូមពរឱ្យមានការបន្ធូរបន្ថយខ្លះៗ លើប្រភេទសត្វដែលសំបូរ សំរាប់ជាចំណីអាហារប្រចាំថ្ងៃរបស់គាត់ និង ការបរបាញ់ដើម្បីការពារផលដំណាំ ប៉ុណ្ណោះ ។

មានតែ៥% នៃព្រាន បានសំដែងនូវការមិន ពេញចិត្តពីការហាមឃាត់ការបរបាញ់សត្វព្រៃ ព្រោះគាត់ យល់ថា ធ្វើឱ្យជីវភាពរបស់គាត់កាន់តែដុនដាបម្យ៉ាងសត្វព្រៃទាំងអស់វាសំខាន់សំរាប់គាត់លើផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ប្រចាំថ្ងៃតែប៉ុណ្ណោះ ។

១០% នៃព្រាន ពុំបានបញ្ចេញយោបល់លើសំនួរទេ ដោយទុកលើការសំរេចពីរដ្ឋាភិបាល យ៉ាងណានោះ គាត់នឹងចាំតែ អនុវត្តតាម ក៏ប៉ុន្តែក៏មានការត្អូញត្អែរពីការលំបាកចំពោះគ្រួសារគាត់ ព្រោះគាត់យល់ថា ការរស់ នៅរបស់គាត់មិនអាចជៀស ផុតពីការបរបាញ់ខ្លះៗទេ ។

ចំណុចគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍មួយគឺក្រោយពីសិក្ខាសាលាស្តីអំពីការអភិរក្សសត្វខ្លាធំនៅតាមបណ្តាខេត្ត មួយចំនួន រួចមកដោយមានការផ្សព្វផ្សាយឃើញថាមានភាពរីកសាយយ៉ាងរហ័សដូចដែលសំនួរទាក់ទងនឹងការបរបាញ់ខ្លា ក៏មាន ព្រានខ្លះឆ្លើយថា "ខ្លាឥឡូវគេហាមតឹងរឹងណាស់មិនឱ្យបរបាញ់ទេ" ដែលអាចឱ្យយើងដឹងថាវិធានការណាមួយចំពោះ ប្រជាជនមូលដ្ឋាន វាពុំមានការលំបាកនឹងទទួលលទ្ធផលឡើយ ប្រសិនបើការផ្សព្វផ្សាយនិង បំរាមបានទៅដល់ទីនោះ ។

៥.២.១១ ចំណេះដឹងរបស់ព្រានទៅលើការអភិរក្ស :

ទាក់ទងនឹងសំនួរនេះឃើញថា ភាគរយនៃចំនួនព្រានបានសំភាសន៍មាន :

- ៤០% ឆ្លើយថា យល់ ព្រោះការការពារសត្វព្រៃវានឹងធ្វើឱ្យសត្វនៅគង់វង្ស អាចរក្សាទុកឱ្យកូនៗរបស់គាត់បាន ស្គាល់ អាចធ្វើឱ្យចំនួនសត្វសំបូរឡើងវិញ និង មិនបាត់ពូជដូចជា សត្វរមាស ដែលគាត់ធ្លាប់ឮតែឈ្មោះពុំដែលបានឃើញ រូបសត្វរមាសផ្ទាល់ ម្យ៉ាងក៏ជាគុណសម្បត្តិមួយសំរាប់ពួកគាត់ដែរ ព្រោះបើសត្វសំបូរ វានឹងផ្តល់ជាអាហារដល់គាត់ប្រសើរវិញ ។ ជាឧទាហរណ៍ ការយល់ឃើញរបស់ពួកគាត់ទាំងនេះថា ឥឡូវមានការបរបាញ់ច្រើនគ្រប់ៗគ្នា នាំឱ្យមានការលំបាក ព្រោះសត្វកាន់តែថយទៅៗ តែប្រសិនបើមានម្នាក់មិនបរបាញ់ដោយយល់ពីប្រការខាងលើ ក៏ពុំមានន័យថា អ្នកឯទៀតឈប់ដែរ ដែលនេះជាសន្ទុះមួយធ្វើឱ្យសត្វព្រៃវិនាសយ៉ាងលឿនដូច្នេះការការពារណាមួយពីរដ្ឋាភិបាលជាការដ៏ល្អអាចឱ្យគាត់ទទួលយកបាន ឯ ៦០%ទៀតពុំទាន់យល់ពីអត្ថន័យនៃការការពារសត្វព្រៃនៅឡើយ ព្រោះមួយចំនួននៃព្រាននេះ ពុំទាន់បានទទួលពីហេតុផលពីគុណសម្បត្តិនៃការបាត់បង់សត្វព្រៃទេ ពិសេសគាត់មិនដឹងថា គោលការណ៍នៃការ " អភិរក្ស " យ៉ាងដូចម្តេច ! ។

៥.២.១២ ការវាយតម្លៃរបស់ព្រានលើស្ថានភាពសត្វព្រៃ :

លើចំណុចនេះ ស្ទើរតែគ្រប់ព្រាន មានការត្អូញត្អែរពីការលំបាករបស់គាត់ក្នុងការរុករកសត្វព្រៃ ព្រោះពេលវេលាទៅរកម្តងម្កាលបានសត្វតិចតួច ឬជួនកាលមិនបាន ដោយចំណាយពេលវេលាច្រើន និង ត្រូវចេញទៅតំបន់ឆ្ងាយៗពីភូមិករ ប្រសិនបើគាត់ចង់បានសត្វធំៗ ។ បញ្ហានេះក៏បណ្តាលមកពីការថយចុះនៃចំនួនសត្វ ទូទៅ និង ចំនួនប្រភេទខ្លះកាន់តែខ្សត់ទៅៗក៏ដូចជាបរិមាណដែរ ក្នុងចំលើយរបស់ព្រានអំពីស្ថានភាព សត្វព្រៃនេះ មានព្រាន ៨៥%ទទួលស្គាល់ថាគឺពិតជាថយចុះយ៉ាងខ្លាំងបើប្រៀបធៀបនឹងរយៈពេល៥ឆ្នាំមុនព្រោះសំដីរបស់គាត់គឺកាលពីមុនសត្វតូចៗងាយរកបានសំរាប់ជាម្ហូបក៏មានពេលខ្លះពិបាកការពារផលដំណាំផងដូចជាជ្រូកព្រៃ-ឈ្លូស-ស្វាសេក...។

ដូច្នេះក្នុងចំនួននេះមាន៧០%ដែលឆ្លើយថាមានការព្រួយបារម្ភណ៍ប្រសិនបើបរិមាណសត្វថយចុះរៀងរាល់ថ្ងៃវាអាចធ្វើឱ្យប្រភេទខ្លះបាត់បង់ដូចជា សត្វ រមាសទៀត ហើយក៏ជាការលំបាកក្នុងការប្រមាញ់ដែរ ។

មានព្រានតែ ៥% ប៉ុណ្ណោះ ឆ្លើយថា សត្វនៅថេរ ដូចកាលពី ៥ឆ្នាំមុន និង ១០%ទៀត ពុំបានឆ្លើយលើសំនួរនេះទេ ព្រោះគាត់ពុំបានសំគាល់ពីបញ្ហានេះ ។ ក្នុងចំនួននេះ ២០% ពុំបានសំដែងពីការព្រួយបារម្ភណ៍លើការថយចុះនៃសត្វព្រៃក្នុងតំបន់ទេ និង ១០% ពុំមានយោបល់ ។ ការមិនកង្វល់នូវបរិមាណសត្វព្រៃនេះក៏ព្រោះតែគាត់ទាំងនោះយល់ថា សត្វព្រៃវាពុំមានសារៈសំខាន់សំរាប់គាត់ជាងមុខរបរស្រែចំការទេ ម្យ៉ាងគាត់ ឆ្លើយថា បើអស់សត្វព្រៃក៏មិនជាបញ្ហាដែរ គាត់អាច ចិញ្ចឹមសត្វស្រុក ដូចជា គោ - ក្របី - ជ្រូក - មាន់ ... ក៏អាចដោះស្រាយជីវភាពបានដែរ ហើយមិនលំបាកចូលព្រៃដើរ បរបាញ់ផង ។

សកម្មភាពសំភាសន៍ព្រាននៅក្នុង ខេត្តកោះកុង

ថតដោយលោក វ៉ៃ ប៊ុនធឿន

សកម្មភាពសំភាសន៍នៅក្នុង ខេត្តកោះកុង

ថតដោយលោក អ៊ុច សីហា

៥.៣ ភូមិភាគខាងជើងបឹងទន្លេសាប

៥.៣.១ ជួបខ្លា :

គឺជាពេលវេលាមួយសំខាន់ក្នុងការប្រមាញ់របស់ព្រាន ដែលតែងតែខិតខំស្វែង រកគ្រប់ទីកន្លែងតាមតំបន់ផ្សេងៗ ។ ក្នុងការជួបខ្លាម្តងៗ ពួកគេមានបំណងថានឹងបាញ់ ឬ ដាក់អន្ទាក់ដើម្បីចាប់ខ្លាបាន ។ គ្រប់ទំរង់សំភាសន៍របស់ព្រាននីមួយៗ សុទ្ធតែបានឃើញខ្លា ដូចនេះបានន័យថា នៅតាមតំបន់ភូមិភាគខាងជើងបឹងទន្លេសាបសុទ្ធតែជាតំបន់ដែលគ្របដណ្តប់ដោយរុក្ខជាតិ ស្មៅ ព្រៃស្រោង ព្រៃល្បោះ ដែលបង្កភាពងាយស្រួលដល់ការរស់នៅរបស់សត្វខ្លា និង ជាទីប្រជុំជននៃថនិកសត្វដទៃទៀត ។

នៅចន្លោះឆ្នាំ ១៩៩៨-១៩៩៩ បានធ្វើការសំភាសន៍ និងកំនត់យកព្រាន ១៥នាក់ដែលបង្ហាញដូចខាង ក្រោម:

១៥នាក់ត្រូវជា ១០០%នៃព្រានដែលសុទ្ធតែបានឃើញខ្លាក្នុងនោះមាន:

-៧នាក់ត្រូវជា ៤៧% ដែលបានឃើញខ្លាពី ១-២ដង

-៧នាក់ត្រូវជា ៤៧%ដែលបានឃើញខ្លាពី ៣-៥ដង

-១នាក់ត្រូវជា ៦%ដែលបានឃើញខ្លាពី ៩-១០ដង

៥.៣.២ ឃើញដាន :

នេះជាទិន្នន័យមួយដែលបង្ហាញពីវត្តមានដានជើងខ្លាដែលបានឃើញមានចំនួនច្រើនដង ។ កត្តាទាំងនេះហើយបានជាបណ្តាព្រានព្យាយាមចេញទៅប្រមាញ់ ពីព្រោះពួកគេយល់ថាសត្វខ្លាគឺ ជាសត្វដែលមានសារៈសំខាន់ និងបានតំលៃខ្ពស់ ។

ដូច្នេះក្នុងការសំភាសន៍យើងបានបង្ហាញដូចខាងក្រោម:

១៥នាក់ត្រូវជា ១០០% នៃព្រានសុទ្ធតែបានឃើញដានក្នុងនោះមាន:

-១៣នាក់ត្រូវជា ៨៧% ដែលបានឃើញដានជើងខ្លាច្រើនដង

-២នាក់ត្រូវជា ១៣% ដែលបានឃើញដានជើងខ្លាពី ៧-១៥ដង

លក្ខណៈខុសគ្នារវាងដានជើងខ្លាធំ និង ខ្លារខិន :

តាមបណ្តាព្រានមានអណះអំណាងខុសៗគ្នាដូចខាងក្រោម :

. ដានជើងខ្លាធំ ធំជាងដានជើងខ្លារខិន

. ដានជើងខ្លាធំ មានកែងធំជាងដានជើងខ្លារខិន

. ដានជើងខ្លាធំរាងមូល ឯដានជើងខ្លារខិនរាងមូលទ្រវែង

៥.៣.៣ ទិន្នន័យខ្លាដែលបានសំលាប់ :

នៅក្នុងការចុះសំភាសន៍ពតិមានដែលទាក់ទងទៅ នឹងខ្លាត្រូវបានប្រមូលគ្រប់ជ្រុងជ្រោយចំពោះ សកម្មភាពដែលមាននៅតាមតំបន់ព្រៃ។ ក្នុងករណីនេះ គ្រប់ទំរង់សំភាសន៍ មានការប្រុងប្រយ័ត្នជានិច្ច ក្នុងការកត់ត្រានូវហេតុការពិតប្រាកដរបស់ព្រាន ដូចជា ព្រានខ្លះបានឮព្រានខ្លះបានឃើញ និង ខ្លះទៀតបានសំលាប់ ខ្លាដោយផ្ទាល់ និង មួយចំនួនចាប់បានកូនខ្លា ។

នៅក្នុងការប្រមូលទិន្នន័យ យើងមិនអាចរាប់យកចំនួនខ្លាដែលបានសំលាប់ទាំងអស់ដែលសំភាសន៍ព្រានមកធ្វើជា ទិន្នន័យសរុបបានទេ ពីព្រោះថា មានព្រានខ្លះមានពតិមានរួមក្នុងដំណើរតែមួយ ដែលអាចឱ្យកើនជាចំនួនទិន្នន័យ ។ ដូចនេះ ក្នុងការសំភាសន៍ យើងបានជ្រើសរើសយកពតិមានតែមួយ ចំពោះព្រានពីរនាក់ដែលបានឃើញ ឮ ឬជាសកម្មភាពសំលាប់ផ្ទាល់ ចាប់បាន ដូចគ្នាធ្វើជាទិន្នន័យរួម ។

ការប្រមូលទិន្នន័យចំពោះខ្លាដែលបានសំលាប់មានបង្ហាញដូចខាងក្រោមៈ

ខេត្តសៀមរាប

-ស្រុកស្វាយលើ

មានខ្លាចំនួន៦ក្បាលត្រូវបានសំលាប់ដោយព្រាននៅតំបន់ភ្នំព្រេច,ភ្នំរាម,ព្រៃស្អាកនិងជីសូរ ។កូនខ្លាពីរត្រូវចាប់បាននៅតំបន់ភ្នំរាម ។

-ស្រុកអន្លង់វែង មានខ្លាចំនួន ២ក្បាលត្រូវបានសំលាប់ដោយព្រាន នៅព្រៃចាប់ចោរ និង ព្រៃស្អាក ។

ខេត្តព្រះវិហារ

-ស្រុកគូលេន មានខ្លាចំនួន៦ក្បាលត្រូវបានសំលាប់ដោយព្រាន នៅព្រៃស្អាក,អូរទឹកខៀវ និង ភ្នំពល ។

-ស្រុកជាំក្សាន្ត មានខ្លាចំនួន២ក្បាលត្រូវបានសំលាប់ដោយព្រាននៅព្រៃស្អាត និង ត្រពាំងធំ និង កូនខ្លាចំនួន១ក្បាលទៀតចាប់បាននៅព្រៃបរ៣១ ។

-ស្រុករវៀង មានខ្លាចំនួន ៦ក្បាលត្រូវបានសំលាប់ដោយព្រាន នៅព្រៃព្រះរកា,អូរគគីរ,អូរដងផ្ចិត ។

ដូចនេះការប្រមូលទិន្នន័យបានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់តាមរយៈការសំភាសន៍ចំពោះព្រានដែលបានសំលាប់ខ្លាសរុបទាំង អស់ ២៥ក្បាល ក្នុងខេត្តសៀមរាប និង ខេត្តព្រះវិហារ ក្នុងនោះមានកូនខ្លា ៣ក្បាលត្រូវចាប់បាន ។

៥.៣.៤ ប្រភេទសត្វប្រមាញ់ :

ចំពោះព្រានម្នាក់ៗត្រូវមានបទពិសោធន៍ក្នុងការប្រមាញ់ ។ រាល់ការចេញទៅប្រមាញ់ ព្រានខ្លះមានតំណមចំពោះ គ្រួសារ ឬផ្ទាល់ខ្លួន ដូចជា : ហាមមិនឱ្យប្រពន្ធអង្គុយមាត់ជណ្ដើរ ហាមដេរ ... ។ល។ ភាគច្រើនសត្វដែលព្រានប្រមាញ់បាន ញឹកញាប់មាន : ឈ្លូស - ប្រើស - រមាំង ... ។

នៅក្នុងបញ្ជីឈ្មោះសត្វដែលព្រានប្រមាញ់បាន យើងជ្រើសរើសយកតែប្រភេទសត្វមួយចំនួនដែល សំខាន់ៗ មកបញ្ចូលក្នុងតារាងដូចខាងក្រោម ៖

តារាងចង្អាញពីប្រភេទសត្វដែលព្រានប្រមាញ់បាន

ល.រ	ថនិកសត្វ	កំរិតឆន្ទៈប្រមាញ់	បក្សី	កំរិឆន្ទៈប្រមាញ់	លូន	កំរិឆន្ទៈប្រមាញ់
១	ដំរី	២	ក្រៀល	២	ពស់ថ្លាន់	២
២	កេះ	២	ក្ងោក	២	ពស់វែក	១
៣	ខ្ទីង	១	ត្រដក	២	អន្សង	២
៤	ទន្សោង	១	មាន់ព្រៃ	២	ត្រកួត	១
៥	ខ្លាដំបង	១	ទាព្រៃ	២		
៦	ខ្លារខិន	២	អក	២		
៧	ខ្លាឃ្មុំធំ	២				
៨	ខ្លាឃ្មុំតូច	២				
៩	រមាំង	១				
១០	ឈ្លូស	១				
១១	ប្រើស	១				
១២	ឆ្មាព្រៃ	២				
១៣	ឆ្កែព្រៃ	៣				
១៤	ជ្រូកព្រៃ	១				
១៥	ឆ្កែចចក	២				
១៦	ខ្លាត្រី	២				
១៧	រញ្ជីប្រជេះ	២				
១៨	ទោច	៣				
១៩	ពង្រូល	១				
២០	សំពោច	២				
២១	ស្វា	៣				
២២	ប្រម៉ា	២				

២៣	ខ្លែងចក	២				
២៤	រញ្ជីប្រជេះ	២				

៥.៣.៥ ការវាយប្រហារសត្វខ្លាចកលើមនុស្ស និង សត្វស្រុក :

នៅអំឡុងទស្សវត្សទី ៥០ និង ៦០ ភាពសំបូរបែបនៃធនធានធម្មជាតិ និង សត្វព្រៃ មានអត្រាខ្ពស់ជាអតិបរិមា ក្នុងនោះរួមទាំងប្រភេទសត្វខ្លាធំក៏បានចូលរួមចំណែកនៃការកើនឡើងដែរ ។ ក្នុងសម័យកាលនោះប្រជាជនក៏ដូចជាព្រាន មិនសូវហ៊ានចូលព្រៃ ឬដើរឆ្លងកាត់តំបន់ផ្សេងៗបានដោយងាយឡើយ ពីព្រោះពួកគេតែងតែខ្លាចសត្វសាហាវមកយាយី ពិសេសសត្វខ្លា ដែលពួកគេបានជួបញឹកញាប់ និង បានឮពត៌មានអំពីករណីខ្លាប្រហារមនុស្សនិងសត្វស្រុកផងដែរនេះគ្រាន់តែពតិមានដោយមិនបានបញ្ជាក់ពីទិន្នន័យទេពីព្រោះជាប្រវត្តិដែលបានកន្លងហួសជាច្រើនឆ្នាំមកហើយ ។ ប៉ុន្តែផ្ទុយពីនេះបច្ចុប្បន្នរាល់ការសំភាសន៏ព្រានគ្មានករណីនេះកើតឡើងទេ។ នេះក៏ដោយសារការប្រមាញ់របស់ពួកគេឈានទៅរកវិធីសាស្រ្តទំនើបជាច្រើនដែលអាចការពារខ្លួនគេបាន និងងាយស្រួលក្នុងការប្រមាញ់ពិសេសការប្រើកាំភ្លើងនេះតែម្តងដែលជាអាវុធមួយផ្តល់ភាពងាយស្រួលជាទីបំផុត ក្នុងការបាញ់ប្រហារសត្វខ្លា។ ម្យ៉ាងទៀតដោយសារប្រជាជននៅតំបន់នោះមិនបានរស់នៅឬចូលទៅប្រមាញ់ជាប្រចាំនៅក្នុងព្រៃយូរអង្វែងដូចតំបន់ផ្សេងៗទៀតឡើយ ។

ឧទាហរណ៏ ដូចជា តំបន់កោះកុង ប្រជាជន និង ព្រាន ចូលជាប្រចាំដើម្បីប្រមាញ់ និង រកខ្មឹម ។ ចំណែកឯភាគខាង ជើងនៃបឹងទន្លេសាប មិនទំលាប់ដូចនេះឡើយ ពួកគេគ្រាន់តែចូលទៅប្រមាញ់ ឬកាប់ឈើ រកជ័រតាមធម្មតាពួកគេចូលព្រៃ រយះពេលខ្លី ខ្លះមួយអាទិត្យ ខ្លះពីរអាទិត្យ ក៏វិលមកលំនៅដ្ឋានស្រុកភូមិរបស់ពួកគេវិញទោះជាពួកគេប្រមាញ់បានឬមិនបានក៏ដោយ។ ដូច្នេះការសំភាសន៏ភូមិភាគខាងជើងបឹងទន្លេសាបក្នុងឆ្នាំ១៩៩៨-១៩៩៩ គ្មានទិន្នន័យណាដែលបញ្ជាក់ពីករណីខ្លា
ប្រហារមនុស្សទេ។

៥.៣.៦ ប្រភេទសត្វដែលហាមឃាត់តាមប្រពៃណី-ទំនៀមទំលាប់ :

ក្នុងការប្រមាញ់សត្វព្រៃ ព្រានខ្លះមិនចំពោះសត្វព្រៃទូទៅឡើយ ក្នុងនោះ មានសត្វដែលគេតំណមមិនអាចប្រមាញ់ បាន ដូចជា :

- សត្វរញ្ជី
- សត្វខ្លែងចក
- សត្វអក

- សត្វផ្កែព្រៃ

- សត្វទោច

ក្នុងចំណោមសត្វដែលតំណមខាងលើនេះ មានព្រានខ្លះតំណម ២ប្រភេទ និងព្រានខ្លះតំណម ៣ប្រភេទ ។

ដូចនេះ យើងអាចវាយតំលៃទៅតាមព្រានដែលតំណម និង មិនតំណម មានដូចខាងក្រោម :

- មាន ២០% ស្មើនឹងព្រាន ៣នាក់ ដែលតំណមតែសត្វរញ៉ីមួយប៉ុណ្ណោះ

- មាន ៦% ស្មើនឹងព្រាន ១នាក់ ដែលតំណមតែសត្វទោចមួយប៉ុណ្ណោះ

- មាន ៦% ស្មើនឹងព្រាន ១នាក់ ដែលតំណមតែសត្វអក និង សត្វរញ៉ី

- មាន ៦% ស្មើនឹងព្រាន ១នាក់ ដែលតំណមតែសត្វអក និង សត្វទោច

- មាន ៦% ស្មើនឹងព្រាន ១នាក់ ដែលតំណមតែសត្វឆ្កែចចក និង ឆ្កែព្រៃ

- មាន ៦% ស្មើនឹងព្រាន ១នាក់ ដែលតំណមតែសត្វរញ៉ី , ឆ្កែចចក និង ឆ្កែព្រៃ

- មាន ៤៦% ស្មើនឹងព្រាន ៧នាក់ ដែលមិនតំណមសត្វព្រៃក្នុងការប្រមាញ់ ។

ដូចនេះ សរុបមក ក្នុងចំណោមព្រាន ១៥នាក់ មានព្រាន ដែលប្រមាញ់មិនតំណម ៤៦%ស្មើនឹងព្រាន ៧នាក់ និង មានព្រានដែលតំណមក្នុងការប្រមាញ់ ៥៣% ស្មើនឹងព្រាន ៨នាក់ ។

រឿងរ៉ាវដែលទាក់ទងដល់ប្រភេទសត្វទាំងនោះ

- សត្វរញ៉ី : ជាប្រភេទសត្វមួយដែលព្រានមួយចំនួនមិនប្រមាញ់ធ្វើជាអាហារ ពីព្រោះមានតំណាលតៗគ្នាមកថា : សត្វនេះ គឺជាប្រភេទសត្វដែលបណ្តាលឱ្យ កាត់លាភ សិយ ។ ពេលណាចេញទៅព្រៃ ប្រសិនបើព្រានឃើញប្រភេទសត្វនេះ គេមិនបន្តដំណើរទៅមុខទៀតទេ គឺគេត្រឡប់មកលំនៅដ្ឋានវិញ ព្រោះគេយល់ថា ប្រសិនបើព្យាយាមចេញទៅរកទៀត ក៏មិនប្រទះសត្វព្រៃដែរ ។

មានព្រានខ្លះមិនតំណមយ៉ាងដូច្នេះទេ គ្រាន់តែឃើញសត្វនេះភ្លាម គេមិនបាញ់ទេ គឺគេចាប់ដោយ ផ្ទាល់ដៃ ព្រោះគេយល់ថាធ្វើរបៀបនេះមិនបណ្តាលឱ្យគាត់កាត់លាភទេ ។ព្រានខ្លះ និយាយថាប្រភេទសត្វរញ៉ីនេះ បើកាលណាឃើញហើយ យើងធ្វើឱ្យសត្វនោះរបួស នោះណ្តាលឱ្យកាត់លាប ឬក៏រកប្រមាញ់ សត្វដទៃទៀត មិនបានដែរ ។

- សត្វឆ្កែចចក និង ឆ្កែព្រៃ : ជាប្រភេទសត្វដែលព្រានមិនសូវយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការប្រមាញ់ ដោយហេតុដូច្នេះ ហើយ ប្រភេទសត្វនេះកើនឡើងជាលំដាប់ ។ ចំពោះប្រភេទសត្វនេះ គ្មានដំណើររឿង ឬប្រវត្តិទេ ពួកគេនិយាយថា មិនប្រមាញ់ដោយសារសត្វទាំងនេះស៊ីអាហារដែលស្អុយរលួយ ហើយកាលណាយើងយកមក បរិភោគ សាច់របស់វាមិនឆ្ងាញ់ និង មានក្លិនឆ្អាប ។

- ប្រភេទសត្វអក : គឺជាប្រភេទសត្វស្លាបមួយប្រភេទដែលព្រានមិនប្រមាញ់ ពីព្រោះមានប្រវត្តិរឿងរ៉ាវតាំងពីយូរ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ ។ ប្រវត្តិរឿងនោះ គេនិយាយថា : ប្រភេទសត្វអកនេះហើរចេញទៅណាមក

ណាតែងតែទៅទាំងគូរ (ញី-ឈ្មោល) ប្រសិនបើព្រានបាញ់បានប្រភេទសត្វនេះញី ឬ ក៏ឈ្មោល ក្រោយមក សត្វនោះដឹងថាបាត់គូររបស់ខ្លួនហើយ អកតែងតែស្រែកពាសពេញព្រៃ និង ជូនកាលស្រែករហូតដល់ទីលំនៅរបស់ព្រានដែលបានបាញ់ទៀតផង ។ បន្ទាប់ពីស្រែករក គូររបស់ខ្លួនមិនឃើញហើយ សត្វនោះហោះឡើងលើ រួចទំលាក់ខ្លួនបោក នឹងដីស្លាប់តែម្តង ។

ម្យ៉ាងទៀត សត្វអកនេះ ប្រជាជនតែងតែមានជំនឿថា កាលណាសំលាប់ហើយ ក្រុមគ្រួសារដែលសំលាប់សត្វនោះ មានរឿងរ៉ាវឈ្លោះប្រកែកគ្នាក្នុងគ្រួសារ ព្រាត់ប្រាស់ប្តីប្រពន្ធ និង ខ្លះទៀតរហូតដល់ធ្លាក់ ខ្លួនឈឺរ៉ាំរ៉ៃរហូតដល់ស្លាប់ និង អ្នកខ្លះរហូតដល់ព្រាត់ប្រាស់ក្រុមគ្រួសារដោយស្លាប់ទាំងពូជតែម្តង ។

ដូច្នេះហើយ បានជាគេនិយាយថា អកមិនអាចចាកចេញពីទ្រនំ ឬក៏គូររបស់វាបានឡើយ វាមានសញ្ចេតិចេះអាល័យ ហាក់ដូចជាមនុស្សដែរ ។

- ប្រភេទសត្វទោច ៖ ទោចជាប្រភេទសត្វម្យ៉ាងដែលប្លែកពីសត្វដទៃក្នុងចំណោមសត្វដែលព្រានតម ។ មានព្រាន ខ្លះមិនបាញ់ប្រភេទសត្វនេះទេ ពីព្រោះគេយល់ថា សត្វទោចគឺជាសត្វដែលគួរឱ្យស្រលាញ់ ស្រណោះជាទីបំផុត ហើយម្យ៉ាងទៀត និស្ស័យរបស់វាចេះអាណិត ចេះយំ ចេះស្រឡាញ់កូន ចេះស្រឡាញ់គូររបស់វា ហាក់បីដូចជាមនុស្ស ។

៥.៣.៧ ឧបករណ៍ប្រមាញ់ ៖

ក្នុងការប្រមាញ់ ព្រានមានវិធីសាស្ត្រច្រើនដើម្បីប្រើប្រាស់ក្នុងការចាប់សត្វ ឬ បាញ់សត្វ ដូចជា ៖ កាំភ្លើង ឆ្កែ អន្ទាក់រ៉ាត់ អង្កប់ ។

ឧបករណ៍ ប្រើប្រាស់ ៖

- កាំភ្លើង ៖ ព្រានភាគច្រើនប្រើកាំភ្លើងដៃ ដូចជា ៖ កាំភ្លើងអាការ - ការូមីន - សេសេ - អឹមសី ... ។

- ឆ្កែ ៖ ព្រានភាគច្រើនចេញទៅប្រមាញ់តែងតែនាំទៅជាមួយនូវសត្វឆ្កែ ដើម្បីហិតក្លិនសត្វព្រៃ និង ការពារនូវគ្រោះថ្នាក់ផ្សេងៗ ដើម្បីកុំឱ្យវង្វេងផ្លូវ និង អាចប្រឆាំងជាមួយអភូតហេតុ ផ្សេងៗនៃអារក្សអ្នកតានៅក្នុងព្រៃ ។

ម្យ៉ាងទៀត ព្រានមុននឹងចេញទៅប្រមាញ់ គេត្រូវស្តោះ ឬផ្លុំមន្តអាគមន៍ ឱ្យសត្វឆ្កែរៀងរាល់ពេល ។

- អន្ទាក់រ៉ាត់ ៖ គេប្រើក្នុងការចាប់សត្វ អន្សង - ត្រកួត - ឈ្លូស - ប្រើស - ប្រមា៉ - ទន្សាយ - សំពោច - លើក លែងតែសត្វធំៗដូចជា ខ្លឹង - ទន្សោង - ដំរី ..... ។

របៀបដាក់អន្ទាក់ គេច្រើនវាយជាជួរប្រហែលពី ២០-៣០អន្ទាក់ ហើយការត្រួតពិនិត្យចេញទៅ មើលរាល់ថ្ងៃ ឬក៏រំលង មួយថ្ងៃ ។

រាល់ការចេញដំណើរទៅមើល មានសត្វជាប់អន្ទាក់ចំនួន ០១ ឬ ០២ មានដូចជាៈ ឈ្លូស ជ្រូកព្រៃ ផ្ចង និងត្រកួត ។

- អង្គប់ ៖ ព្រានភាគច្រើនគេតែងតែប្រើអង្គប់ ពីព្រោះថា វាអាចចាប់បានទាំងសត្វតូច និង សត្វធំ ។ ក្នុងការរៀបចំ ដាក់ម្តងៗ មានប្រហែលពី ២០-៣០អង្គប់ដែរ និង ត្រូវចំណាយដើមឈើទំហំធំល្មម ប្រហែលមុខកាត់ ២០-៣០សម បន្ទាប់មកនៅខាងមុខអង្គប់ គេរៀបចំទីកន្លែងឱ្យដូចជាលក្ខណៈដើម ដោយមិនឱ្យឃើញដានជើងរបស់មនុស្សឡើយ ។ ក្នុងនោះរយៈពេលនៃការត្រួតពិនិត្យសត្វ ព្រានទៅមើលជារៀងរាល់ថ្ងៃ ហើយចុងក្រោយនៃការចាប់សត្វបាន ជួនកាលអត់ ជួន កាលបាន ០១ ឬ ០២ ក្បាល (ភាគច្រើនចាប់បានតែឈ្លូស - ជ្រូកព្រៃ និង ខ្លះបានខ្លាធំ ...) ។

យោងតាមលទ្ធផលខាងលើ យើងអាចវាយតំលៃចំពោះការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ប្រមាញ់របស់ព្រានបានដូចខាង ក្រោម ៖

- ១០០% នៃព្រាន ១៥នាក់សុទ្ធតែបានប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ប្រមាញ់

ក្នុងនោះរួមមានៈ

. ៣៣% ស្មើនឹងព្រាន៥នាក់ ដែលប្រើប្រាស់កាំភ្លើង . ឆ្កែ . អន្ទាក់ . និង អង្គប់

. ២០% ស្មើនឹងព្រាន ៣នាក់ ដែលប្រើប្រាស់កាំភ្លើង ឆ្កែ និង អង្គប់

. ៣៣% ស្មើនឹងព្រាន ៥នាក់ ដែលប្រើប្រាស់កាំភ្លើង និង ឆ្កែ

. ៦% ស្មើនឹងព្រាន ១នាក់ ដែលប្រើប្រាស់កាំភ្លើង និង អង្គប់

. ៦% ស្មើនឹងព្រាន ១នាក់ ដែលប្រើប្រាស់តែកាំភ្លើង ប៉ុណ្ណោះ ។

៥.៣.៤ ការបែងចែកផលប្រមាញ់ ៖

គ្រប់ផលដែលប្រមាញ់បានទាំងអស់ ព្រានបានរក្សាទុកជាចំណីអាហារ ឬរក្សាទុកជាចំណីអាហារខ្លះ លក់ខ្លះ ។ ផលប្រយោជន៍សត្វព្រៃដែលព្រានប្រមាញ់បាន មិនចំពោះតែសាច់ប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងស្បែក ស្នែង ក៏ជាកត្តាមួយសំខាន់ក្នុង គោលបំណងរបស់ព្រានប្រាថ្នាចង់បាន ឧទាហរណ៍ ៖ ស្បែកខ្លា-ស្នែងឈ្លូស-នប់ប្រើស-ស្នែងប្រើស-ស្នែងខ្ទី-ស្នែងទន្សោង- ខ្ទីង- ខ្ទីងវល្លី ... ។

មានព្រានខ្លះក៏បានរក្សានូវរោម ប្រភេទសត្វខ្លះដែលមានប្រយោជន៍ និង មានឥទ្ធិពលដូចជា ៖ រោមពុក មាត់ អាចធ្វើជាថ្នាំផ្សេងៗ ឬក៏ថ្នាំបំពុល និង មានព្រានខ្លះសំលាប់ដំរី មិនយកសាច់ជាអាហារទេ គេបែរជាយកតែភ្លុកសំរាប់លក់ និង រោមកន្ទុយ ដែលមានជំនឿថា កាលណារក្សារោមកន្ទុយបាន ដោយយកមកធ្វើជាចញ្ចៀនពាក់នឹងដៃ ឬតំកល់ទុកក្នុងផ្ទះ នោះគេថាធ្វើឱ្យត្រជាក់ ត្រជុំ សុខសប្បាយ ។

ម្យ៉ាងទៀត សារៈប្រយោជន៍នៃសត្វព្រៃ ព្រានយកមកធ្វើជាឱសថសំរាប់ព្យាបាលជំងឺផ្សេងៗរបស់ប្រជាជនក្នុង ភូមិដ្ឋាន ឱសថទាំងនោះ មានទាំងឆ្អឹងផងដែរ ដូចជា ឆ្អឹងខ្លា,ឆ្អឹងខ្ទីងវល្លិ ... ក្រពះប្រម៉ា ... ។

ដូច្នេះ ក្នុងការវាយតំលៃទៅលើការបែងចែកផលប្រមាញ់ យើងអាចវាយតំលៃបានថា ផលប្រមាញ់ ទាំងនោះទុកជាអាហារ និង សំរាប់ទុកជាអាហារខ្លះ លក់ខ្លះ ហើយគ្មានព្រានណាម្នាក់ដែលប្រមាញ់បានលក់ ទាំងអស់នោះទេ ។

មាន ១00% ក្នុងចំណោមព្រាន ១៥នាក់ ដែលប្រមាញ់សុទ្ធតែបានបែងចែកជាផលប្រមាញ់ ។

ក្នុងនោះរួមមាន :

.២៧% នៃព្រាន ៤នាក់ ដែលប្រមាញ់ទុកជាអាហារ

.៧៣% នៃព្រាន ១១នាក់ ដែលប្រមាញ់ទុកជាអាហារខ្លះ លក់ខ្លះ ។

ចំពោះការលក់មាននាំចេញទៅលក់នៅតាមទីប្រជុំជនក្នុងប្រទេសដូចជាខេត្តសៀមរាប,កំពង់ធំ,ស្ទឹងត្រែងនិងទីក្រុងហើយខ្លះទៀត នាំចេញតាមច្រកព្រំដែនឆ្លងទៅប្រទេសថៃ និងប្រទេសឡាវ ។ ផលិតផលទាំងនោះមានដូចជា: ស្នែង ស្បែក ភ្លុក ។

៥.៣.៥ សារៈសំខាន់នៃការប្រមាញ់ចំពោះគ្រួសារ :

ជីវភាពរស់នៅក្នុងគ្រួសារ ត្រូវការជាប្រចាំចំពោះមនុស្សជារៀងរាល់ថ្ងៃ ពិសេសក្រុមគ្រួសាររបស់ព្រានដែលរស់នៅ តាមតំបន់ដាច់ស្រយាល គ្មានអ្វីធ្វើក្រៅពីប្រកបមុខរបរដោះដូរទំនិញជាប្រចាំដូចជាទីប្រជុំជនឡើយ ... ។ ហេតុដូចនេះ ហើយ ក្រុមគ្រួសារទាំងនោះ ភាគច្រើនរស់នៅដោយអាស្រ័យទៅលើធម្មជាតិ ដូចជា ធ្វើស្រែ ធ្វើចំការ កាប់ឈើ រកជ័រ រកវល្លិ និង ប្រមាញ់សត្វព្រៃ ធ្វើជាអាហារ និងដោះស្រាយជីវភាព ... ។

ជារៀងរាល់ថ្ងៃ ពួកគេគ្មានគិតពីអ្វីក្រៅពីការប្រឈមនឹងការចូលព្រៃ ដើម្បីរកប្រមាញ់សត្វព្រៃ ទោះជាក្នុងកាលៈ ទេសៈណាក៏ដោយ ។

ការសំភាសន៍យើងបានសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើជីវភាពដែលពឹងផ្អែកការប្រមាញ់ និង វាយតំលៃទៅតាមទំរង់បែបបទ សំភាសន៍នីមួយៗ ដែលមានដូចខាងក្រោម :

- ១00% ក្នុងចំណោមព្រាន ១៥នាក់ បានឆ្លើយពីសារៈសំខាន់នៃការបរបាញ់ ចំពោះគ្រួសារ

ក្នុងនោះរួមមាន :

. ១៣% ស្មើនឹងព្រាន ២នាក់ ឆ្លើយថា សំខាន់ណាស់ ចំពោះគ្រួសារ

. ៤៧% ស្មើនឹងព្រាន ៧នាក់ ឆ្លើយថា ល្មម ចំពោះគ្រួសារ

. ៤0% ស្មើនឹងព្រាន ៦នាក់ ឆ្លើយថា មិនសំខាន់ ចំពោះគ្រួសារ ។

សរុបមក សារៈសំខាន់នៃការប្រមាញ់ចំពោះគ្រួសារ គ្រប់សកម្មភាពនៃការប្រមាញ់ ព្រានទាំងអស់សុទ្ធតែបានបដិសេធន៍ថា មិនចង់ប្រកបរបរបាញ់សត្វព្រៃទៀតទេ ប៉ុន្តែដោយគ្មានមូលដ្ឋានក្នុងការដោះស្រាយពួកគេទាំងនោះ មានតែមធ្យោបាយមួយគត់ ដោយពឹងផ្អែកលើកត្តាធម្មជាតិទាំងស្រុង ។

*ការបង្ហាត់បង្រៀនកូនចៅជំនាន់ក្រោយៈ

ពិតមែនតែព្រានមានអាជីពជាអ្នកប្រមាញ់សត្វព្រៃមែន ប៉ុន្តែពួកគេទាំងអស់ក៏បានគិតអំពីសារៈសំខាន់ និងផលប្រយោជន៏របស់សត្វព្រៃ។

ហេតុដូចនេះហើយបានជាការសំភាសន៍ចំពោះព្រាននីមួយៗ ដែលសួរថាតើ អ្នកមានបង្ហាត់បង្រៀនដល់កូនចៅដែរឬទេ?

ក្នុងនោះខ្ញុំបានវាយតំលៃទៅតាមទំរង់សំភាសន៍ថាៈ

ក្នុងចំណោមព្រាន១៥នាក់ស្មើនឹង១០០%ដែលមិនបង្រៀនពីរបៀបប្រមាញ់ដល់កូនចៅពីព្រោះពួកគេយល់ថាការមានអាជីពជាអ្នកប្រមាញ់គ្មានបានទទួលលទ្ធផលល្អក្នុងគ្រួសារ និយាយរួមគឺជីវភាពមិនរីកចំរើន ។

ដូច្នេះហើយបានជាពួកគេមានគំនិតថាមិនអោយ កូនចៅរបស់ខ្លួនចេះពីរបៀបប្រមាញ់ដូចពួកគាត់ទេ គឺពួកគេមានបំណងចង់អោយកូនចៅយល់ដឹងពីសារៈសំខាន់នៅក្នុងសង្គម ពិសេសការសិក្សារៀនសូត្រ។

៥.៣.១០ ទំនោះរឹងរបស់ព្រានទីនយោបាយសត្វព្រៃរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល :

ក្នុងការសំភាសន៏បានសង្កត់ធ្ងន់នៅគន្លឹះសំខាន់ៗដើម្បីផ្តល់យោបល់ និងពិភាក្សាពន្យល់ណែនាំដល់ព្រាន។ ពិសេស ផ្តោតទៅរកពតិមានអ្វីដែលគាត់ធ្លាប់ទទួលបាន ឬដឹងបានពីពតិមានសត្វព្រៃដែលរដ្ឋាភិបាល បានប្រកាសអំពីការហាមឃាត់ការបរបាញ់សត្វព្រៃ និង ការហាមឃាត់ដទៃទៀត ។

កត្តាទាំងឡាយដែលមានក្នុងច្បាប់របស់រដ្ឋាភិបាល ជួនកាលព្រានខ្លះបដិសេធន៍ ពីព្រោះវាអាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ជីវភាពពួកគេ និង ព្រានខ្លះក៏យល់ស្រប ដោយបានបង្ហាញពីការអះអាងរបស់ខ្លួន ពីព្រោះគេមានជំនឿទៅលើការការបាត់បង់ សម្បត្តិធម្មជាតិ ដូចជា : គ្មានព្រៃឈើ បាត់បង់សត្វព្រៃ ទឹកជំនន់ រាំងស្ងួត ... ។

ឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការរបស់ខ្លួន ដែលជាករណីពិសេសចំពោះពួកព្រានទាំងនោះ មានខ្លះក៏បានឆ្លើយនូវច្បាប់ដែលគួរតែធ្វើការផ្លាស់ប្តូរ និង បញ្ចេញនូវគំនិតផ្ទាល់ខ្លួន អំពីមតិនានាចំពោះការចង់បាននូវច្បាប់ដើម្បីបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលចំពោះ ខ្លួនគេដែលរស់នៅតាមតំបន់ដាច់ស្រយាល ។

ការសន្និដ្ឋានបង្ហាញថា កំរិតដែលព្រានទទួលបានអំពីច្បាប់របស់រដ្ឋាភិបាល ស្តីពីបញ្ហាសត្វព្រៃមាន :

ការដឹងលឺ និង មិនដឹងលឺ

- ៨០% នៃព្រាន ១២នាក់ ធ្លាប់ឮអំពីច្បាប់

- ២០% នៃព្រាន ៣នាក់ មិនធ្លាប់ឮអំពីច្បាប់

ការយល់ស្រប និង មិនយល់ស្រប

- ៨០% នៃព្រាន ១២នាក់ មានការយល់ស្រប

- ២០% នៃព្រាន ៣ នាក់ មិនមានការយល់ស្រប

ការផ្លាស់ប្តូរមតិស្តីអំពីការចង់បានច្បាប់ និងមិនផ្លាស់ប្តូរ :

- ៥៣% ស្មើនឹងព្រាន ៨នាក់ ចង់ផ្លាស់ប្តូរច្បាប់ និង មានមតិ

- ៤៧% ស្មើនឹងព្រាន ៧នាក់ មិនចង់ផ្លាស់ប្តូរច្បាប់ និង គ្មានមតិ

សរុបមក ការយល់ដឹងរបស់ព្រានទៅលើច្បាប់របស់រដ្ឋាភិបាល គឺជាកត្តាមួយដែលជះឥទ្ធិពលល្អទៅ លើសង្គម ពិសេសប្រជាជនដែលរស់នៅតាមតំបន់ជនបទអាចយល់ពី ផលប្រយោជន៍ នៃធម្មជាតិដែលជាបញ្ហាមួយ ជំនួសដល់ការយល់ពីការអប់រំ និង ជីវភាព ។

៥.៣.១១ ចំណេះដឹងរបស់ព្រានទៅលើការអភិរក្ស :

ពិតមែនតែព្រានទាំងអស់មិនមានការចេះដឹងបានជ្រៅជ្រះ ប៉ុន្តែពួកគេតែងតែព្យាយាម និង អាចយល់បានពីអ្វីដែល មានន័យថា ការការពារថែរក្សាដែរ ។ ហេតុដូចនេះ គ្រប់ជំហាននៃការគ្រប់គ្រង បានឈានជាបណ្តើរៗឆ្ពោះទៅរកដំណោះ ស្រាយមួយក្នុងការអភិរក្សសត្វព្រៃ ពិសេស សត្វខ្លាធំ ដែលជិតផុតពូជ ។

តាមរយៈនៃការសំភាសន៍បានបង្ហាញពីចំណេះដឹងរបស់ព្រានលើការអភិរក្សក្នុងនោះមាន:

- ៩៣%ស្មើនឹងព្រាន១៤នាក់ដែលបានឆ្លើយនឹងសំនួរនៃការអភិរក្សនេះនិង យល់អត្ថន័យលើការអភិរក្ស

- ៧% ស្មើនឹងព្រាន ១នាក់ ដែលពុំបានឆ្លើយនឹងសំនួរនៃការអភិរក្សនេះ ។

៥.៣.១២ ការវាយតំលៃរបស់ព្រានទៅលើស្ថានភាពសត្វព្រៃ :

បើប្រៀបធៀបទៅនឹងការសំភាសន៍លើកទី ១ បានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ការសំភាសន៍លើកទី ២នេះ មានលទ្ធផលល្អជាង ។ នេះក៏ដោយសារការយកចិត្តទុកដាក់របស់រាជរដ្ឋាភិបាលដែលបានរិះរកដំណោះស្រាយល្អមួយ គឺការដកហូតសព្វាវុធ ។ ដូច្នេះ ភាពស្ងប់ស្ងាត់នៃស្នូរកាំភ្លើង បានជំរុញឱ្យសត្វព្រៃមានការកើនឡើងជាលំដាប់ ដោយរួមផ្សំនឹងការផ្សព្វផ្សាយគ្រប់ មធ្យោបាយ ទាំងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និង រដ្ឋាភិបាល ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ កត្តានេះបានបង្ខំឱ្យព្រានមួយចំនួនខ្លះនូវឧបករណ៍ប្រមាញ់ពិសេស កាំភ្លើងជាឧបករណ៍សំខាន់របស់ពួកគេ ក៏លះបង់នូវការងារនេះ និង ខ្លះទៀត ក៏បានបន្ថយជាបណ្តើរៗ ។

តាមរយៈនៃការសំភាសន៏បានបង្ហាញពីអត្រានៃការកើនឡើង និង ថយចុះនៃសត្វព្រៃដូចខាងក្រោមៈ

- ៨០% ស្មើនឹងព្រាន ១២នាក់ ដែលនិយាយថា សត្វព្រៃកើនឡើង ។

- ២០% ស្មើនឹងព្រាន ៣នាក់ ដែលនិយាយថា សត្វព្រៃមានការថយចុះ ។

ព្រានម្នាក់ ឈ្មោះ សៅ ឡូន បាននិយាយថា នៅក្នុងព្រៃ មានការលាក់កាំភ្លើងទុក និង បន្សល់ពីទ័ពខ្មែរក្រហម ដែលជាកត្តាមួយនាំឱ្យរដ្ឋអំណាចភូមិ ឃុំ ក្តាប់មិនបាន និង ព្រានពីរនាក់ទៀតឈ្មោះ ផេម ផាម និង សុខ យ៉ោតនិយាយថា ថយចុះ ដោយសារក្នុងកំឡុងឆ្នាំ ១៩៩៨ មានអាវុធច្រើន និង អ្នកចូលព្រៃក៏ច្រើនដែរ ។

ផ្ទុយទៅវិញភាគច្រើននៃការកើនឡើងបាននិយាយថា : ក្រោយពីមានគោលការណ៏ដកហូតអាវុធរួចមកភាពឮស្នូរ កាំភ្លើងក៏បានរំសាយ ហេតុដូចនេះ ក្នុងរយៈពេលដ៏ខ្លី តាមការអង្កេតនៃការចូលព្រៃរបស់ព្រានបានសន្និដ្ឋានថា សត្វព្រៃទាំង នោះ បានផ្លាស់ទីលំនៅពីព្រំប្រទល់នៃប្រទេសថៃ និង ប្រទេសឡាវ ចូលមកក្នុងតំបន់នៃប្រទេសកម្ពុជាយើងវិញ ។ ជាក់ស្តែងដូចជា : ពតិមានអំពីសត្វ ដំរី - ខ្ទីង- ទន្សោង .... ។ល។

VI- សន្និដ្ឋាន

យោលតាមលទ្ធផលពីការធ្វើសំភាន៍ក្នុងតំបន់ទាំងបីខាងលើ យើងអាចកំណត់បានស្ថានភាពសត្វព្រៃ ស្ថានភាពនៃការបរបាញ់របស់ព្រាន និង ប្រសិទ្ធិភាពនៃការអភិរក្សដូចតទៅ :

៦.១ សត្វខ្លា :

-ផលខូចខាតនៃការសំលាប់សត្វខ្លា ១៩៩៨-១៩៩៩ មានចំនួន ៦១ក្បាលដែលក្នុងនោះនៅក្នុងខេត្តព្រះវិហារមានចំនួនច្រើនជាងគេ ។

-ក្នុងចំណោមអ្នកប្រមាញ់៧១នាក់មាន៥១នាក់ដែលបានអះអាងថាឃើញសត្វខ្លាធំនាឆ្នាំ១៩៩៨-១៩៩៩នេះ ។ អត្រានេះត្រូវជា ៧១%នៃអ្នកទាំងនោះដែលបានឃើញខ្លាធំ ។នេះជាសក្ខីភាពមួយបង្ហាញថាសត្វខ្លាធំនៅមានវត្តមានគួរសមនៅឡើយ ។

-លើសពីនេះទៀតអ្នកប្រមាញ់ទាំងអស់ដែលត្រូវបានសំភាសន៍ឆ្លើយថាពួកគេបានឃើញថា ដានសត្វខ្លាធំទាំងអស់គ្នា ដោយមានការអះអាងអំពីអត្តសញ្ញាណកម្មរវាងដានជើងខ្លាធំ និង ខ្លារខិនទៀតផង ។

-ការបរបាញ់និងប្រភេទដ៏ទៃទៀតដោយប្រើមីនបង្កៃឬគ្រាប់បែ៦០ជាពតិមានមួយគួរឱ្យព្រួយបារម្ភបំផុតព្រោះវាពិតជាប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់ប្រភេទសត្វដ៏ទៃ ព្រមទាំងមនុស្សផងដែរដោយគ្មានរើសមុខឡើយ ។

៦.២ សត្វព្រៃទូទៅ :

អំពីសត្វព្រៃទូទៅពីលទ្ធផលទទួល បានបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា មានប្រភេទសត្វខ្លះស្ថិតនៅច្រើន បង្គួរ និង កម្រដែលបណ្តាពីអំណោយផលធម្មជាតិផ្ទាល់នៃប្រភេទ និង កត្តាគាបសង្កត់ពីមនុស្ស ។

- បទសំភាសន៍បានអោយដឹងថាមានសត្វខ្ទីងវល័ ៤ក្បាលត្រូវបានគេបាញ់សំលាប់នៅវាលស្រែពក ក្នុងខេត្តមណ្ឌលគិរីក្នុងឆ្នាំ១៩៩៧ ។

-ក្តាន់: ប្រភេទនេះមានការលំបាកនឹងសន្និដ្ឋាន ព្រោះពីធម្មជាតិ សត្វនេះមាននៅប្រទេសថៃ ប៉ុន្តែក្នុងការសំភាសន៍នៅមានការភ័នច្រឡំរបស់ព្រានរវាងក្តាន់ក្របាម និង ក្តាន់ (Schom-burgk deer) ដូច្នេះបានជាក្នុងលទ្ធផលបានបញ្ជាក់ពីវត្តមានសត្វនេះទទួលបានទាំងបីតំបន់វានៅមានវត្តមាននៅឡើយ បញ្ហាជាកំហុសឈ្មួងផ្នែកភាសា ព្រោះ ក្តាន់ Hog deer នៅកម្ពុជាជាប្រភេទមាន តាំងពីដើមមក ឯ Schom-burgk deer ជាប្រភេទយើងពុំដែលមាន តែការឱ្យឈ្មោះយើងបានហៅថា ក្តាន់ដែរ ។

- រមាស :ការអះអាងពីព្រាននៅខេត្តកោះកុងជាពតិមានដែលថ្មីបំផុតដែលគាត់បាន ឃើញក្នុងតំបន់

ស្រុកថ្មបាំងជាប់នឹងព្រំប្រទល់ខេត្តកំពង់ស្ពឺ និងមណ្ឌលសីមាវាំងឆ្នាំ១៩៩៧ ។ពត៌មាននេះគឺមានតែព្រានម្នាក់ក្នុងតំបន់មួយបានអះអាងក៏ ពិតមែនតែពត៌មានដែលយើងធ្លាប់ទទួលបានមិនមែនផ្លូវការមានច្រើនដងពីខេត្តកំពង់ស្ពឺ ម្យ៉ាងបើពិនិត្យពីភូមិសាស្ត្រនៃតំបន់ទាំងពីរជាផ្ទៃរាបគ្រប ដោយតំបន់ព្រៃ និងព្រៃរបោះខ្លះៗ សក្តិសមជាជំរកប្រភេទនេះ ដែលជាការសង្ស័យមួយ ។

- ពង្រូល : ប្រភេទនេះមានវត្តមានស្ទើរតែគ្រប់តំបន់ទូទាំងប្រទេស ហាក់បីដូចជាពុំរើសទីជំរក ដែលអាចឱ្យគេនិយាយថាជាសត្វសំបូរ ។តែជាក់ស្តែងសត្វប្រភេទនេះកំពុងតែរងគ្រោះខ្លាំងជាងគេបើប្រៀប ធៀបនឹងសត្វខ្លាធំពុំខុសគ្នាឡើយព្រោះតំលៃរបស់វានៅលើទីផ្សារក្នុង-ក្រៅស្រុកមានតំលៃខ្ពស់និងត្រូវការជានិច្ច ។ ម្យ៉ាងពង្រូលជាសត្វពុំពិបាកក្នុងការធ្វើប្រមាញ់ដូចជាចនិកសត្វធំ សូម្បីតែប្រជាជនពុំមែនព្រានក៏មានសមត្ថភាព ចាប់ដែរ ដូច្នេះហើយបានជាប្រភេទនេះបច្ចុប្បន្នកំពុងជួបគ្រោះថ្នាក់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ។

ក្រៅពីប្រភេទមានដោយកម្រខាងលើនេះ ប្រភេទឯទៀតដែលយើងចាត់ទុកថានៅមានជាបង្គួរនោះ ក៏កំពុងជួបវិបត្តិខ្លាំងណាស់ដែរ ព្រោះតែការបរបាញ់ពុំមានដែនកំណត់ ធ្វើឱ្យកំណើនរបស់សត្វ និង ការបរបាញ់ពុំមានតុល្យភាពនឹងគ្នា ។ នេះជាទំលាប់តាំងពីដើមរៀងមកដែលសត្វព្រៃត្រូវបានគេចាត់ទុកជាម្ហូប និង ថ្នាំ ព្យាបាល ក៏ប៉ុន្តែការជ្រៀកចូលទីផ្សារក្រៅប្រទេសតម្រូវឱ្យ អ្នកបរបាញ់រៀបចំទំលាប់មួយថ្មីខុសពីសម័យដើម ហើយគេពុំបានចាប់អារម្មណ៍ថា ការវិនាសបាត់បង់សត្វព្រៃមានក៏រិតប៉ុណ្ណា ។

ក្នុងចំណោមតំបន់ទាំងបី មានតែខេត្តព្រះវិហារប៉ុណ្ណោះដែលស្ថានភាពសត្វហាក់មានការកើនឡើង នេះគឺជាការវិលត្រឡប់វិញចំពោះប្រភេទសត្វដែលបានគេចទៅរកលំនៅដ្ឋានក្បែរជាយដែន ។ បញ្ហានេះ យើងសង្កេតឃើញក្រោយពីប្រកាសរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីការដកអាវុធជាតិផ្ទុះ និង វិធានការតឹងរឹងលើការគ្រប់គ្រងវិស័យព្រៃឈើមក ។

៦.៣ ព្រាន :

អំពីស្ថានភាពក្នុងតំបន់ទាំងបីមានភាពខុសៗគ្នា ។នៅតំបន់ឥសាន និងខាងជើងព្រានប្រកបរបរបរបាញ់មានភាពច្បាស់លាស់ជាង ទោះបីអ្នកខ្លះប្រមាញ់សំរាប់បំរើជីវភាពក្តីព្រោះតំបន់នេះមានជនជាតិភាគតិចរស់នៅច្រើន ដូច្នេះការប្រើប្រាស់មធ្យោបាយបរបាញ់និងទំលាប់ទោះបីគេគ្មានការបង្ហាត់បង្រៀនក៏អ្នកជំនាន់ក្រោយៗមានសមត្ថភាពបរបាញ់ដែរ ។ ចំពោះតែខេត្តកោះកុង ព្រានពុំមានជាអាជីពព្រានពិតប្រាកដ ទេ ព្រោះតំបន់នេះទាំងអ្នកស្រុកកំណើតទីនេះ និង អ្នកចំណូលពីខេត្តឯទៀត មានគោលបំណងធ្វើអាជីវកម្មឈើ ជាចំបង និង ស្រែ-ចំការបន្ទាប់បន្សំ ប៉ុន្តែចំពោះការបរបាញ់សត្វមានតំលៃខ្លះៗ ក៏គេមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ ដែរ ។

តាំងពីដើមមក អ្នកបរបាញ់នៅកម្ពុជា ហាក់មានតុល្យភាពនឹងសត្វព្រៃដ៏ល្អ មានន័យថា ការបរបាញ់បំរើជាលក្ខណៈកីឡាផង និង ម្ហូបអាហារក្នុងតំបន់ផង តែបច្ចុប្បន្ន ទំលាប់នេះមានការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងរហ័សដូចជាព្រានចាស់ៗក៏មានបំណងរកសត្វមានតំលៃ ឯមនុស្សមួយចំនួនទៀត(ពុំមែនព្រាន) ក៏ទៅចាប់របរនេះដែរគឺសំដៅរកសត្វដែលទីផ្សារបានកំណត់ ។

ការសំភាសន៏បានអោយយើងដឹងថាប្រមាណជា៨០%នៃបងប្អូនជាព្រានប្រមាញ់បានយល់ដឹងអំពីច្បាប់និងសារះប្រយោជន៏របស់សត្វព្រៃតែភាពក្រីក្រនិងតំរូវការទីផ្សារបានបង្ខំអោយពួកគេប្រមាណជា៦០%ត្រូវបរបាញ់សត្វទាំងនោះដើម្បីជាម្ហូប និង លក់ដូរសំរាប់ផ្គត់ផ្គង់ជីវភាពរស់នៅ។

ម្យ៉ាងក្នុងពេលក្រុមយើងបានជួបសំភាសន៏ព្រានភាគច្រើនហាក់ដូចជាមានការចាប់អារម្មណ៏និងចូលរួមជាមួយយើងលើការងារសត្វព្រៃនេះហើយក្នុងចំណោមព្រានទាំងនោះក៏មានអ្នកខ្លះពុំមានសុទិដ្ឋិនិយមពីការបាត់បង់សត្វខ្លាក៏ដូចជាសត្វព្រៃទូទៅដែរ ព្រោះតែមានអ្នក មកពីតំបន់ផ្សេងមកបរបាញ់ក្នុងទឹកដីកំណើតរបស់ពួកគេ ។

៦.៤ ប្រសិទ្ធិភាពនៃការអភិរក្សសត្វខ្លា :

-ប្រមាណជា៦៩%នៃព្រានបានយល់ដឹងអំពីការការពារសត្វព្រៃនិងចូលរួមក្នុងការអភិរក្សតាមគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលដើម្បីអោយប្រភេទសត្វមួយចំនួនដែលកំរ និងបានកើនឡើងវិញ។

-អំពីការបន្តស្នងអាជីពរបស់ព្រានទៅកូនចៅជំនាន់ក្រោយឃើញថាមានតែ១៦%ប៉ុណ្ណោះ ។តួរលេខនេះបញ្ជាក់ថាសំរាប់ថ្ងៃអនាគតចំនួនព្រាន និងថយចុះដែលជាការដ៏ល្អមួយសំរាប់ការកើនឡើងនៃសត្វព្រៃ។

-មានទន្នន័យព្រានប្រមាណ៦៥%បានដឹងអំពីច្បាប់របស់រាជរដ្ឋាភិបាលស្តីអំពីបញ្ហាសត្វព្រៃ ។តួលេខនេះបានបង្ហាញអោយយើងឃើញថា ការយល់ដឹងរបស់ព្រានពុំមានចំនួនច្រើនគ្រប់គ្រាន់ សំរាប់យើងងាយស្រួលធ្វើការអភិរក្សទេ។

បើយោលលើលទ្ធផលនៃអង្គសិក្ខាសាលាក្នុងបណ្តាខេត្តទាំង ៦ យើងអាចស្ទង់មតិបានថា កិច្ចអភិរក្ស សត្វខ្លាធំវាផ្តលនូវលទ្ធភាពយ៉ាងប្រសើរក្នុងជំហានដំបូង ព្រោះអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាននៅខេត្តនីមួយៗខាងលើ សុទ្ធតែបង្ហាញនូវការប្តេជ្ញា និង រង់ចាំការសំរេចពីក្រុមអភិរក្សរបស់យើង ។ ម្យ៉ាងទៀត មតិរបស់ព្រានក្នុងតំបន់ នីមួយៗសុទ្ធតែទទួលយកលើកិច្ចការពារប្រភេទសត្វខ្លាដោយពុំមានជំទាស់ដែរ ថ្វីបើអ្នកខ្លះពុំទាន់យល់ថា ប្រភេទសត្វនេះវាមានអត្ថប្រយោជន៏យ៉ាងដូចម្តេចនោះ ។ គួរបញ្ជាក់ថា ប្រជាជននៅមូលដ្ឋាន នឹងមានការចូល រួមជានិច្ចប្រសិនបើមានការអនុវត្តន៏នយោបាយណាមួយរបស់រដ្ឋាភិបាល ដែលផ្តល់ផលវិជ្ជមានសំរាប់ពួកគាត់ ដូច្នេះ កត្តាទាំង ៣ អាចជំរុញការអភិរក្សឱ្យមានប្រសិទ្ធិភាពបាន ។

មួយផ្នែកទៀត ជាកត្តាប្រយោល អាចសំរួលដល់ការអភិរក្សនោះគឺ ការគ្រប់គ្រងវិស័យព្រៃឈើបានល្អ ដែលរដ្ឋាភិបាលបានអនុវត្តយ៉ាងប្រសើរកន្លងមក ក៏ដូចជាការដាក់ចេញនូវច្បាប់សត្វព្រៃនាពេលខាងមុខ ពិតជាកាត់បន្ថយបានផ្នែកបទល្មើសសត្វព្រៃនានា ការប្រមាញ់សត្វមានកំរ ..... ។ល។

ដូច្នេះ កិច្ចសហការរបស់យើងជាមួយអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន នឹងការចូលរួមជាមួយព្រានក្នុងតំបន់នីមួយៗ ជាកត្តាសំខាន់បំផុតក្នុងដំណើរការអភិរក្សក្នុងរយៈពេលខ្លី និង យូរអង្វែង ។

VII - ទស្សនទាន

ដោយក្តាប់បាននូវបទពិសោធន៍នៃការសំភាសន៍ទាំងពីរលើក និង ប្រមូលបាននូវទស្សនៈល្អៗពីអង្គសិក្ខាសាលាកន្លងមក ភារកិច្ចមួយចំនួនដែលត្រូវបន្តឱ្យមាននិរន្តរភាពរវាងក្រុម **Tiger Team** នៃការិយាល័យការពារសត្វព្រៃ និង ព្រាន-ប្រជាជន នៃតំបន់មូលដ្ឋានមានសត្វខ្លា ក្នុងគោលដៅឆ្ពោះទៅកាន់ការអភិរក្ស " **សត្វខ្លាធំ** " គួរតែត្រូវអនុវត្តនូវចំណុចពីរ មាន :

៧.១ បន្ទាន់បំផុត :

បើកការផ្សព្វផ្សាយយ៉ាងទូលាយចំពោះព្រានប្រមាញ់ និងប្រជាជនមូលដ្ឋាន ដោយអញ្ជើញអ្នកទាំងនោះចូលរួមដើម្បីឱ្យគេបានយល់ពីអត្ថន័យនៃការអភិរក្សសត្វក្នុងតំបន់ ក៏ដូចជាផលវិបាកនៃការបាត់បង់សត្វខ្លាធំ ។ បញ្ហានេះសំខាន់បំផុត ព្រោះអ្នកទាំងនោះពុំទាន់ដែលបានទទួលនូវចំណេះដឹងណាមួយពីអាជ្ញាធរសត្វព្រៃ អំពីសារៈប្រយោជន៍របស់សត្វព្រៃ ការស្រឡាញ់ធម្មជាតិ .... ក្រៅតែគិតពីតំលៃផ្នែកពាណិជ្ជកម្មជាធំប៉ុណ្ណោះ ។ ការងារនេះ គួរត្រូវភ្ជាប់ជាមួយនឹងបទដ្ឋានច្បាប់របស់រដ្ឋាភិបាលផងដែរ ពីព្រោះច្បាប់ ប្រកាសមួយចំនួន ដែលរដ្ឋាភិបាលចេញឱ្យអនុវត្ត ហាក់ដូចជាទទួលបានត្រឹមតែក្នុងបណ្តុំរដ្ឋបាល ប្រជុំជនធំៗ ក្រៅពីនេះ គឺទទួលបានដោយប្រយោល ដែលធ្វើឱ្យគេមានការចាប់អារម្មណ៍តិចតួចបំផុត ។

- រៀបចំចងក្រងឯកសារផ្សព្វផ្សាយដោយឡែកចំពោះព្រានដែលទាក់ទងនឹងអត្ថន័យលើការអភិរក្ស សត្វខ្លាធំ និង សត្វព្រៃឯទៀតមានផ្ទាំងរូបភាព សៀវភៅរូបភាពសត្វព្រៃមានដោយកម្រ ហើយបង្កើតជាឱកាសមួយសំរាប់គេទាំងនោះជាប់ជាប្រចាំខែ ។ ការជួបជុំព្រានក្នុងតំបន់នីមួយៗ មានសារៈសំខាន់បំផុតដែលអាចឱ្យគាត់ផ្តល់បទពិសោធន៍សំរាប់យើង ដើម្បីស្វែងរកគន្លឹះក្នុងការការពារ ការផ្តល់ពត៌មានបន្ថែម និង ប្រតិកម្មផ្សេងៗ ក៏ដូចជាកាត់បន្ថយពេលវេលាបរបាញ់ ។
- ធ្វើការទំនាក់ទំនងជាមួយព្រានតាមតំបន់ដែលបានសំភាសន៍កន្លងមកសំរាប់ប្រមូលពត៌មានពីភាព ប្រែប្រួល

សត្វព្រៃក្នុងតំបន់ និង ជាជំនួយការប្រចាំតំបន់សំរាប់ថ្ងៃអនាគត ព្រោះធ្វើឱ្យយើងមានមូលដ្ឋានធនធាន មនុស្ស និង ការទទួលស្គាល់ពីអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន ម្យ៉ាងសមាជិកក្រុម **Tiger Team** ពុំអាចក្តាប់បានពីទំហំការងារតាមតំបន់នីមួយៗនៃសត្វគ្រប់ទេ ។ ការជ្រើសរើសរកព្រានតាមតំបន់ជាមុននោះ ផ្តល់ភាពងាយស្រួលសំរាប់ជំហានការងារបន្តបន្ទាប់ទៀត ក៏ដូចជាការយកចិត្តទុកដាក់ និង ប្រសិទ្ធិភាពការងារ ។

-អង្គការCatគួរពង្រីកសមត្ថភាពបច្ចេកទេសបន្ថែមដែលទាក់ទងនឹងការងារអភិរក្សសំរាប់ក្រុម **TigerTeam** ដូចជា ការហ្វឹកហ្វឺនក្នុងតំបន់ផ្ទាល់សំដៅទៅអនុវត្តលើការគ្រប់គ្រងការងារថ្ងៃអនាគតឱ្យមានប្រសិទ្ធិភាព។

-បង្កើតការអភិវឌ្ឍន៍ជនបទដោយនាំមកនៅអង្គការនិងក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទចុះដល់ទីកន្លែងដោយផ្តល់នូវមុខរបរថ្មីដល់ប្រជាជនដូចជា ចិញ្ចឹមត្រី មាន់ ទា ជ្រូក និង ធ្វើស្រែចំការ ។

៧.២ សំរាប់ថ្ងៃអនាគត :

-ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខា-ប្រមាញ់ និង នេសាទ គួរតែបង្កើតច្បាប់គ្រប់គ្រងសត្វព្រៃឱ្យបានច្បាស់លាស់ ហើយអនុវត្តន៍ និង ប្រតិបត្តិតាមច្បាប់ឱ្យបានម៉តចត់ចំពោះជនណា ឬបុគ្គលណា ដែលបានអនុវត្តផ្ទុយពីច្បាប់បានកំណត់ ។

-រដ្ឋាភិបាលគួរចេញបញ្ជាឱ្យ មានការបង្កើតទីស្នាក់ការកណ្តាលមួយ នៅតាមតំបន់ដែលមានវត្តមានខ្លា ដើម្បីធ្វើការត្រួតពិនិត្យរាល់សកម្មភាពបំពានទាំងឡាយរបស់ជនខិលខូច ។

-ត្រូវធ្វើការវាយតំលៃត្រួតពិនិត្យរាល់សកម្មភាពគំរាមកំហែង ដល់ប្រភេទសត្វខ្លាធំឱ្យបានម៉ត់ចត់ និង ធ្វើសារពើភ័ណ្ឌវាយតំលៃចំនួនសត្វខ្លា ដែលបាននៅសល់ក្នុងតំបន់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ ម្តងទៀតដើម្បីងាយស្រួល ក្នុងការអភិរក្សវាឱ្យមានលំនឹងនៅក្នុងធម្មជាតិ ។

-សិក្សាស្រាវជ្រាវទៅលើជីវសាស្ត្ររបស់ខ្លា ក្នុងតំបន់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ដើម្បីកែសំរួលវិធីសាស្ត្រអភិរក្សឱ្យកាន់តែសុក្រិត្យ ។

=================

ឧបសម្ព័ន្ធ ១

សំនួរស្តីអំពីការស្ទង់ចាប់ស្ថានសត្វខ្លានៅប្រទេសកម្ពុជា

សំភាសន៍ដោយ : .... អ្នកផ្តល់បទសំភាសន៍ : ....

មុខរបរ : .... មុខរបរ : ....

ថ្ងៃខែឆ្នាំ : ខែ .... ឆ្នាំ .... ភូមិ .... ឃុំ .... ស្រុក ....

ខេត្ត ....

ផ្នែកទី I : ភាពសំបូរបែបនៃសត្វព្រៃ

១- តើធ្លាប់មានប្រភេទសត្វព្រៃនៅក្នុងតំបន់នេះឬទេ ? ទេ ☐ មាន ☐

២- តើសត្វព្រៃទាំងនោះមាន : ច្រើន ☐ តិច ☐ មធ្យម ☐ មិនប្រាកដ ☐

៣- តើសត្វព្រៃទាំងនោះស្ថិតក្នុងភាព : មានសុវត្ថិភាព ☐ គំរាមកំហែង ☐ គ្រោះថ្នាក់ ☐

៤- តើនៅក្នុងតំបន់របស់លោក មានប្រភេទសត្វព្រៃទាំងនេះដែរឬទេ ?

- ដំរី	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	បិនប្រាកដ	☐
- រមាស	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ខ្លាដំបង	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ខ្លារខិន	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ខ្លាលឿងមាន	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ខ្លាពពក	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ខ្លាឃ្មុំធំ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	រិនប្រាកដ	☐
- ខ្លាឃ្មុំតូច	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	បិនប្រាកដ	☐
- ខ្លាភ្ញីថ្មកែវ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ខ្លាត្រី	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ឆ្មារខិន	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ឆ្មាព្រៃ	:	តិច	☐	បធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ឆ្កែព្រៃ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ឆ្កែចចក	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- គោព្រៃ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ក្របីព្រៃ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ខ្ទីងវល្លិ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ទន្សោង	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ខ្ទីង	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐

- រមាំង	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ក្តាន់	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- កែះ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ប្រើស	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ឈ្លូស	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ឈ្លូសយក្ស	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ឈ្លុសប្រែង	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ផ្ទូងតូច	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ផ្ទូងធំ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ក្រៀល	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ត្រយ៉ង	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ត្រដក់ធំ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ត្រដក់តូច	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- អង្កត់ខ្មៅ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ត្មាតភ្លើង	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ត្មាតផេះ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐

ផ្នែកទី II: ពត៌មាននៃអ្នកផ្តល់សំភាសន៍

១- មុខងារ : អចិន្ត្រៃយ ☐ ម្តងម្កាល : ☐

២- តើក្នុងមួយឆ្នាំអ្នកចំណាយពេលចូលព្រៃប៉ុន្មានដង ? ....

៣- តើអ្នកប្រកបមុខរបរនេះអស់រយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំ ? ....

៤- តើជីវភាពរបស់អ្នកពឹងផ្អែកលើមុខរបរនេះប៉ុន្មានភាគរយ ? ....

៥- ចូរអ្នករៀបរាប់ពីតំបន់ព្រៃដែលអ្នកបានប្រកបរបរនេះ ....

....

(មានភ្ជាប់ជូនក្នុងគំនូសផែនទី ទំព័រក្រោយ)

ផ្នែកទី III : ការផ្តល់ពត៌មាន អំពីសត្វខ្លា

១- តើអ្នកធ្លាប់ឃើញសត្វខ្លាដែរឬទេ ? បាទ ☐ ទេ ☐ ប៉ុន្មានដង ....

- តើអ្នកឃើញពេលចុងក្រោយបំផុតនៅឯណា ? ពេលណា ? ....

....

(ចូរពិពណ៌នាអំពីសកម្មភាពដែលអ្នកបានឃើញខ្លាទាំងនេះ)

....

....

....

....

....

២- តើអ្នកធ្លាប់ឃើញដានជើងខ្លាដែរឬទេ ? បាទ ☐ ទេ ☐ ប៉ុន្មានដង ....

- តើឃើញពេលចុងក្រោយបំផុតនៅឯណា ?

- ហេតុអ្វីបានជាអ្នកដឹងថា វាជាដានជើងខ្លា ?

(កំណត់សំគាល់ពីទីកន្លែង និង រៀបរាប់អំពីរឿងរ៉ាវទាំងនេះ)

....

....

....

....

....

៣- តើអ្នកធ្លាប់ជួបសត្វព្រៃដែលខ្លាសំលាប់នៅក្នុងព្រៃឬទេ ? បាទ ☐ ទេ ☐ ប៉ុន្មានដង ....

- ឃើញពេលចុងក្រោយបំផុតនៅឯណា ? (កំណត់ពីទីកន្លែង និង រៀបរាប់)

....

....

....

....

....

៤- តើអ្នកធ្លាប់ឃើញសត្វខ្លាមកស៊ីសត្វជាប់អន្ទាក់ដែរឬទេ ? បាទ ☐ ទេ ☐ ប៉ុន្មានដង ....

- ហេតុអ្វីបានជាអ្នកដឹងថា វាជាសត្វខ្លា មិនមែនជាសត្វដទៃទៀតមកស៊ី ?

(កំណត់សំគាល់ក្នុងកូនសៀវភៅរបស់អ្នក)

....

....

....

....

....

- តើអ្នកដឹងរឿងនេះពេលចុងក្រោយបំផុតនៅពេលណា ?

....

....

៥- តើធ្លាប់មានខ្លាមកស៊ីសត្វក្នុងស្រុកឬទេ ? ញឹកញាប់ ☐ ម្តងម្កាល ☐ ដោយកំរ ☐

- តើអ្នកដឹងចុងក្រោយនៅពេលណា ? ....

- តើសត្វស្រុកទាំងនោះខាតអស់តំលៃប៉ុន្មាន ដោយសារខ្លាស៊ី ? ....

៦- ករណីដែលកើតឡើងប៉ុន្មានដងអំពីរឿងខ្លាប្រហារមនុស្ស ?

(កំណត់សំគាល់ និង ពិពណ៌នា)

....

....

....

....

....

៧- សង្ខេប : បញ្ជីរឿងរ៉ាវដែលទាក់ទិនទៅនឹងសត្វខ្លាកាលពីឆ្នាំទៅក្នុងតំបន់នោះ .

៨- តើអាចស្មានបានទេថា តើមានខ្លាប៉ុន្មាននៅក្នុងតំបន់របស់អ្នក ?

(ពិពណ៌នាពីតំបន់នោះ)

....

....

....

....

....

- ហេតុអ្វីបានជាអ្នកដឹងថា មានចំនួនប្រហែលប៉ុណ្ណឹង ? (រៀបរាប់)

....

....

....

....

....

- តើមានខ្លាប៉ុន្មាន : ញី ☐ ឈ្មោល ☐ កូន ☐

៩- ចូរពិពណ៌នាអំពីកន្លែងដែលល្អបំផុតចំពោះ ខ្លា នៅតំបន់អ្នក ?

(កំណត់សំគាល់ និង ប្រើប្រាស់ផែនទី)

....

....

....

....

- ហេតុអ្វីបានជាដឹងថា កន្លែងហ្នឹងល្អ ? ....

១០- តើខ្លាក្នុងតំបន់នេះមានចំនួន : កើនឡើង ☐ ស្ថេរភាព ☐ ធ្លាក់ចុះ ☐ ?

- ហេតុអ្វី ?

....

....

....

....

....

១១- តើមានប្រជាជនប៉ុន្មានដែលប្រមាញ់ខ្លា ? ....

- កាលពីឆ្នាំ កន្លងទៅប្រហែលជាមានខ្លាប៉ុន្មានដែលត្រូវបានគេប្រមាញ់ ? ....

- តើសត្វខ្លាធ្លាប់ជាប់អង្គប់ដូចសត្វដទៃទៀតឬទេ ?

បាទ ☐ ទេ ☐ (ពិពណ៌នាវិធីចាប់ខ្លានេះ)

....

....

....

....

....

១២- តើមានការជួញដូរសត្វខ្លាច្រើនឬទេក្នុងតំបន់នេះ?

បាទ ☐ ទេ ☐

- តើខ្លាមួយលក់តំលៃប៉ុន្មាន ?

....

....

- តើតំលៃកាលពីប្រាំឆ្នាំមុន និង ឥឡូវខុសគ្នាប៉ុន្មានដែរ ?

....

....

- តើខ្លាទាំងនោះសំរាប់ផ្គត់ផ្គង់នៅកម្ពុជា ឬ សំរាប់បរទេស ?

....

....

ឧបសម្ព័ន្ធ ២

សំនួរស្តីអំពីការស្ទង់ម៉ាន់ស្មានចំនួនសត្វខ្លានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

*****

តារាងសំនួរនៃការម៉ាន់ស្មាននេះ ត្រូវបំពេញតាមបែបបទដោយ មន្ត្រីផ្នែកការ រុក្ខា-ប្រមាញ់មូលដ្ឋាន

ការស្ទង់ម៉ាន់ស្មាននេះ រៀបរៀងដោយអង្គការ CAT ក្នុងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការណ៍ជាមួយការិយាល័យ

ការពារសត្វព្រៃ នៃនាយក ដ្ឋាន រុក្ខា-ប្រមាញ់ ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខា-ប្រមាញ់ និង នេសាទ

១- <u>បំពេញដោយ</u> :

ឈ្មោះ :.. មុខងារ : ....

អង្គភាព : ....

២- តើខ្លាព្រៃនៅមានសល់ក្នុងស្រុករបស់លោកអ្នកទេនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ឬទេ ?

មាន ☐ អត់ ☐ មិនប្រាកដ ☐

៣- តើមានខ្លាព្រៃនៅសល់ក្នុងស្រុករបស់លោកអ្នកក្នុងឆ្នាំ ១៩៨០ ឬ ទេ ?

មាន ☐ អត់ ☐ មិនប្រាកដ ☐

៤- តើមានខ្លាព្រៃនៅក្នុងស្រុករបស់លោកអ្នកមុនសម័យសង្គ្រាមឬទេ ?

មាន ☐ អត់ ☐ មិនប្រាកដ ☐

៥- តើអ្នកយល់យ៉ាងណាដែរចំពោះវត្តមានខ្លាព្រៃក្នុងស្រុករបស់លោកអ្នក ក្នុងកំឡុងពេល ១០ ឆ្នាំ តទៅមុខទៀត ?

ផុតពូជ ☐ នៅសល់ខ្លះ ☐ មិនប្រាកដ ☐

៦- តើអត្រានៃចំនួនខ្លាមានកំរិតប៉ុន្មាន ដែលគេឃើញមាននៅក្នុងស្រុករបស់លោកអ្នក ?

កំរិតខ្ពស់ ☐ កំរិតមធ្យម ☐ កំរិតទាប ☐

៧- ចូរពិពណ៌នា រាល់ឧប្បត្តិហេតុ ដែលកើតឡើងពាក់ព័ន្ធទៅនឹងសត្វខ្លាទាំងឡាយ ដែលអ្នកបានដឹងក្នុង ឆ្នាំ១៩៩៧ នៅក្នុងស្រុក ឬតំបន់របស់លោកអ្នក :

<u>ឧទាហរណ៍</u> :

. មានបុរសម្នាក់ធ្វើដំណើរមកពីភូមិ (ក) បានប្រទះឃើញសត្វខ្លា /ឬដានជើងសត្វខ្លា នៅក្នុងព្រៃក្បែរលំនៅដ្ឋានរបស់អ្នក។

. សត្វខ្លាមួយក្បាលបានសំលាប់កូនក្របីមួយនៅឯភូមិ (ក) នោះ នៅក្នុងខែ ឧសភា ។

. ខ្ញុំបានឮថា មានអ្នកប្រមាញ់ម្នាក់បានសំលាប់សត្វខ្លាមួយក្បាល នៅក្បែរភូមិ (ក) នោះ ហើយបានយកស្បែកខ្លានោះទៅលក់ ។

....

....

....

- ឈ្លូសយក្ស	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ឈ្លុសប្រែង	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ផ្ទូងតូច	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ផ្ទូងធំ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ក្រៀល	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ត្រយ៉ង	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ត្រដក់ធំ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ត្រដក់តូច	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- អង្កត់ខ្មៅ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ត្មាតភ្លើង	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ត្មាតផេះ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐

១០- តើក្នុងស្រុករបស់លោកអ្នក មានការជួញដូរស្បែកខ្លា ឆ្អឹងខ្លា ដែរឬទេ ?

មាន ☐ អត់ ☐ មិនប្រាកដ ☐

១១- តើតំលៃនៃការលក់ដូរស្បែកខ្លា និង ឆ្អឹងរបស់វាយ៉ាងណាដែរ ? ....

....

១២- តើការលក់ដូរនាំចេញផលិតផលសត្វខ្លាឃ្មុំ/ខ្លាឆ្កែ... ទៅកាន់ទីណា ? ដោយអ្នកណា ? ....

....

....

....

....

៨- ក្នុងបណ្តាភាពគំរាមកំហែងសត្វខ្លាខាងក្រោម ចូរអ្នកគូសបញ្ជាក់នៅកត្តាមួយណាដែលផ្តល់ភាពគ្រោះថ្នាក់ជាងគេ :

ការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើ ☐ ការបរបាញ់ដោយអាវុធចំបាំង ☐ ការដាក់អន្ទាក់ ☐

ការបាត់បង់ម្រឹកជាចំណី ☐ ភ្លើងឆេះព្រៃ ☐ សង្គ្រាម ☐

៩- ប្រសិនបើមានសត្វពាហនៈនៅក្នុងព្រៃដូចខាងក្រោមនេះ ត្រូវបានគេប្រទះឃើញនៅក្នុងស្រុករបស់អ្នក

សូមគូសសញ្ញា ☐ បញ្ជាក់អំពីបរិមាណនៃបណ្តាសត្វនីមួយៗ :

- ដំរី	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- រមាស	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ខ្លាដំបង	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ខ្លារខិន	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ខ្លាលឿងមាន	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ខ្លាពពក	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ខ្លាឃ្មុំធំ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ខ្លាឃ្មុំតូច	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ខ្លាភ្ជីថ្មកែវ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ខ្លាត្រី	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ឆ្មារខិន	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ឆ្មាព្រៃ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ឆ្កែព្រៃ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ឆ្កែចចក	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- គោព្រៃ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ក្របីព្រៃ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ខ្ទីងវល្លិ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ទន្សោង	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ខ្ទីង	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- រមាំង	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ក្តាន់	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- កែះ	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ប្រើស	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐
- ឈ្លូស	:	តិច	☐	មធ្យម	☐	ច្រើន	☐	មិនប្រាកដ	☐

ឧបសម្ព័ន្ធ ៣

សំនួរបែបបទសំភាសន៍ព្រានប្រមាញ់

អ្នកសំភាសន៍.. អ្នកត្រូវសំភាសន៍ ....

ថ្ងៃខែឆ្នាំ .... មុខរបរ ....

ភូមិ .... ឃុំ ....

ស្រុក .... ខេត្ត ....

ផ្នែកទី ១ : សំរង់រាយសត្វដែលមានដោយកម្រនៅកម្ពុជា

១- ក្តាន់ : តើមានក្តាន់នៅក្នុងតំបន់របស់អ្នកដែរឬទេ ? មាន ☐ គ្មាន ☐ មានតែមិនប្រាកដ ☐

-តើមានលក្ខណៈខុសគ្នារវាងក្តាន់ និង ក្តាន់អុច១ , ប្រើស និង រមាំង យ៉ាងដូចម្តេច ?

ពិពណ៌នា : ....

....

....

....

២-រមាស : តើពីមុនធ្លាប់មានរមាសនៅក្នុងតំបន់របស់អ្នកដែរឬទេ ? មាន ☐ គ្មាន ☐

-តើប៉ុន្មានឆ្នាំមកហើយ ?...

-តើបច្ចុប្បន្ននៅមានសត្វរមាសក្នុងតំបន់អ្នកដែរឬទេ ? នៅមាន ☐ អស់ហើយ ☐

-តើអ្នកធ្លាប់ឮថាមានសត្វរមាសនៅកន្លែងដទៃទៀតក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដែរឬទេ ? នៅឯណា ? ពេលណា?

....

....

....

៣-ជ្រូកទឹក : តើពីមុនធ្លាប់មានជ្រូកទឹកនៅក្នុងតំបន់របស់អ្នកដែរឬទេ ? មាន ☐ គ្មាន ☐

-តើប៉ុន្មានឆ្នាំមកហើយ ?...

-តេបច្ចុប្បន្ននៅមានសត្វជ្រូកទឹកក្នុងតំបន់អ្នកដែរឬទេ ? នៅមាន ☐ អស់ហើយ ☐

-តើអ្នកធ្លាប់ឮថាមានសត្វជ្រូកទឹកនៅកន្លែងដទៃទៀតក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដែរឬទេ ? នៅឯណា ?

ពេលណា?

....

....

....

....

៤-អំបូរពានរជាតិ :

-ទោចពាក់មុដ មាន ☐ គ្មាន ☐ មានតែពុំច្បាស់ ☐ ច្រើន ☐ មធ្យម ☐ តិចតួច ☐

....

....

-ទោចថ្ពាល់ស មាន ☐ គ្មាន ☐ មានតែពុំច្បាស ☐ ច្រើន ☐ មធ្យម ☐ តិចតួច ☐

....

....

-ទោចប្រអប់ដៃស មាន ☐ គ្មាន ☐ មានតែពុំច្បាស ☐ ច្រើន ☐ មធ្យម ☐ តិចតួច ☐

....

....

-Douc Langer មាន ☐ គ្មាន ☐ មានតែពុំច្បាស ☐ ច្រើន ☐ មធ្យម ☐ តិចតួច ☐

....

....

-រញ៉ីប្រផេះ មាន ☐ គ្មាន ☐ មានតែពុំច្បាស ☐ ច្រើន ☐ មធ្យម ☐ តិចតួច ☐

....

....

-រញ៉ីភ្លើង មាន ☐ គ្មាន ☐ មានតែពុំច្បាស ☐ ច្រើន ☐ មធ្យម ☐ តិចតួច ☐

....

....

៥-ពង្រួល: តើមានពង្រួលនៅក្នុងតំបន់របស់អ្នកឬទេ ? មាន ☐ គ្មាន ☐

ច្រើន ☐ មធ្យម ☐ តិច ☐

....

....

៦-ខ្ទីងវល្លិ : តើមានខ្ទីងវល្លិនៅក្នុងតំបន់របស់អ្នកដែរឬទេ ? មាន ☐ គ្មាន ☐ មានតែពុំច្បាស ☐

ច្រើន ☐ មធ្យម ☐ តិច ☐

....

....

៧-ឈ្លូសយក្ស : តើមានឈ្លូសយក្សនៅក្នុងតំបន់អ្នកឬទេ ? មាន ☐ គ្មាន ☐ មានតែពុំច្បាស ☐

ច្រើន ☐ មធ្យម ☐ តិច ☐

....

....

៨-សំពោចទឹក: តើមានសំពោចទឹកនៅក្នុងតំបន់អ្នកឬទេ ? មាន ☐ គ្មាន ☐ មានតែពុំច្បាស ☐

ច្រើន ☐ មធ្យម ☐ តិច ☐

....

....

៩-សំពោចត្មោត: តើមានសំពោចត្មោតនៅក្នុងតំបន់អ្នកឬទេ ? មាន ☐ គ្មាន ☐ មានតែពុំច្បាស ☐

ច្រើន ☐ មធ្យម ☐ តិច ☐

....

....

១០-សំពោច: តើមានសំពោចនៅក្នុងតំបន់អ្នកឬទេ ? មាន ☐ គ្មាន ☐ មានតែពុំច្បាស ☐

ច្រើន ☐ មធ្យម ☐ តិច ☐

....

....

១១-Spotted Linsang :តើមាន Spotted Linsang នៅក្នុងតំបន់អ្នកឬទេ? មាន ☐ គ្មាន ☐ មានតែពុំច្បាស

ច្រើន ☐ មធ្យម ☐ តិច ☐

....

....

១២-ភេរោមច្រមុះ: តើមានភេរោមច្រមុះនៅក្នុងតំបន់អ្នកឬទេ ? មាន ☐ គ្មាន ☐ មានតែពុំច្បាស ☐

ច្រើន ☐ មធ្យម ☐ តិច ☐

....

....

....

ផ្នែកទី ២ : សំនួរពីរឿងរ៉ាវរបស់ខ្លាក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៨ នៅតំបន់អ្នក

១៣- តើអ្នក ឬ មានអ្នកណាម្នាក់ធ្លាប់ឃើញខ្លានៅតំបន់អ្នកកាលពីឆ្នាំ ១៩៩៨ ដែរឬទេ ? បាទ ☐ ទេ ☐

- តើបានឃើញប៉ុន្មានដង កាលពីឆ្នាំទៅ ?...

ពិពណ៌នា ពីពេល វេលា ទីកន្លែង មូលហេតុ ដែលបានឃើញខ្លា

....

....

....

....

១៤-តើអ្នក ឬ មានអ្នកណាម្នាក់ធ្លាប់ឃើញដានជើងខ្លានៅតំបន់អ្នកដែរឬទេ ? បាទ ☐ ទេ ☐

- សរុបតើឃើញប៉ុន្មានដងកាលពីឆ្នាំទៅ ? ....

ពិពណ៌នាពីពេលវេលា ទីកន្លែង និង មូលហេតុ ដែលបានឃើញខ្លា

....

....

....

....

....

សរុបទៅ ហេតុអ្វីបានជាអ្នកស្គាល់ថា វាជាដានជើងខ្លា ហើយមិនមែនខ្លារខិន ?

....

....

....

១៥-កាលពីឆ្នាំទៅ តើមានខ្លាមកចាប់សត្វស្រុក ឬ ប្រហារមនុស្សដែរឬទេ ?

ពិពណ៌នា ពីពេលវេលា ទីកន្លែង និង មូលហេតុ ....

....

....

....

....

១៦-តើមានគេសំលាប់ខ្លាដែរឬទេ កាលពីឆ្នាំមុន នៅក្នុងតំបន់របស់អ្នក ? បាទ ☐ ទេ ☐

-តើមានខ្លាប៉ុន្មានដែលគេសំលាប់ ?

....

....

<u>ផ្នែកទី ៣: សំនួរពីការប្រមាញ់ និង ការអភិរក្សសត្វព្រៃ</u>

(ប្រសិនបើព្រានថ្មីត្រូវសួរសំនួរនេះ និង ការប្រើប្រាស់ផែនទី ដើម្បីគូសនៅដែនប្រមាញ់របស់គាត់)

-តើអ្នកបានប្រមាញ់ក្នុងតំបន់នេះរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំហើយ ?

-សរុបមកតើអ្នករបរប្រមាញ់អស់រយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំ តាំងពីដើមរៀងមក?

-តើអ្នកចំណាយពេលប្រមាញ់ នៅក្នុងព្រៃប៉ុន្មានភាគរយក្នុង១ឆ្នាំង ?

-តើប៉ុន្មានថ្ងៃក្នុងមួយឆ្នាំ ?

....

....

១៧-ចូររៀបរាប់ប្រភេទសត្វដែលអ្នកប្រមាញ់ បានកន្លងមក (ថនិកសត្វ សត្វស្លាប ល្មូន)

<u>**ប្រភេទ**</u>	<u>**ទាប់**</u>						
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐
....	ញឹកញាប់	☐	ម្តងម្កាល	☐	កម្រ	☐	ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐

.... ញឹកញាប់ ☐ ម្តងម្កាល ☐ កម្រ ☐ ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐

.... ញឹកញាប់ ☐ ម្តងម្កាល ☐ កម្រ ☐ ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐

.... ញឹកញាប់ ☐ ម្តងម្កាល ☐ កម្រ ☐ ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐

.... ញឹកញាប់ ☐ ម្តងម្កាល ☐ កម្រ ☐ ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐

.... ញឹកញាប់ ☐ ម្តងម្កាល ☐ កម្រ ☐ ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐

.... ញឹកញាប់ ☐ ម្តងម្កាល ☐ កម្រ ☐ ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐

.... ញឹកញាប់ ☐ ម្តងម្កាល ☐ កម្រ ☐ ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐

.... ញឹកញាប់ ☐ ម្តងម្កាល ☐ កម្រ ☐ ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐

.... ញឹកញាប់ ☐ ម្តងម្កាល ☐ កម្រ ☐ ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐

.... ញឹកញាប់ ☐ ម្តងម្កាល ☐ កម្រ ☐ ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐

.... ញឹកញាប់ ☐ ម្តងម្កាល ☐ កម្រ ☐ ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐

.... ញឹកញាប់ ☐ ម្តងម្កាល ☐ កម្រ ☐ ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐

.... ញឹកញាប់ ☐ ម្តងម្កាល ☐ កម្រ ☐ ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐

.... ញឹកញាប់ ☐ ម្តងម្កាល ☐ កម្រ ☐ ព្យាយាមពុំបានសំរេច ☐

១៨-តើមានប្រភេទសត្វណាខ្លះដែលអ្នកមិនប្រមាញ់ ពីព្រោះវាប្រឆាំងនិងទំនៀមទំលាប់ប្រពៃណី?

-ពិពណ៌នាពីប្រភេទសត្វ(បើមាន) និង ពិពណ៌នាពីប្រពៃណី និងប្រវត្តិរបស់វា ?

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

-តើអ្នកនៅតែគោរពប្រពៃណីទាំងនេះទេ ? បាទ ☐ ទេ ☐

១៩-ចំពោះសាច់ដែលអ្នកប្រមាញ់បាន : ទុកជាអាហារ ☐ សំរាប់លក់ខ្លះទុកខ្លះ ☐ លក់ទាំងអស់ ☐

២០-តើការបរបាញ់មានសារៈសំខាន់ដល់ក៏រិតណា ចំពោះអ្នក និង គ្រួសាររបស់អ្នក ?

សំខាន់ណាស់ ☐ ល្មម ☐ មិនសំខាន់ ☐

-តើជីវភាពរបស់អ្នកពឹងផ្អែកលើការប្រមាញ់ប៉ុន្មានភាគរយ ?

២១-តើអ្នកបង្ហាត់បង្រៀនពីរបៀបបរបាញ់ដល់កូនចៅរបស់អ្នកឬទេ ? បាទ ☐ ទេ ☐

ហេតុអ្វី ....

....

....

....

២២-តើអ្នកប្រើប្រាស់វិធីប្រមាញ់អ្វីខ្លះ ?

-ប្រមាញ់កាំភ្លើង ☐ ឆ្កែ ☐ អន្ទាក់វ៉ាត់ ☐ ដាក់អង្កប់ ☐

(កត់ត្រាពីរបៀបប្រើប្រាស់)

....

....

....

....

....

-តើមានអន្ទាក់ប៉ុន្មានដែលអ្នកដាក់ ? ....

-តើរយៈពេលប៉ុន្មានថ្ងៃដែលអ្នកទៅមើលម្តង ? ....

-តើពេលចុងក្រោយដែលអ្នកទៅមើល មានសត្វប៉ុន្មានដែលចាប់បាន ? ....

២៣-ប្រសិនបើអ្នកលក់សាច់ ឬ ផលិតផលសត្វព្រៃទាំងនោះ នៅពេលឈ្មួញមកពីទីក្រុង តើអ្នកគិតថាតំលៃដែលគេឱ្យអ្នកនោះសមរម្យ និង សមហេតុផលដែរឬទេ ? បាទ ☐ ទេ ☐

-សូមឱ្យឧទាហរណ៍ពីតំលៃនៃប្រភេទសត្វនីមួយៗ :

....

....

....

....

....

២៤-តើអ្នកដឹងច្បាប់របស់រដ្ឋាភិបាល ស្តីពីបញ្ហាសត្វព្រៃដែរឬទេ ? បាទ ☐ ទេ ☐

- ចូររៀបរាប់ពីច្បាប់អ្វីដែលអ្នកដឹង

....

....

....

....

....

-តើអ្នកយល់ស្របដែរឬទេ ? បាទ ☐ ទេ ☐

-តើអ្នកគិតថា ច្បាប់នេះគួរតែធ្វើការផ្លាស់ប្តូរដែរឬទេ ?

-តើអ្នកចង់បានច្បាប់របៀបណា ?

....

....

....

....

....

....

២៥-តើអ្នកដឹងថា ការការពារថែរក្សាសត្វព្រៃ " មានអត្ថន័យយ៉ាងដូចម្តេច " ? បាទ ☐ ទេ ☐

-ពិពណ៌នាអំពីអត្ថន័យដែលអ្នកគិត

....

....

....

....

....

-តើអ្នកយល់ស្របដែរឬទេ ? បាទ ☐ ទេ ☐

២៦-តើអ្នកគិតថា សត្វព្រៃក្នុងតំបន់របស់អ្នកមានការកើនឡើង ☐ ថយចុះ ☐ ស្ថេរភាព ☐

ដូចកាលពី ៥ឆ្នាំ មុន ☐ ?

-ប្រសិនបើអ្នកគិតថា ថយចុះ តើអ្នកមានការព្រួយបារម្ភដែរឬទេ ? បាទ ☐ ទេ ☐

ពិពណ៌នា

....

....

....

....

ឧបសម្ព័ន្ធ ៤

តារាងបញ្ជាក់ពេលវេលា និង ទីកន្លែងដែលព្រានបានជួប ជួបដាន និង សំលាប់ខ្លា នៅខេត្តក្រចេះ និង មណ្ឌលគិរី ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៨-១៩៩៩

ល,រ	ឈ្មោះអ្នកសំភាសន៍	ជួបខ្លា(១៩៩៨-៩៩)				ជួបដាន(១៩៩៨-៩៩)				សំលាប់ខ្លា(១៩៩៨-៩៩)			
		ចំនួន	ពេលវេលា	ទីកន្លែង	ខែឆ្នាំ	ចំនួន	ទីកន្លែង	ពេលវេលា	ខែឆ្នាំ	ចំនួន	ទីកន្លែង	ពេលវេលា	ខែឆ្នាំ
០១	ញាំង ថុល	២	រសៀលនិង ល្ងាច	ត្រពាំងស ម្លៃ និងចុង អូរយ៉	1/99 2/99	៥	ដៃអូរយ៉ (អូចុក ក្រាច,អូរប្រាប,អូ ចុងភុច,អូរក្រាក់ អូរចុងព្រាល	ព្រឹក-ថ្ងៃត្រង់ ល្ងាច	11/98 2/99 3/99	0	0		0
០២	អឿង ទែម	0	0	0		២	អូរឡៅ-អូរចុងប្លេ	ថ្ងៃត្រង់-ព្រឹក	12/98	0	0		0
០៣	យ៉ ងុន	ច្រើន	0	ព្រៃរកា (ព្រះវិហារ)	12/98 1/99 2/99	ច្រើន	ចុងអូរព្រះ , អូរល្វៀ,អូនិមិត្ត, សូចៃ,ភ្នំយ៉ងបា	ព្រឹក-ល្ងាច	3/99 4/99 5/99	១	ភូមិសុខសាន្ត		4/99
០៤	សុន រឿន	0	0	0		៤-៥	ភ្នំណាំលា-អូនវេ, អូទោ,(អូផង់ស៊ិត)	ព្រឹក-ថ្ងៃត្រង់	2/99 10/98 7/98	១	ដៃចុងអូរហ្វូត		0
០៥	នេត ផល្លា	0	0	0		៣	អូតេន-អូល្វេ	ព្រឹក-ថ្ងៃត្រង់		១	ភូមិសុខសាន្ត		4/99
០៦	លាង ខា	២	ថ្ងៃត្រង់-ព្រឹក	អូល្វេ-អូវិចិត្ត	3/99 4/99	ច្រើន	អូល្វេ,ចុងអូព្រះ, អូនិមិត្ត,ភ្នំយ៉ងបា, ព្រៃចាស់	ព្រឹក-ថ្ងៃត្រង់-ល្ងាច	9/98 1/99	១	ភូមិសុខសាន្ត		4/99
០៧	ក្រៅ ច្រើប	0	0	0		២	អូណាវ៉ា-អូណាត	ព្រឹកថ្ងៃត្រង់	4/99	0	0		0
០៨	ព្រំ អោប	0	0	0		៣	អូណាវ៉ា-អូលាវ, ចុងអូដាក់	ព្រឹក-ថ្ងៃត្រង់	0	0	0		0
០៩	ស្រិល ទូត	0	0	0		២	អូចាំ-អូងារ	-	1/99	0	0		0

១០	អៀក គួយ	១	ពារសៀល	អូរអង្សុត	10/98	ច្រើន	អូរ៉េ-អូតាំ	-	3/99	0	0		0
១១	ក្រាស់ គ្រួច	0	0	0		២	ភ្នំយុគយ៉ាវ	-	3/99 6/98	0	0		0
១២	ស្រើម ឈឿន	១	ថ្ងៃត្រង់	អូរទួងលើ	1/99	ច្រើន	បងអូរទួង,អូរលើញ, អូរម៉ាញ់, អូរប្លែង, អូកានង	-	1/99	៥	ភូមិកាទី២ ភូមិម៉ូយា១ ភូមិស្រែខ្ញុំ២		1/99 2/99 4/99
១៣	អាន អេង	១	ព្រឹក	អូកានង	9/98	ច្រើន	ឱ្យតែទៅស្រែអូរទួង , អូរលើញ,អូរងៃ	-	12/98	៤	ភូមិកាទី២ ភូមិព្រៃខ្ញុំ២		1/99
១៤	ទេស ទេង	0	0	0		-	១-១៣	-	11/98 1/99	៤	ភូមិកាទី១,ភូមិអូយ៉ា១, ស្រុកកែវសីមា ទី២,		1/99 2/99 4/99
១៥	ហុំ មឹះ	១	យប់	អូម្ទូច	1/99	-	តាមអូម្ទូច	-	11/98 1/99	២	ស្រុកកែវសីមា ទី ២		1/99
១៦	ឈួន តុង	២	ថ្ងៃត្រង់	១២១,១០១ ត្រពាំងព្រិច ៥២	1/99 3/99	-	ត្រពាំងព្រិច	-	រាល់ពេលទៅព្រៃ	១	លក់កូនខ្លា១ ពីភូមិ រណែង ស្រុកក្រចេះ		4/99
១៧	សន យ៉ាន	៣	យប់,រសៀល	ព្រៃបាលីន , អូរឆ្លាស់	2/99 7/98 1/99	-	ព្រៃបាលីន	-	-	0	0		0
១៨	ប្រុញ ជ្រុញ	0	0	0		-	ភ្នំច្រកចៀន,អូគគី, អូត្រយ៉ង	ច្រើនពេលព្រឹក, ថ្ងៃត្រង់	-	0	0		0

១៩	ជុន ខ្មៅ	២	ព្រឹក-ថ្ងៃត្រង់	ព្រៃចៀន, ត្រពាំងប្រេគាះ	7/98 4/99	-	ក្បាលអូតាយ៉ង, អូរហួត,អូទោ, ក្បាលអូនាង	ព្រឹក,ថ្ងៃត្រង់, ល្ងាច	-	0	0		0
២០	ហេ ដេន	១	ថ្ងៃត្រង់	-	4/99	-	អូរអាចៀន,អូរហួត, អូទោ	-	-	0	0		0
២១	ឃុន សាវុធ	0	0	0		១	វាលកំពុត,ព្រៃប៉ោ	ព្រឹក	5/99	0	0		0
២២	ប្រុញ ជ្រក់	២	ល្ងាច	ព្រៃអាចៀន , ព្រៃស្រែដូចប៉ាច	6/98	ច្រើន	អូរអាចៀន,អូរហួត, អូរយ៉ង,អូខ្ទង់,អូទាំ . ស្រែទ្រល់	ព្រឹក,ថ្ងៃត្រង់,ល្ងាច	រាល់ពេលទៅព្រៃ	0	0		0
២៣	ជោង ជាតិ	២	យប់	គង់សូល	3/99	-	កាតុងយា,អូកូប, ភ្នំម៉ក,គង់សូល	ព្រឹក,ថ្ងៃត្រង់,ល្ងាច	–	0	0		0
២៤	សេក ជុន	0	0	0		-	-	ព្រឹក,ល្ងាច	–	0	0		0
២៥	សេក ផាន	២	ព្រឹក-ថ្ងៃទ្រង់	ចុងអូរវៀង . ភ្នំកូស	9/98 3/99	-	អូគ្រៀង,គគី,អូព្រះ,ព្រៃម្ទូ	ព្រឹក,ថ្ងៃត្រង់,ល្ងាច	–	0	0		0
២៦	និន ឡុច	២	យប់	ភ្នំគង់សូល	4/99 11/98	ច្រើន	ភ្នំអូស,អូអំពើ, អូកូម, អូរណា	-	–	១	នៅអូរណាដោយព្រាននៅភូមិថ្មីស្រុកក្រចេះ		3/99
២៧	អ៊ុក ងន	0	0	0		-	អូលំបូច,អូរអាក់ ភ្នំកូស,អូខ្ទង់	-	–	១	នៅអូនាងខាងកើត		03/99

											ព្រំព្រិច ដោយព្រានទៅ ភូមិផ្សេង ស្រុកក្រចេះ (អន្ទាក់ច្រើន)		
២៨	ឃុន ពុត	២	ព្រឹក	ដៃអូគ្រៀង-អូព្រះ	4/99 1/99	-	អូគ្រៀង,អូព្រះ,ព្រៃស្រូវ	-	_	២	នៅព្រំប្រទល់ខេត្តក្រចេះ និង មណ្ឌលគីរី		12/98
២៩	ឃុន មុត	៣	ព្រឹក-ថ្ងៃត្រង់	អូសំលៀង-ព្រៃថ្នូច	12/98 2/99 5/99	-	អូគគី-អូព្រះ-អូសំលៀង,ព្រៃថ្នូច	-	_	២ ចាប់បានកូន ២	ភូមិក្តុល "ព្រំប្រទល់ខេត្ត ក្រចេះ និង មណ្ឌលគីរី"		12/99
៣០	សៅ ខុន	១	ព្រឹក	អូគ្រៀង	5/99	-	-	-	_	២	នៅភូមិក្តុល		12/98
៣១	មាឌុ តែន	១	ល្ងាច	ចុងអូគ្រៀង	1/99	៥-៦	-	ថ្ងៃត្រង់,ល្ងាច	9/99 12/99 1/99	២	-		0
៣២	កែ ឃី	0	0	0	0	១	អូគ្រួស	ថ្ងៃត្រង់	12/99	0	0		0
៣៣	បា គ្រោក	១	យប់	អូយ៉ាវ	4/99	២	អូយ៉ាវ	ព្រឹក	11/99	0	0		0
៣៤	ញ៉ឹប សៀន	0	0	0	0	១០	គ្រពាំងយាយមាន់	ព្រឹក,ថ្ងៃត្រង់,ល្ងាច	4/99 8/99	0	0		0
៣៥	គល់ សាន	១	យប់	អូរយ៉ាវ	1/99	២	អូរយ៉ាវ	ព្រឹក	12/99	0	0		0
៣៦	បា ម៉ៅ	១	-	-	4/99	១	-	ថ្ងៃត្រង់	2/99	0	0		0

ឧបសម្ព័ន្ធ ៥

តារាងបញ្ជាក់ពេលវេលា និង ទីកន្លែងដែលព្រានបានជួប ជួបដាន និង សំលាប់ខ្លា នៅខេត្តកោះកុង ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៨-១៩៩៩

ល,រ	ឈ្មោះអ្នកសំភាសន៍	ជួបខ្លា(១៩៩៨-៩៩)				ជួបដាន(១៩៩៨-៩៩)				សំលាប់ខ្លា(១៩៩៨-៩៩)			
		ចំនួន	ពេលវេលា	ទីកន្លែង	ខែឆ្នាំ	ចំនួន	ទីកន្លែង	ពេលវេលា	ខែឆ្នាំ	ចំនួន	ទីកន្លែង	ពេលវេលា	ខែឆ្នាំ
១	មាស ឆាន	៥-៦	៩ព្រឹក	ភ្នំកៅផាង	5/98	៥-៦	ភ្នំកៅផាង	១០ព្រឹក	4/99	0	0	0	0
២	អៀង វង់	២	៩ព្រឹក	កូនកុក	7/98	ច្រើន	កូនកុក	៤ល្ងាច	7/98	១	កូនកុក	ថ្ងៃរសៀល	5/98
៣	ឡាំង វ៉ា	១	៣ល្ងាច	បាក់អង្រុត	6/98	ច្រើន	ភ្នំខ្មៅ,ភ្នំធំ	0	5/99	១	វាលកិក	ថ្ងៃរសៀល	4/98
៤	ហួយ ផុន	១	៣ល្ងាច	អូរម្កាក់	2/98	២	អូរម្កាក់	៩ព្រឹក	7/98	១	អូរម្កាក់	ពេលព្រឹក	3/98
៥	ឆែម អន់	២	៩ព្រឹក	ព្រែកកន្ទួត, ឆាយប៉ុស	1/98	២-៣	ព្រែកកន្ទួត	២ល្ងាច	5/98	0	0	0	0
៦	ជឿ រ៉េត	១	៨ព្រឹក	វាលកញ្ឈួត	5/99	ច្រើន	សំណាក់ស្លា	៧ព្រឹក	6/98	៤	សំណាក់ស្លា	ថ្ងៃរសៀល	រដូវវស្សា
៧	យិះ សុខ	២	៨ព្រឹក	គងឆា,វាលស្លាបប៉ាង	6/98	ច្រើន	វាលស្លាបប៉ាង	៩ព្រឹក	4/99	0	0	0	0
៨	សុខ ខេន	២	៨ព្រឹក	ក្បាលឆាយ	5/99	ច្រើន	វាល១,ក្បាលឆាយ	៤ល្ងាច	6/99	១	ក្បាលឆាយ	៤ល្ងាច	3/99
៩	ម៉ក់ ធឿន	ច្រើន	ព្រឹក	កំពង់សិលា	រដូវវស្សា	ច្រើន	ថ្មបាំង	0	7/98	0	0	0	0
១០	តី សំ	ច្រើន	៩ព្រឹក	វាលបាលរតង់	7/99	ច្រើន	ភ្នំតូច,គងឆា	១០-៩ព្រឹក	7/99	0	0	0	0
១១	នយ ឃុន	២-៣	៧-៨ព្រឹក ៥-៦ល្ងាច	ខ្នងជីក្រហម, វាលប្រាក់	5/98	ច្រើន	ខ្នងស្រស់	ព្រឹក	6/98	៤-៥	ថ្មបាំង	នៅពេលថ្ងៃ	រដូវវស្សា

១២	សុខ ម៉េង	១	២ល្ងាច	វាល១	រដូវវស្សា	ច្រើន	វាល១,វាល២	ថ្ងៃ	6/98	0	0	0	0
១៣	ខ្សៃ រុន	១	៩ព្រឹក	ពូបឹង	3/98	ច្រើន	ថ្មដា	២ល្ងាច	5/98	១	ថ្មដា	៧ព្រឹក	4/98
១៤	ចន ផាត	៣-៤	៣-៤ល្ងាច	ខ្នងដីក្រហម	6/99	ច្រើន	ឆាយតី,ខ្នងស្រស់	៩-១១ព្រឹក	7/99	១	ឆាយតី	៤ល្ងាច	6/99
១៥	ខៀវ នន់	0	0	0	0	២-៣	វាលកញ្ចុត	៩-១០ព្រឹក	4/98	0	0	0	0
១៦	ឈឹន នួយ	0	0	0	0	ច្រើន	ក្បាលឆាយ	១-២ល្ងាច	6/99	0	0	0	0
១៧	ភឹម ផុន	0	0	0	0	ច្រើន	ជីងាញជិតភ្នំស្រួច	៨-៩ព្រឹក	5/99	0	0	0	0
១៨	គង់ ទី	0	0	0	0	២	ឆាយតាអាំ	ថ្ងៃត្រង់	4/98	0	0	0	0
១៩	យិន ឃិន	ច្រើន	៩ព្រឹក	ថ្មបាំង,ទឹកដា	4/99	ច្រើន	ទឹកដា	៩ព្រឹក	5/99	៥	ថ្មបាំង	៩ព្រឹក	រដូវវស្សា
២០	ព្រំ ចេត	១	៣ល្ងាច	កូនកុក	6/98	ច្រើន	កូនកុក	៣ល្ងាច	4/99	១	កូនកុក	១០ព្រឹក	3¼98

ឧបសម្ព័ន្ធ ៦

តារាងបញ្ជាក់ពេលវេលា និង ទីកន្លែងដែលព្រានបានជួប ជួបដាន និង សំលាប់ខ្លា នៅខេត្តព្រះវិហារ និង សៀមរាប ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៨-១៩៩៩

ល,រ	ឈ្មោះអ្នកសំភាសន៍	ជួបខ្លា(១៩៩៨-៩៩)				ជួបដាន(១៩៩៨-៩៩)				សំលាប់ខ្លា(១៩៩៨-៩៩)			
		ចំនួន	ពេលវេលា	ទីកន្លែង	ខែឆ្នាំ	ចំនួន	ពេលវេលា	ទីកន្លែង	ខែឆ្នាំ	ចំនួន	ពេលវេលា	ទីកន្លែង	ខែឆ្នាំ
១	ផេម ផាន	២	យប់	ឫស្សីស្រុក	05/99	១០	ថ្ងៃ	ព្រៃក្បាលទា	05/98	២	យប់	ភ្នំព្រេច	12/98
២	ប៊ុន អួន	២	ថ្ងៃ	ព្រៃស្អាត	10/98	ច្រើន	ថ្ងៃ	ភ្នំពល,ស្អាក	04/99	២	ថ្ងៃ	ភ្នំពល,ព្រៃស្អាក	04/99
៣	ទូច ទឹម	៣	ថ្ងៃ	ភ្នំរាម	02/98	ច្រើន	ថ្ងៃ	ខ្យងហេង	10/98	៣	ថ្ងៃ	ភ្នំរាម	02/98
៤	សុខ យ៉ោក	១	ថ្ងៃ	កោះកេរ	03/98	ច្រើន	ថ្ងៃ	ភ្នំរាម	1998	១	ថ្ងៃ	កោះកេរ	12/98
៥	សៅ ឡុន	៤	ថ្ងៃ	ភ្នំខ្យង	02/98	ច្រើន	ថ្ងៃ	ពាសូរ,ជីសូរ	01/99	១	ថ្ងៃ	ភ្នំជីសូរ	03/98
៦	មាស ស្តើង	២	ថ្ងៃ	រលោះកូនតឹង	07/98	ច្រើន	ថ្ងៃ	ព្រៃចាប់ចោរ	04/99	១	ថ្ងៃ	ព្រៃចាប់ចោរ	03/98
៧	ពុទ្ធ សុទ្ធ	៩	ថ្ងៃ	គគីរ	04/98	ច្រើន	ថ្ងៃ	ត្រពាំងផ្អាវ	05/99	១	ថ្ងៃ	ព្រៃស្អាក	04/98
៨	ហៀង គេង	២	ថ្ងៃ	អូរសុកញ៉ា	01/99	ច្រើន	ថ្ងៃ	បរ៣១	01/99	១	ថ្ងៃ	ព្រៃស្អាក	04/99
៩	កួន ក្អោត	៤	ថ្ងៃ,យប់	ព្រៃស្អាត,ភ្នំពល	01/99	ច្រើន	ថ្ងៃ	ស្អាក,ពលសន្ទក	01/99	៥	ថ្ងៃ,យប់	ស្អាក,ភ្នំពល	01/98 01/99
១០	ម៉ុយ ខាន់	៣	ថ្ងៃ	ព្រៃព្រះរក, ព្រៃស្អាត	05/98	ច្រើន	ថ្ងៃ	ព្រៃព្រះរកា	10/98	២	ថ្ងៃ	ព្រៃព្រះរកា	12/98
១១	ឡាច ហឿន	៣	ថ្ងៃ	អូរសម្បូរតិច	11/98	ច្រើន	ថ្ងៃ	អូរដងផ្និត	12/98	២	ថ្ងៃ	អូរគគីរ	12/98

១២	ចក វ៉ាត	៤	ថ្ងៃ	ព្រះរកា	12/98	៧	ថ្ងៃ	ព្រះរកា,របុញ	03/98	0	0	0	0
១៣	ថោង ថូយ	៣	ថ្ងៃ	ព្រៃស្អាត,អន្ទិល	05/98	ច្រើន	ថ្ងៃ	ត្រពាំងធំ,ស្អាក	04/98	១	ថ្ងៃ	ព្រៃស្អាក	04/98
១៤	ម៉ាន់ មឿន	១	យប់	បរពា១	08/98	ច្រើន	ថ្ងៃ	ត្រពាំងធំ,ស្អាក	09/98	១	ថ្ងៃ	បរពា១	11/98
១៥	ចាប ហ៊ាន	២	យប់	ត្រពាំងធំ	11/98	១០-១៥	ថ្ងៃ	អូរទំពរ,អូរខាតគង់	12/98	១	ថ្ងៃ	ត្រពាំងធំ	11/98

ឯកសារយោង

≈≈≈≈≈

-លោក កៅ ណាត (១៩៨៧) សត្វព្រៃនៅកម្ពុជា ភ្នំពេញ នាយកដ្ឋានរុក្ខា-ប្រមាញ់

-Frank.M, Hunter W., Macus, Chheang D., (1999) Conservation Status of Cardamon Monuntaints in SouthWeastern Cambodian, Phnom Penh.

-Aine Dooby (1998) The Minorities of Cambodia, Cambodia Institute of Human Rights

-Alan Robinowitz,(1997) Wildlife Field Reseach and Conservation Training Manual…..

-Wildlife Conservation Sociaty and Sarawak Forest Department 1997, Malaysia MASTER PLAN FOR WILLFE IN SARAWAK.

-John. W. K. Parr, សហពន្ធ័អភិរក្សសត្វព្រៃពិភពលោក ទីព្រឹក្សារបស់ IUCN, Jonathan C. E ames អង្គការសត្វស្លាបអន្តរជាតិ ១៩៩៧ ទិដ្ឋភាពជីវសាស្ត្រ និង សេដ្ឋកិច្ចសង្គមនៃការធ្វើអាជីវកម្មសត្វស្លាបទឹកនិង ការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិនៅតំបន់ព្រៃកទាល់បឹងទន្លេសាប កម្ពុជា.........

=====================